

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU
CHOSZCZEŃSKIEGO
NA LATA 2021-2024
z perspektywą do 2030 r.**

Choszczno 2021 r.

Załącznik do Uchwały Rady Powiatu Choszczeńskiego Nr

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Wykonawca opracowania:

Zarząd Powiatu Choszczeńskiego

Autorzy opracowania:

**Starostwo Powiatowe w Choszcznie
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa**

1. **mgr inż. *Monika Szopińska*** - kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
2. **mgr inż. *Wioleta Bugdal*** - inspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
3. **mgr inż. *Monika Dumowska*** - podinspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
4. **mgr inż. *Bożena Gibert*** - inspektor w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa (współpraca)

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW	5
2. WSTĘP	6
2.1. Podstawa prawna opracowania.	6
2.2. Metodyka sporządzania programu.	6
2.3. Udział interesariuszy w opracowaniu programu.	7
2.4. Procedura opiniowania i konsultacji społecznych projektu programu.	8
3. KRAJOWE, WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	8
4. STRESZCZENIE	12
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAGADNIEŃ HORYZONTALNYCH	13
<u>5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.</u>	14
5.1.1. Klimat.	14
5.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny.	15
5.1.3. Zaopatrzenie w ciepło.	15
5.1.4. Transport zbiorowy i rowerowy.	16
5.1.5. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów przemysłowych.	19
5.1.6. Ocena jakości powietrza.	20
5.1.7. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	25
<u>5.2. Zagrożenia hałasem.</u>	27
5.2.1. Hałas przemysłowy.	27
5.2.2. Hałas komunikacyjny.	27
5.2.3. Hałas kolejowy.	31
5.2.4. Hałas pochodzący od jednostek pływających.	32
5.2.5. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	32
<u>5.3. Pola elektromagnetyczne.</u>	33
5.3.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	34
<u>5.4. Gospodarowanie wodami.</u>	35
5.4.1. Wody powierzchniowe.	35
5.4.1.1. Jeziora.	36
5.4.1.2. Rzeki.	40
5.4.2. Wody podziemne.	43
5.4.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	46
<u>5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.</u>	47
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę.	47

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

5.5.2. Odprowadzanie ścieków.	50
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	53
<u>5.6. Zasoby geologiczne.</u>	54
5.6.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	57
<u>5.7. Gleby.</u>	58
5.7.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	64
<u>5.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.</u>	65
5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi.	65
5.8.2. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.	67
5.8.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	68
<u>5.9. Zasoby przyrodnicze.</u>	69
5.9.1 Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	94
<u>5.10 Zagrożenia poważnymi awariami.</u>	95
5.10.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.	96
<u>5.11. Nadzwyczajne zagrożenia, adaptacja do zmian klimatu.</u>	96
<u>5.12. Informacja o realizacji celów zawartych w dotychczasowym Programu Ochrony Środowiska</u>	98
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2021 –2024 Z PERSPEKTYWA DO 2030	99
7. WDRAŻANIE, ZARZĄDZANIE I FINANSOWANIE PROGRAMU	130
8. MONITORING REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU	136
9. SPIS TABEL	140
10. SPIS MAP	142
11. SPIS WYKRESÓW	143

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

1. WYKAZ SKRÓTÓW

• ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
• B(a)P - benzo(a)piren
• BGK - Bank Gospodarstwa Krajowego
• ZPK WZ – zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego
• ChTBS - Choszczeńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
• DPN - Drawieński Park Narodowy
• GUS - Główny Urząd Statystyczny
• GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska
• IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
• JCW - Jednolita Część Wód
• JCWP - Jednolita Część Wód Powierzchniowych
• JCWpd - Jednolita Część Wód Podziemnych
• KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
• NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
• NPRGN – Narody Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
• OHZ Lubiana - Ośrodek Hodowli Zarodowej w Lubianie
• OChK - <i>obszar chronionego krajobrazu</i>
• OSChR - Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
• OUG - Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu
• OZE - Odnawialne Źródła Energii
• PEM - Pola elektromagnetyczne
• PEP2040 – Polityka Ekologiczna Państwa do 2040 r.
• PGL LP - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
• PGW WP - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
• PIG PIB - Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
• PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska
• PSP - Państwowa Straż Pożarna
• POIiŚ 2014-2020 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
• PPSSE - Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarно Epidemiologiczna
• PROW 2014-2020 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
• PSZOK - Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
• RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
• RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
• RDMS – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie
• RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

• SOPO - System Osłony Przeciwosuwiskowej
• WIOŚ - Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
• WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
• WWA - Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
• ZDR – Zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
• ZODR - Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
• ZZR - Zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

2. WSTĘP

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” jest aktualizacją „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.”

Ww. dokument określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Niniejsze opracowanie zawiera również rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu choszczeńskiego, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska wyznaczonych w dokumentach strategicznych wszystkich szczebli.

2.1. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek sporządzania programu ochrony środowiska wynika z artykułu 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, na podstawie którego organ wykonawczy powiatu - zarząd powiatu, w celu realizacji polityki ochrony środowiska sporządza powiatowe programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Po zaopiniowaniu (na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy) przez organ wykonawczy województwa - Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, program uchwalony zostanie przez Radę Powiatu Choszczeńskiego.

Opracowywany Program wyznacza ramy dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wobec czego dla projektu „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” sporządzona została prognoza oddziaływania na środowisko. Podstawę prawną opracowania ww. prognozy stanowi art. 51 w powiązaniu z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tj. Dz.U.2021 poz.247 ze zm.).

2.2. Metodyka sporządzania programu

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030” uwzględnia zagadnienia zawarte w metodyce określonej w publikacji Ministerstwa

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Środowiska pn. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Ww. wytyczne Ministerstwa Środowiska opisują również zalecaną strukturę programów ochrony środowiska, obszary interwencji oraz przykładowy katalog wskaźników monitorowania postępów wdrażania POŚ.

Na podstawie ww. wytycznych dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu choszczeńskiego z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Ocenę stanu środowiska uzupełniono o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania niniejszego Programu. Ocenę stanu aktualnego środowiska opracowano przede wszystkim w oparciu o dane na rok 2019 lub 2020 (miejscami również starsze), jeśli nie były dostępne za lata 2019-2020. Prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia m.in. przewidywane oddziaływania na środowisko zadań wskazanych w Programie. Ocena stanu środowiska dokonana została poprzez analizę SWOT, opracowaną w ramach każdego obszaru interwencji, a także poprzez analizę adaptacji do zmian klimatu oraz nadzwyczajnych zagrożeń.

2.3. Udział interesariuszy

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji. W trakcie prac nad Programem wystąpiono do jednostek wewnętrznych Starostwa oraz do jednostek zewnętrznych, odpowiedzialnych za działania, które mogą mieć wpływ na ochronę środowiska i przewidziane są do realizacji na terenie powiatu choszczeńskiego. Uzyskane od ww. jednostek informacje na temat planowanych działań uwzględniono przy formułowaniu zadań do harmonogramu na lata 2021 - 2024 z perspektywą do 2030 r.

W celu prawidłowej realizacji Programu i osiągnięcia zamierzonych celów niezbędne jest stworzenie właściwych zasad zarządzania programem. Zadania objęte Programem w większej części realizowane będą przez władze samorządowe, ale tylko odpowiednia współpraca ze społeczeństwem, podmiotami gospodarczymi i innymi organami pozwoli na osiągnięcie właściwego efektu. Pomocna jest tutaj współpraca z władzami wszystkich gmin powiatu choszczeńskiego i innymi instytucjami podejmującymi działania na rzecz ochrony środowiska. Ważnym aspektem w działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska jest zaangażowanie lokalnej społeczności. Propagowanie zachowań służących poprawie jakości środowiska to główny czynnik zwiększający aktywność mieszkańców. Bardzo pomocna w kontrolowaniu stanu środowiska jest współpraca

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska, który to poprzez działalność kontrolną umożliwia Staroście Choszczeńskiemu egzekwowanie warunków wynikających z decyzji administracyjnych i podejmowanie działań w celu mobilizacji podmiotów korzystających ze środowiska do prawidłowego postępowania.

2.4. Procedura opiniowania i konsultacji społecznych projektu Programu

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska - projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa.

Projekt programu, zgodnie z art. 17 ust. 4 ww. ustawy poddaje się również konsultacjom społecznym. W tym czasie (30 dni od dnia wywieszenia obwieszczenia) każdy ma możliwość wglądu do sporządzonego projektu programu ochrony środowiska. Uwagi i wnioski do rozpatrywanego projektu programu mogą być wnoszone w formie pisemnej - na adres Starostwa Powiatowego w Choszcznie, ustnie - do protokołu w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Uwagi i wnioski złożone po upływie wskazanego terminu pozostawia się bez rozpoznania.

Ponadto, w związku z tym, że projekt jest dokumentem wyznaczającym ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projekt dokumentu wraz z prognozą został przesłany do zaopiniowania przez wyznaczone ustawowo organy tj. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie (art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U.2021.247 ze zm.).

3. KRAJOWE, WOJEWÓDZKIE I POWIATOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Krajowe, wojewódzkie i powiatowe dokumenty strategiczne i programowe stanowią bazę do wyznaczonych w niniejszym Programie celów i kierunków działań. Należy zaznaczyć, iż kluczowym dokumentem (w związku z problemami z jakością powietrza w kraju) w niniejszym opracowaniu jest przyjęta uchwała nr 67 Rady Ministrów z 16.07.2019 r. „Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. z 2019 r. poz. 794).

➤ DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Priorytetowe cele to zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych oraz zwiększenie dostępności terytorialnej Polski.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

➤ **POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 - STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

Priorytetowe cele strategii to: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, a więc:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

➤ **STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030 R.**

Priorytetowym celem strategii jest poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska poprzez zrównoważone gospodarowanie i ochronę zasobów środowiska oraz adaptację do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

➤ **POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU**

PEP2040 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. PEP2040 jest spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.

➤ **KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022**

Podstawowym celem jest dążenie do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju. Postępowanie z odpadami odbywać ma się zgodnie z hierarchią: po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a jeśli już powstają to przygotowanie ich do ponownego użycia - recykling, inne metody odzysku np. wykorzystanie odpadów, unieszkodliwianie, natomiast najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie.

➤ **PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032**

Priorytetowe cele programu to: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

➤ **NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ**

NPRGN określa jako cel główny rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju kraju.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

➤ **STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 - SPA2020**

Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

➤ **MAPA DROGOWA TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (GOZ)**

Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym jest jednym ze strategicznych projektów Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju.

Mapa drogowa stanowi element nowej koncepcji rozwoju gospodarczego, w którym produkty, materiały oraz surowce mają pozostawać w gospodarce najdłużej jak to możliwe, przy jednoczesnym minimalizowaniu powstawania odpadów.

➤ **KRAJOWY PROGRAM OGRANICZANIA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA (KPOZP)**

Dokument został przyjęty w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (dyrektywa NEC).

Dyrektywa ustanowiła zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń m.in. do obniżenia strat powodziowych.

➤ **POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

Celem nadrzędnym realizowanej polityki jest zbilansowanie potrzeb rozwoju gospodarczego i zachowanie oraz ochrona jego zasobów przyrodniczych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Priorytetem rozwojowym jest wykorzystanie potencjału regionu w celu poprawy jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym ograniczeniu możliwych konfliktów interesów. Kluczowym zagadnieniem w tym aspekcie pozostaje zatem wzrost świadomości ekologicznej w obszarach priorytetowych oraz kształtowanie postaw świadomej i zrównoważonej konsumpcji. Cel nadrzędny realizowany będzie poprzez osiągnięcie poniższych celów:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.
- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.
- Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
- Edukacja ekologiczna.

➤ **PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREF WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
Tj. AGLOMERACJI SZCZECIŃSKIEJ, MIASTA KOSZALIN ORAZ STREFY
ZACHODNIOPOMORSKIEJ (STREFA ZACHODNIOPOMORSKA)**

Głównym celem sporządzenia programu jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza w zakresie zanieczyszczenia ozonem. Program wskazuje istotne powody występowania przekroczeń poziomów docelowych ozonu, oraz listę możliwych działań, których wdrożenie umożliwi obniżenie poziomu zanieczyszczeń. W niniejszym Programie ochrony środowiska uwzględniono zadania wynikające z przyjęcia tego dokumentu.

➤ **PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA
2020 2026 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2027-2032 (WPGO 2020)**

Nadrzędnym celem WPGO 2020 jest stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi, jak również zgodnego z zasadą zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz zapewniającego poprawę stanu środowiska naturalnego. Wdrożenie dokumentu będzie realizować cel budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną.

➤ **MAPA AKUSTYCZNA RECZA W OTOCZENIU DROGI KRAJOWEJ NR 10 ORAZ DROGI
WOJEWÓDZKIEJ NR 151**

Efektom realizacji projektu PL0298 „Usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska poprzez doposażenie w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową WIOŚ w Szczecinie” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, było sporządzenie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie 10 map akustycznych, w tym mapy akustycznej otoczenia drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151 w Reczu. Klimat akustyczny miasta Recz oceniony został na podstawie badań i modelowania hałasu drogowego. W ww. opracowaniu, w celu poprawnego wykorzystania mapy akustycznej, zalecono uwzględnienie wyników analiz akustycznych dla obszarów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w dokumentach strategicznych tworzonych na różnych szczeblach (województwa, powiatu, gminy), szczególnie w programach ochrony środowiska, strategiach rozwoju i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W opracowanym Programie ochrony środowiska uwzględniono ww. informacje.

➤ **STRATEGIA ROZWOJU POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2016 -2030**

Główne cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego obejmują:

- a. rozwój infrastruktury technicznej i społecznej,
- b. rozwój konkurencyjnej gospodarki lokalnej i rynku pracy,
- c. wzrost tożsamości i spójności społecznej mieszkańców powiatu,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- d. rozwój turystyki oraz zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

Kierunki działań zaprezentowane w Programie odzwierciedlają cele i kierunki wyznaczone w strategiach, planach i programach wyższego szczebla.

4. STRESZCZENIE

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.” stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na terenie powiatu choszczeńskiego. Sporządzenie niniejszego dokumentu ma na celu realizację krajowej polityki ochrony środowiska na szczeblu powiatowym w zgodzie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

Program zawiera analizę stanu poszczególnych elementów środowiska dla każdego z następujących obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Dla każdego obszaru interwencji określono cele i zadania, które będą w każdym okresie sprawozdawczym (co 2 lata) podlegały weryfikacji przy pomocy przyporządkowanych wskaźników. W Programie uwzględniono szeroki zakres zadań związanych z ochroną środowiska, za realizację których częściowo odpowiedzialne są władze powiatu (zadania własne). Równocześnie jednak wskazano wiele zadań dla podmiotów szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, aż po podmioty gospodarcze działające na terenie powiatu choszczeńskiego (tzw. zadania monitorowane). W Programie wskazano również na zagrożenia wynikające z pogłębiających się zmian klimatycznych, ukierunkowanie na mitygację i adaptacje do zmian klimatu.

Niniejszy Program bazuje na dokumentach strategicznych, wyznaczających kierunki działań w ochronie środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Zakres Programu zachowuje również zgodność z opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska dnia 2 września 2015 r. „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Przedmiotowy dokument został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAGADNIENÍ HORYZONTALNYCH

Powiat choszczeński - powiat położony w południowej części województwa zachodniopomorskiego (od strony południowej graniczy z województwem lubuskim).

W skład powiatu choszczeńskiego wchodzi 6 gmin, w tym:

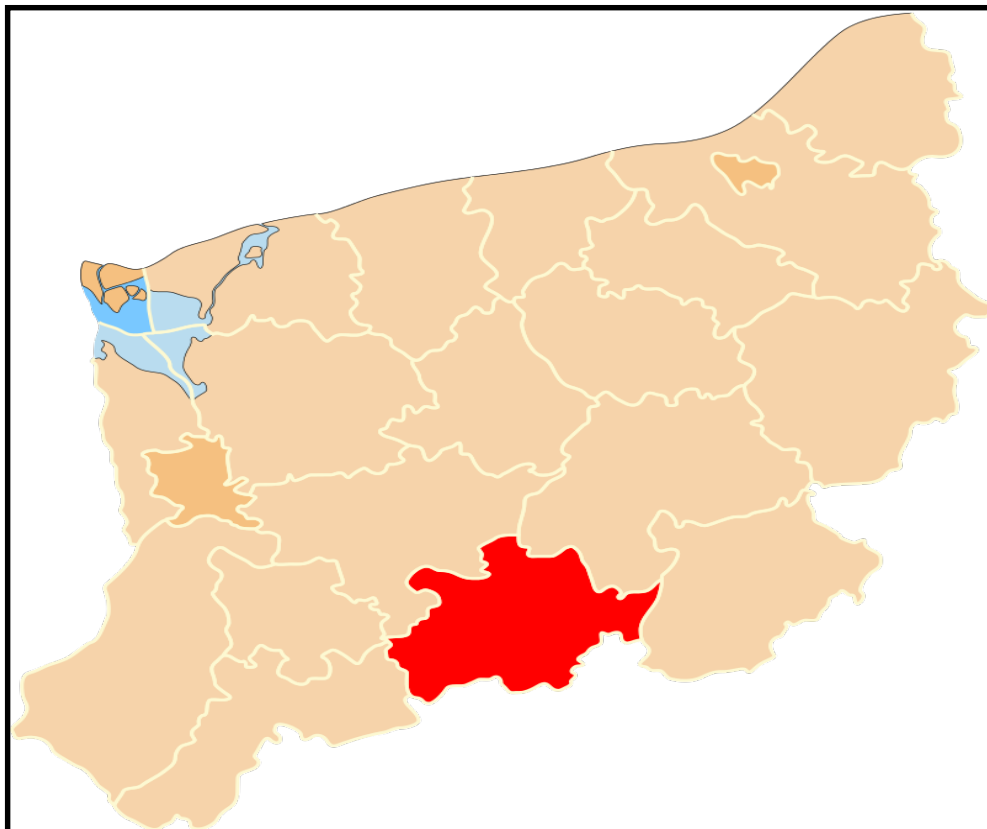
- 4 gminy o statusie prawnym gminy miejsko – wiejskiej: Choszczno, Pełczyce, Recz, Drawno;
- 2 gminy o statusie prawnym gminy wiejskiej: Bierzwnik, Krzęcin.

Powierzchnia powiatu choszczeńskiego wynosi 132.763 ha (według GUS stan na 01.01.2021 r.)
Ludność zamieszkująca powiat choszczeński - 47.970 osób (według GUS stan na 31.12.2020 r.),
w podziale na gminy przedstawia się następująco:

- Bierzwnik: 4666 osób;
- Choszczno: 21 529 osób;
- Drawno: 4993 osoby;
- Krzęcin: 3622 osoby;
- Pełczyce: 7710 osób;
- Recz: 5450 osób.

Położenie powiatu na tle województwa zachodniopomorskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 1.

Ryc. 1. Położenie powiatu choszczeńskiego na tle województwa zachodniopomorskiego.

Źródło: Wikipedia

Przy ocenie stanu środowiska na terenie powiatu choszczeńskiego bazowano głównie na danych z lat 2019-2020 (miejscami również starsze), w zależności od stopnia zaktualizowania i dostępności informacji. Ocena stanu środowiska uwzględnia dziesięć obszarów interwencji.

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1. Klimat

Obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony został na 10 krain klimatycznych: Kraina I Zalewu Szczecińskiego; Kraina II Trzebiatowska; Kraina III KołobrzESCO-Darłowska; Kraina IV Koszalińska; Kraina V Nowogardzko-Gryficka; Kraina VI Pyrzycko-Goleniowska; Kraina VII Drawsko-Szczecinecka; Kraina VIII Wałecka; Kraina IX Myśliborska; Kraina X Doliny Dolnej Odry.

W podziale krain klimatycznych powiat choszczeński w przewadze znajduje się w obszarze Krainy IX - Myśliborskiej. Zróżnicowane ukształtowanie terenu (wzniesienia morenowe) oraz pokrycie powierzchni dużą ilością jezior i lasów decyduje o łagodniejszym umiarkowanym klimacie, który pozostaje pod wpływem klimatu oceanicznego. Występuje tutaj regionalne i lokalne zróżnicowanie warunków klimatycznych. Część północna krainy jest znacznie chłodniejsza, powiat choszczeński leży w części cieplejszej i bardziej suchej.

Średnie roczne nasłonecznienie od 1540 godzin na północnej granicy wzrasta do 1590 godzin na południowej granicy krainy. Średnie roczne temperatury spadają z kierunku zachodniego na wschodni, mieszczą się w przedziale 8,5°C - 8,2°C, przy czym średnia temperatura stycznia zawiera się w przedziale od -0,8°C do -1,5°C. Średnia temperatura w lipcu od 17,7°C w części północno-wschodniej do ponad 18°C w południowo-zachodniej, temperatura poniżej 17,5°C występuje w strefie wzniesień morenowych. Przymrozki wiosenne zanikają pod koniec kwietnia a przymrozki jesienne pojawiają się między 15 a 20 października. Okres wegetacyjny roślin trwa od 221 do 225 dni, okres gospodarczy trwa od 247 do 258 dni, prace polowe rozpoczynają się w połowie marca. Roczne sumy opadów kształtują się w przedziale od 530 mm do 610 mm, natomiast pokrywa śnieżna występuje w okresie 50 dni. Wiatry najczęściej występują z zachodu i południowego zachodu.

Zmiany klimatu

Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie dla gospodarki oraz społeczeństwa stanowią:

- wzrost średniej rocznej temperatury powietrza;
- zmiana struktury opadów - opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe oraz nieregularne;
- wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawałne deszcze, burze, fale upałów.

Łączną wartość strat bezpośrednich spowodowanych przez niekorzystne zjawiska pogodowe i klimatyczne w kraju w latach 2001-2011 oszacowano na ponad 56 mld zł, zgodnie z danymi umieszczonymi na stronie <http://klimada.mos.gov.pl/>. Szacuje się, że w przypadku niepodjęcia działań przystosowawczych do zmian klimatu straty te w latach 2021-2030 mogą wynieść ponad 120 mld zł. Adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych jest więc zasadną koncepcją działania na wielu poziomach: międzynarodowym, krajowym, jak również lokalnym.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Zmiany klimatu wywierają również wpływ na dostawy energii, z tego względu, iż korzystanie przy produkcji energii z OZE uzależnienie jest od warunków pogodowych (np. siła wiatru, promieniowanie słoneczne), co generuje wyzwania w zakresie ciągłości dostaw energii. Również przeważające w Polsce elektrownie węglowe narażone są na niekorzystne warunki pogodowe (np. upały), choć w mniejszym stopniu niż instalacje wykorzystujące OZE.

Uwzględniając powyższe należy podejmować kompleksowe czynności adaptacyjne w zakresie gospodarki wodnej, rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, ochrony zdrowia (ludzi, zwierząt i roślin), ekosystemów przybrzeżnych i morskich oraz różnorodności biologicznej. Działania adaptacyjne powinny wspierać działania mające na celu minimalizację zjawiska suszy i powodzi, rozwój form małej retencji, OZE, rozwój zielonej infrastruktury, likwidację tzw. „wysp ciepła” (poprzez np. rewitalizacja parków i zieleńców, zakładanie łąk kwietnych), czy doposażenie służb ratowniczych (np. wozów i sprzętów gaśniczych, urządzeń do odpompowywania wody).

5.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Dostęp i korzystanie z gazu ziemnego w celach grzewczych wywiera pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego, ponieważ gaz ziemny w porównaniu do najpowszechniej stosowanego opatu węglowego jest paliwem niskoemisyjnym (brak emisji pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu).

Stopień gazyfikacji (tj. udział liczby mieszkańców korzystających z gazu ziemnego do ogólnej liczby mieszkańców) powiatu wynosi 46,03 % (dane według GUS stan na dzień 31.12.2019 r.), w tym stopień gazyfikacji poszczególnych gmin powiatu wynosi: gm. Choszczno (65,39 %), gm. Recz (36,37 %), gm. Pełczyce (27,34 %), gm. Drawno (21,92%), gm. Krzęcin (31,54%). Gminą niezgazyfikowaną (brak dostępu do gazu ziemnego) jest gm. Bierzwnik.

Łączna długość sieci gazowej na terenie powiatu choszczeńskiego wynosi 336,308 km, w tym długość sieci przesyłowej wynosi 111,937 km oraz długość sieci dystrybucyjnej 224,371 km (dane GUS stan na dzień 31.12.2018 r.).

Dystrybutorem gazu ziemnego na terenie powiatu choszczeńskiego jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Szczecinie.

5.1.3. Zaopatrzenie w ciepło

Działalność gospodarczą polegającą na produkcji i dystrybucji ciepła na obszarze powiatu choszczeńskiego prowadzą:

1. Przedsiębiorstwo MZEC - OPAŁ Sp. z o. o. z siedzibą w Chojnicach. Na terenie powiatu wytwarza ciepło w następujących źródłach ciepła:
 - ul. Polna 2, Choszczno - 2 kotły o mocy 800 kW - gaz ziemny;
 - ul. Wolności 31, Choszczno - kocioł o mocy 225 kW - gaz ziemny;
 - ul. Wolności 17, Choszczno - kocioł o mocy 350 kW - gaz ziemny;
 - ul. Wolności 16, Choszczno -kotły 3 x 80 kW - gaz ziemny.
2. Przedsiębiorstwo SEC Choszczno Sp. z o. o. w Choszcznie. Na terenie powiatu wytwarza ciepło w następujących źródłach ciepła:
 - ul. Malczewskiego 2, Choszczno - 2 kotły o mocy 7,5 MW i 8,1 MW - węgiel kamienny.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

3. Przedsiębiorstwo BOMAX S.A. z siedzibą w Poznaniu. Na terenie powiatu wytwarza ciepło w następujących źródłach ciepła: ul. Kolejowa, Recz - ciepłownia na biomasę o mocy cieplnej 4 MW.

Uciążliwość na terenie powiatu choszczeńskiego, jak w większości miejsc w Polsce, stanowi tzw. niska emisja. Główna część zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji związana jest z produkcją ciepła komunalnego w okresie zimowym w kotłowniach indywidualnych lub lokalnych. Istotnymi przyczynami powstawania niskiej emisji są: nieodpowiednie spalanie paliwa np. w skutek ograniczenia przepustowości komina w związku ze zbyt rzadkim oczyszczaniem, spalanie paliwa o niskiej jakości (tańsze - gorsze gatunkowo), a także spalanie odpadów.

5.1.4. Transport zbiorowy i rowerowy

Emisja zanieczyszczeń do powietrza z sektora transportu stanowi obok emisji powierzchniowej (przede wszystkim ogrzewanie budynków mieszkalnych) drugie najistotniejsze źródło zanieczyszczeń powietrza. Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny w największym stopniu od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Duże znaczenie ma również zwarta zabudowa (szczególnie w miastach), gdyż w znacznym stopniu ograniczona jest wymiana mas powietrza.

Efektem tego jest gromadzenie się zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie. Wielkość emisji z komunikacji zależna jest również od rodzaju stosowanego paliwa oraz od stanu technicznego dróg. Znacząca ilość emisji pyłu pochodzi z unosu zanieczyszczeń pyłowych zalegających na drogach. Dlatego bardzo istotnym jest prowadzenie działań zmierzających do rozwoju i popularyzacji korzystania z transportu zbiorowego i rowerowego jako alternatywy dla samochodów osobowych.

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie powiatu choszczeńskiego jest droga krajowa nr 10 Bydgoszcz - Szczecin, której długość na obszarze powiatu wynosi 31,4 km. Droga krajowa nr 10 Szczecin - Bydgoszcz, jest to niewielki odcinek drogi przebiegający przez północne części powiatu: Gminę Recz -22 km i Gminę Drawno - 9,4 km.

Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiegają 4 drogi wojewódzkie zarządzane przez Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, Rejon Dróg Wojewódzkich w Pyrzycach:

- Droga **nr 122**: Krajnik Dolny - Krzywina - Banie - Pyrzyce – Piasecznik,
- Droga **nr 151**: Świdwin - Łobez - Węgorzyno - Recz - Barlinek - Gorzów Wielkopolski,
- Droga **nr 160**: Suchań - Piasecznik - Choszczno - Drezdenko - Międzychód - Gorzyń –Lewice-Miedzichowo,
- Droga **nr 175**: Drawsko Pomorskie - Kalisz Pomorski - Choszczno.

Na terenie powiatu choszczeńskiego istnieje 401,9 km publicznych dróg powiatowych o nawierzchni twardej, 348,1 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej oraz 66,3 dróg o nawierzchni gruntowej.

Na drogi publiczne gminne składa się 168,4 km dróg o nawierzchni twardej, 90,7 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej oraz 564,9 km dróg gruntowych.

Według informacji przedstawionych przez GDDKiA w 2020 r. na drogach krajowych prowadzony był Generalny Pomiar Ruchu w 2020 roku. Szczegółowa publikacja wyników dostępna będzie dopiero w 2022 r. Aktualnie dostępne są wyniki GPR na drodze krajowej nr 10 oraz na drogach wojewódzkich, biegnących w granicach powiatu choszczeńskiego - poglądowo przedstawiono je w poniższej tabeli nr 1 i 2.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 1. Porównanie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu na krajowej trasie nr 10 w roku 2010 i 2015.

Kategorie pojazdów	2010 rok			2015 rok		
	Droga nr 10 Suchań-Recz (dł. km 14,381)	Droga nr 10 Recz/przejście (dł. km 2,467)	Droga nr 10 Recz – Kalisz Pomorski (dł. km 24,074)	Droga nr 10 Suchań-Recz (dł. km 14,381)	Droga nr 10 Recz/przejście (dł. km 2,467)	Droga nr 10 Recz – Kalisz Pomorski (dł. km 24,074)
Motocykle	43	44	12	22	38	8
Samochody osobowe	3449	2898	2754	3567	4203	2574
Lekkie samochody ciężar. (dostawcze)	397	562	432	368	450	445
Samochody ciężar. bez przyczep	267	216	249	177	170	197
Samochody ciężar. z przyczepami	1151	1254	1270	1566	1548	1535
Autobusy	47	37	34	18	14	21
Ciągniki rolnicze	6	14	2	6	8	3
Rowery	45	76	4	7	55	5

Źródło: GDDKiA

Tabela 2. Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu choszczeńskiego w roku 2010 i 2015.

Nr drogi	Opis odcinka		Pojazdy sam. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych							Rok
	Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. sob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze	
							Bez przyczepy	z przyczepą			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
122	9,3	Dolice-Piasecznik	1169	27	877	115	39	89	9	13	2010
122	9,275	Dolice-Piasecznik	1180	27	886	116	39	90	9	13	2015
151	15,3	Ciemnik-Recz	933	12	743	59	27	72	10	10	2010
151	15,305	Ciemnik-Recz	828	9	661	75	10	61	7	5	2015
151	13,4	Recz - Choszczno	2187	20	1847	171	48	63	31	7	2010
151	13,372	Recz - Choszczno	2067	23	1802	130	39	48	21	4	2015
151	17,8	Choszczno - Pełczyce	1840	17	1413	224	53	85	35	13	2010
151	17,847	Choszczno - Pełczyce	1922	25	1622	121	38	85	19	12	2015
151	5,6	Pełczyce - Barlinek	3194	51	2626	262	70	118	54	13	2010
151	5,576	Pełczyce - Barlinek	3435	55	2865	295	62	103	45	10	2015
160	7,5	Suchań - Piasecznik	1639	10	1350	120	41	106	8	4	2010
160	7,494	Suchań - Piasecznik	3568	18	2758	268	128	371	4	21	2015

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Nr drogi	Opis odcinka		Pojazdy sam. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych							Rok
	Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. sob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze	
							Bez przyczepy	z przyczepą			
160	10,0	Piasecznik-Choszczno	3367	27	2889	175	91	162	10	13	2010
160	10,040	Piasecznik-Choszczno	2975	24	2559	196	62	116	9	9	2015
160	16,0	Choszczno - Zieleniewo	1634	6	1248	178	74	85	19	24	2010
160	16,004	Choszczno - Zieleniewo	1616	18	1328	134	34	81	10	11	2015
160	17,4	Zieleniewo -Bierzwnik /Gr. Woj./	1672	25	1379	77	55	110	8	18	2010
160	17,443	Zieleniewo -Bierzwnik /Gr. Woj./	1689	25	1393	78	56	111	8	18	2015
175	12,8	Kalisz Pom. - Drawno	963	12	700	121	40	73	5	12	2010
175	12,777	Kalisz Pom.- Drawno	939	17	753	85	25	47	4	8	2015
175	9,6	Drawno-Kiełpino	1449	14	1193	129	35	58	16	4	2010
175	9,585	Drawno - Kiełpino	1463	14	1205	130	35	59	16	4	2015
175	14,6	Kiełpino - Choszczno	3283	13	2863	148	88	73	79	19	2010
175	14,639	Kiełpino - Choszczno	2726	65	2315	158	68	87	22	11	2015

Źródło: ZZDW w Koszalinie

Zgodnie z danymi GUS (stan na dzień 31.12.2019 r.) na terenie powiatu choszczeńskiego znajduje się 109 przystanków autobusowych. Na terenie powiatu w 2021 r. uruchomionych zostało 5 tras zbiorowego transportu publicznego (wybrane trasy).

Na terenie powiatu choszczeńskiego długość ścieżek rowerowych wynosi łącznie 7 km (stan wg GUS na dzień 31.12.2019 r.). W 2020 r. na terenie Gminy Choszczno oraz Pełczyce powstały nowe odcinki ścieżek rowerowych - gminy uczestniczą w projekcie realizowanym przez Województwo Zachodniopomorskie w celu utworzenia sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Na poniższej rycinie nr 2 przedstawiono korytarzową koncepcję tras rowerowych. Powiat choszczeński znajduje się

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

przede wszystkim w korytarzu priorytetowym trasa II – Pojezierna (Tysiąca jezior), oraz częściowo w korytarzu priorytetowym VII – Dolina Regi – Drawieński Park Narodowy.

Ryc. 2. Korytarzowa koncepcja tras rowerowych Pomorza Zachodniego

Źródło: www.wzp.pl

5.1.5. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów przemysłowych

Zgodnie z danymi GUS łączna emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (objętych pozwoleniem zintegrowanym lub pozwoleniem na emisję gazów i pyłów do powietrza) na terenie powiatu choszczeńskiego w 2019 r. wyniosła 8671 Mg - przedstawiona w poniższej tabeli nr 3. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń stosowanych przez zakłady przemysłowe na terenie powiatu w 2019 r. wyniósł 97 %.

Tabela 3. Wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza przez zakłady przemysłowe na terenie powiatu choszczeńskiego w 2019 r.

Rodzaj zanieczyszczenia	Wielkość emisji (Mg)
gazowe - dwutlenek węgla	8582
gazowe - dwutlenek siarki	25
gazowe - tlenki azotu	16
gazowe - tlenek węgla	41
pyły ze spalania paliw	7
Suma	8671

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

5.1.6. Ocena jakości powietrza

Poziom całkowitej emisji głównych zanieczyszczeń powietrza w Polsce, w tym dwutlenku węgla - głównego gazu cieplarnianego, należy do jednego z wyższych wśród krajów Unii Europejskiej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca roczna emisja dwutlenku węgla w 2018 r. wyniosła 8,76 t dla Polski i 7,4 t dla Unii Europejskiej. W związku z alarmującymi doniesieniami dotyczącymi stanu jakości powietrza w Polsce, działania zmierzające ku ochronie powietrza stały się zagadnieniem priorytetowym. W związku z alarmującymi doniesieniami dotyczącymi stanu jakości powietrza w Polsce, działania zmierzające ku ochronie powietrza stały się zagadnieniem priorytetowym.

Regionalny Departament Monitoringu Środowiska w Szczecinie, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.) opracował w 2020 r. i 2021 r. roczną ocenę jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, odnoszącą się do jakości powietrza w 2019 i 2020 r., zgodnie z podziałem województwa na strefy:

- aglomeracja szczecińska - miasto Szczecin,
- miasto Koszalin - miasto o liczbie ludności powyżej 100 tys.,
- strefa zachodniopomorska - stanowiąca pozostały obszar województwa nie wchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin (w tym powiat choszczeński).

Odrębnie, dla każdej substancji dokonano klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji - **klasa C**
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji - **klasa B**
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego - **klasa A**
- przekracza poziom docelowy - **klasa C**
- nie przekracza poziomu docelowego - **klasa A**
- przekracza poziom celu długoterminowego - **klasa D2**,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego - **klasa D1**.

Oceny poziomu substancji w powietrzu na obszarze stref województwa dokonano na podstawie funkcjonującego systemu oceny jakości powietrza, szczegółowo określonego w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska. Na system taki składały się: pomiary automatyczne i manualne w stałych punktach. W latach 2019-2020, podobnie jak w latach poprzednich, ważnym elementem systemu oceny jakości powietrza były również obliczenia z wykorzystaniem matematycznych modeli transportu i przemian substancji w powietrzu, wykonane przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowy Instytut Badawczy (IOS-PIB) na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Obliczenia dostarczyły istotnych informacji o występujących stężeniach zanieczyszczeń w układzie przestrzennym, na obszarze stref gdzie nie były prowadzone pomiary. Na podstawie wyników obliczeń modelowych zdefiniowano dodatkowo metody obiektywnego szacowania, które posłużyły do wyznaczenia obszarów przekroczeń poziomów kryterialnych na obszarach pozostających poza zasięgiem stacji pomiarowych. W ocenie wykorzystano także metody obiektywnego szacowania oparte o pomiary poziomów stężeń w strefach województwa zachodniopomorskiego i województw ościennych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

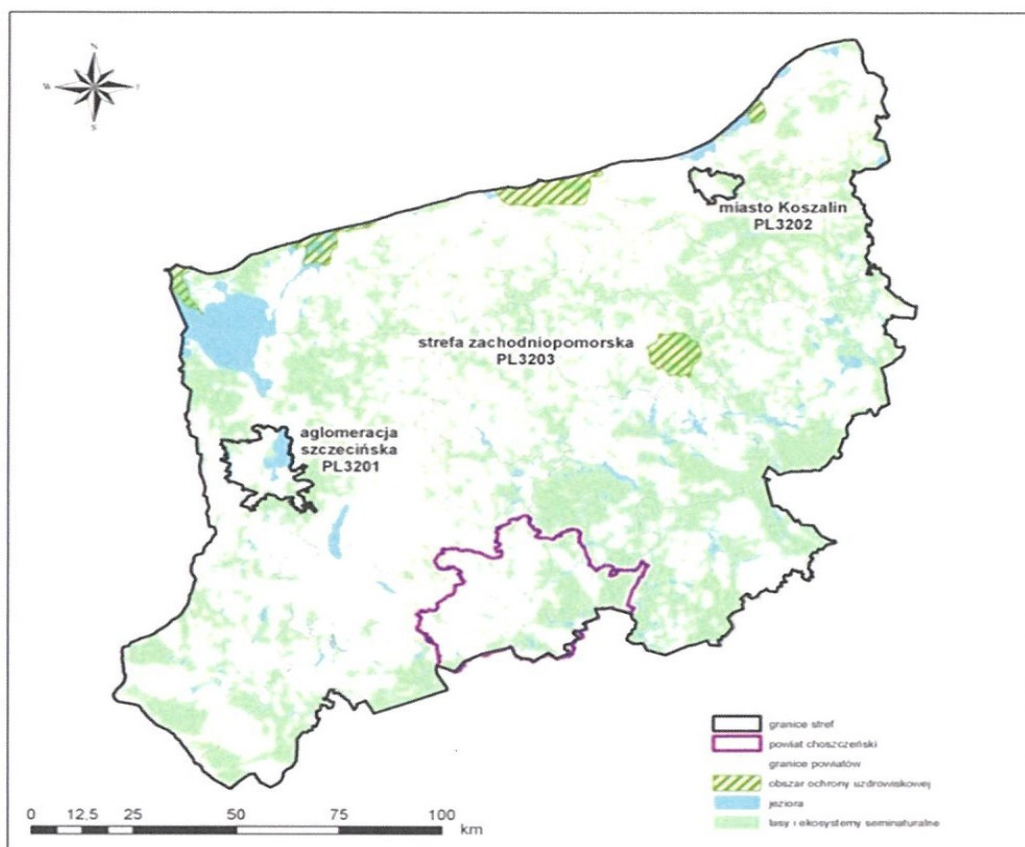
W związku z faktem, iż na obszarze powiatu choszczeńskiego RDMS w Szczecinie w latach 2019-2020 nie prowadził pomiarów, ocenę jakości powietrza za te lata wykonano przy wsparciu wspomnianych metod.

Roczna ocena jakości powietrza, o której wspomniano wyżej, pozwoliła uzyskać informacje na temat poziomu stężeń substancji wobec których zgodnie z prawem zachodzi obowiązek przeprowadzenia oceny.

Badaniom podlegały: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM_{2,5}, pył PM₁₀ oraz zawartość ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀.

Zgodnie z tak przyjętą zasadą, powiat choszczeński podlegał rocznej ocenie jakości powietrza jako jeden z obszarów strefy zachodniopomorskiej (ryc.3.)

Ryc.3. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2019 rok pod kątem zawartości SO₂, NO₂, NO_x, O₃, CO, C₆H₆, pyłu PM_{2,5}, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartego w tym pyłe Pb, As, Cd, Ni i B(a)P

Źródło: RDMS w Szczecinie

WYNIKI KLASYFIKACJI STREF:

W przeprowadzonej klasyfikacji stref dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, O₃ (poziom docelowy), C₆H₆, CO, As, Cd, Ni i Pb, strefa zachodniopomorska, w skład której wchodzi powiat choszczeński, otrzymała w roku 2019 klasę A ze względu na ochronę zdrowia. Nie odnotowano

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

również przekroczenia poziomów kryterialnych określonych ze względu na ochronę roślin dla dwutlenku siarki (SO₂), ozonu (O₃) poziom docelowy i tlenków azotu (NO_x) (tabela 4). W 2020 r., podobnie jak w 2019 r. dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5} (poziom docelowy), C₆H₆, CO, As, Cd, Ni i Pb, strefa zachodniopomorska, otrzymała klasę A ze względu na ochronę zdrowia (tabela 5). W przypadku wystąpienia klasy A nie są wymagane działania naprawcze.

Tabela 4. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ (dc)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: RDMS w Szczecin

Tabela 5. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej													
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2	

Źródło: RDMS w Szczecin

Tabela 6. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie		
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A

Źródło: RDMS w Szczecin dc – poziom docelowy

Tabela 7. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	D2

Źródło: RDMS w Szczecin dc – poziom docelowy, dt – poziom długoterminowy

W latach 2019-2020 problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, a tym samym w strefie zachodniopomorskiej związane były z przekroczeniami poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀, co skutkowało przypisaniem klasy C strefie zachodniopomorskiej dla tego zanieczyszczenia (tabela 4 i 5). Ponadto w 2020 r. były również problemy z dotrzymaniem standardów jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej dla poziomu docelowego długoterminowego ozonu (tabela 7). Nie stwierdzono tych przekroczeń w 2019 r. (tabela 6).

Przypisanie strefie zachodniopomorskiej klasy C i D2 nie oznacza, że przekroczenie stężeń zanieczyszczeń występują na całym obszarze strefy. Jednak konieczne jest wskazanie w jej obrębie

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

miejsc, które wymagają podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w celu przywrócenia obowiązujących standardów. W celu poprawy jakości powietrza tworzone są Programy Ochrony Powietrza (POP). W 2020 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla strefy zachodniopomorskiej. Dla strefy D2 nie ma obowiązku tworzenia POP. Niemniej jednak dla stref w klasie D2 należy ograniczać emisję prekursorów ozonu (tlenki azotu i niemetanowe lotne związki organiczne), które mają największe znaczenie dla jego powstawania.

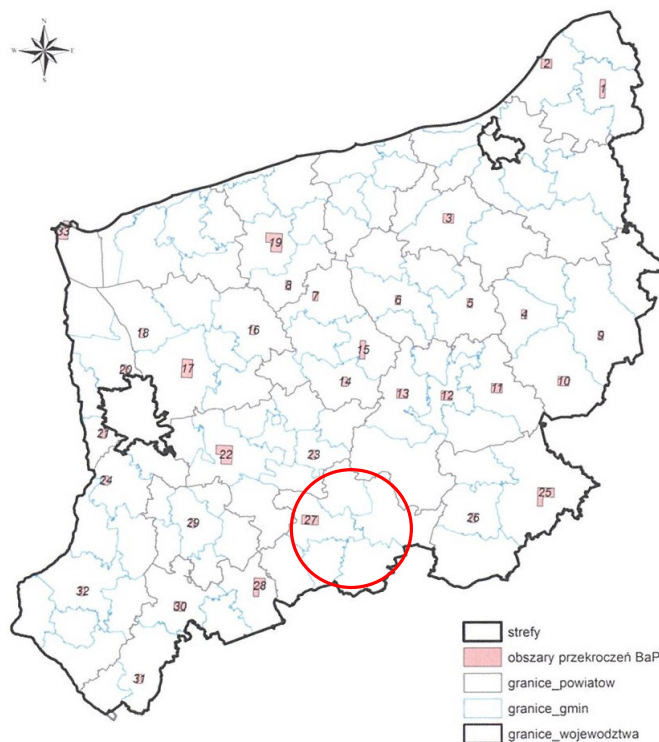
Na podstawie wyników pomiarów i metod obiektywnego szacowania opartych o wyniki modelowania matematycznego, w ocenie jakości powietrza za lata 2019 - 2020 wyznaczone zostały obszary przekroczeń standardów jakości powietrza ze względu na stężenia benzo(a)pirenu na obszarze strefy zachodniopomorskiej. Na terenie powiatu choszczeńskiego, w ww. latach, wskazano jako obszar przekroczeń miasto Choszczno.

PRZYCZYNY PRZEKROCZEŃ

Obszarami przekroczeń stężeń benzo(a)pirenu są przede wszystkim większe miasta powiatu, o dużych skupiskach ludności, w których istotny wpływ na jakość powietrza ma emisja powierzchniowa, związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków przy zastosowaniu paliw stałych o niskiej jakości. Wynika to głównie z braku środków finansowych na wkład własny do dofinansowania na wymianę przestarzałych pieców/kotłów oraz brak środków finansowanych na bieżące potrzeby, co powoduje zakup tańszego paliwa, gorszej jakości, bądź spalanie pozostałości z gospodarstwa domowego (odpadów).

Wpływ na ww. stan rzeczy może również wynikać z niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców.

Ryc.4. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie zachodniopomorskim w 2019 i 2020 r. (na podstawie metod szacowania w oparciu o pomiary i wyniki modelowania).

Źródło: RDMS w Szczecin

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

OZE NA TERENIE POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO

Korzystanie z odnawialnych źródeł energii jest zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i stanowi alternatywę dla paliw nieodnawialnych. Do odnawialnych źródeł energii OZE, zalicza się energię wiatru (turbiny wiatrowe), promieniowania słonecznego (fotowoltaika, kolektory słoneczne), spalania biomasy i biogazu (bioelektrownie), przepływów wody (elektrownie wodne, elektrownie pływowe), geotermię (głęboką i płytką - pompy ciepła). W powiecie choszczeńskim również takie źródła są wykorzystywane.

Na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonuje 5 farm wiatrowych. Na terenie Gminy Pełczyce: 1 - elektrownia wiatrowa w obrębie Pełczyce i 2 - w obrębie Chrapowo - Wierzchno, każda o mocy 2 MW. Na terenie Gminy Krzęcin: 4 - elektrownie wiatrowe o łącznej mocy 1,5 MW, 7 - elektrowni o mocy 2 MW oraz 3 - elektrownie o mocy 2,5 MW. Na terenie Gminy Krzęcin zaplanowano 11 elektrowni wiatrowych o mocy każdej do 3 MW. W ostatnich latach rozwój tego typu OZE został ograniczony regulacjami prawnymi - określeniem odległości ww. instalacji od zabudowy mieszkaniowej. Ograniczenia wynikać mogą również z występowania terenów objętych formami ochrony przyrody. W przypadku powiatu choszczeńskiego zajmują one znaczną powierzchnię terenu powiatu.

W ostatnich latach nastąpił wzrost wykorzystywania energii słonecznej, poprzez budowy farm fotowoltaicznych. W ubiegłych latach powstała farma fotowoltaiczna na terenie obrębu ewidencyjnego Stradzewo o mocy 6 MW, firmy Touron. Spodziewana roczna produkcja energii elektrycznej instalacji wynosi około 6 tysięcy MWh. Oznacza to, że pozwoli ona pokryć zapotrzebowanie na energię elektryczną 2,5 tys. gospodarstw domowych. Starosta Choszczeński wydał również pozwolenia na budowę instalacji fotowoltaicznych w obrębach ewidencyjnych: Roztocze, Rudniki, Recz, Choszczno, Stary Klukom, Krzęcin, Gleźno, Słonice, Raduń, Pełczyce. Wydana została również decyzja o pozwoleniu na budowę dla inwestycji polegającej na budowie biogazowni rolniczej o mocy do 1 MW w m. Pomień, gmina Recz. Planowana jest również budowa biogazowni w m. Pełczyce.

Ponadto, w latach 2015 - 2020 przedłożono 17 projektów robót geologicznych na wykonanie otworów wiertniczych na potrzeby wykorzystania ciepła ziemi (pompy ciepła). Co wskazuje na to, że coraz częściej mieszkańcy jak i inwestorzy sięgają po tego typu rozwiązania.

UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

Uchwałą Nr XXXV/540/18 z dnia 26 września 2018 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął tzw. *uchwałę antysmogową*, która wprowadza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych.

Podstawę do wprowadzenia uchwały antysmogowej stanowił art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.). Uchwała stanowi akt prawa miejscowego i została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Z 2018 r., poz. 4984).

Ograniczenia i zakazy wymienione w ww. akcie obowiązują wszystkich użytkowników instalacji o mocy poniżej 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, tj. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Ograniczeniami

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

i zakazami objęto w szczególności następujące instalacje: kotły centralnego ogrzewania i ogrzewacze pomieszczeń tj. kominki, piece kaflowe, kozy, itp.

Zmiany po wprowadzeniu uchwały antysmogowej:

- 1) Na terenie województwa od 1 maja 2019 r. zakazane jest stosowanie następujących paliw stałych:
 - paliw niesortowanych w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 133 ze zm.);
 - mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem;
 - węgla brunatnego;
 - paliw niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 133 ze zm.).
- 2) Docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie instalacji na paliwo stałe spełniające minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości sprawności cieplnej oraz granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012. Terminy wymiany kotłów są następujące:
 - do 1 stycznia 2024 r. wymienić należy kotły nie spełniające żadnych standardów emisyjnych (kotły bezklasowe tzw. kopciuchy)
 - do 1 stycznia 2028 r. wymienić należy kotły poniżej klasy 5.
- 3) Docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie ogrzewaczy pomieszczeń (kominki, kozy, piece kaflowe itp.) spełniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe. Wymiana lub dostosowanie ogrzewaczy niespełniających powyższych wymogów musi nastąpić do 1 stycznia 2028 r.

W celu poprawy jakości powietrza niezbędne jest kontynuowanie prowadzonych już działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej polegających m.in. na:

- zmianie paliwa węglowego na inne,
- termomodernizacji budynków;
- stosowaniu odnawialnych źródeł energii;
- rozbudowie sieci gazowej.
- promowaniu rozwiązań/realizacji inwestycji przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń.

5.1.7. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT

Poniżej (tabela 8) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 8. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej; • dostosowanie systemu energetycznego do zmiennych warunków termicznych i klimatycznych; • wprowadzenie terenów zieleni na terenach zabudowanych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń, w tym stosowanie działań krótkoterminowych w sytuacji przekroczeń, wynikających z POP; • zapobieganie awariom instalacji i urządzeń funkcjonujących w zakładach przemysłowych.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja ekologiczna w zakresie wpływu złej jakości powietrza na zdrowie ludzi, wzajemnych relacji między jakością powietrza i zmianami klimatu.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja sporządzania ocen jakości powietrza dla oceny poziomu substancji w powietrzu pod kątem dotrzymania poziomów dopuszczalnych, celem oceny stanu jakości powietrza w powiecie choszczeńskim; • kontrole spełnienia wymagań uchwały antysmogowej; • kontrole spełnienia wymagań ochrony środowiska prowadzone przez WIOŚ oraz ograny ochrony środowiska.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 9 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tabela 9. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Obszar interwencji: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych, uciążliwych gałęzi przemysłu - emisji „przemysłowej”. • Coroczny monitoring jakości powietrza prowadzony przez RDMŚ. • Rozwój OZE na terenie powiatu. • Powstawanie ścieżek rowerowych. • Uchwalony POP oraz podjęta uchwała antysmogowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spalanie złego jakościowo węgla bądź odpadów mającego wpływ na jakość powietrza, szczególnie w okresie grzewczym. • Wyznaczenie na terenie powiatu choszczeńskiego miejsc z przekroczeniami benzo(a)pirenu oraz ozonu (wg. oceny RDMŚ z 2019-2020 r.). • Niski stopień gazyfikacji, brak dostępu do sieci gazowej. • Niska efektywność energetyczna budynków, w szczególności prywatnych.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwości dofinansowania inwestycji związanych z gospodarką niskoemisyjną, rozwój elektromobilności. • Dobre uwarunkowania dla budowy ścieżek rowerowych. • Realizacja założeń „uchwały antysmogowej” obowiązującej na terenie województwa zachodniopomorskiego. • Rozwój sektora transportu zbiorowego • Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty inwestycji związanych z OZE i budownictwem energooszczędnym. • Wzrost liczby samochodów przede wszystkim osobowych, a co za tym idzie emisji komunikacyjnej. • Obostrzenia dla rozwoju instalacji OZE oraz konflikty społeczne wynikające z ich realizacji. • Konkurencyjna cena dla węgla kamiennego w stosunku do innych paliw mniej emisyjnych (np. gaz, olej opałowy). • Napływ zanieczyszczeń z terenów bardziej zurbanizowanych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

	<ul style="list-style-type: none">• Brak środków finansowych na wymianę starych piecy, pomimo możliwości uzyskania dofinansowania w tym zakresie.
--	---

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Hałas przemysłowy

Na obszarze powiatu choszczeńskiego hałas przemysłowy ma charakter lokalny, na który narażeni są przede wszystkim sąsiedzi ferm, zakładów handlowo-usługowych, produkcyjnych, przemysłowych, drzewnych (wyroby tartaczne) czy skupów złomu. Brak natomiast na terenie powiatu choszczeńskiego dużych zakładów przemysłowych, których działalność powodowałaby znaczące oddziaływania akustyczne.

Pomiary kontrolne hałasu wynikały z przeprowadzonych czynności kontrolnych. Starosta Choszczeński dotychczas wydał 5 decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, z czego dwie zostały wygaszone z powodu zakończenia działalności gospodarczej.

Podmiotami gospodarczymi, którym zostały wydane ww. decyzje na terenie powiatu są:

1. Firma Handlowo - Transportowa Doncer Piotr.
2. Firma Usługowo - Handlowa „DRAWA” Zdzisław Ptak.
3. Zakład Usługowo - Handlowy, Ryszard Jankiewicz.
4. Zakład Kamieniarsko-Budowlany, Bożena Hein - decyzja wygaszająca z dnia 10.11.2017 r. - zakończenie działalności.
5. Halina Plewińska - decyzja wygaszająca z dnia 10.11.2017 r. - zakończenie działalności.

Pomiary hałasu z instalacji pracujących w ww. Zakładach wskazywały przekroczenia na poziomie kilku - kilkunastu dB.

5.2.2. Hałas komunikacyjny

Zasadniczym źródłem hałasu, który kształtuje klimat akustyczny na terenie powiatu jest hałas komunikacyjny. Generuje on najwyższą liczbę przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku. Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiegają szlaki komunikacyjne o średnim natężeniu ruchu, a mianowicie drogi wojewódzkie nr: 122, 151, 160 i 175 oraz o silnym natężeniu ruchu w skali kraju - droga krajowa nr 10, a także drogi o znaczeniu lokalnym: powiatowe i gminne.

Najważniejszymi czynnikami, które mają wpływ na poziom hałasu poza natężeniem ruchu, jest udział transportu ciężarowego, stan techniczny pojazdów, jak również stan i rodzaj nawierzchni oraz organizacja ruchu drogowego. Oceniając stan samych dróg powiatowych, będących własnością Powiatu Choszczeńskiego, zarządzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Choszcznie należy stwierdzić, że w dużej mierze nie odpowiadają one wysokim parametrom technicznym. Stan dróg i elementów drogowych jest zróżnicowany. Na terenie powiatu choszczeńskiego według stanu na październik 2021 r. znajdują się:

- 6 dróg kategorii A - o stanie dobrym - nawierzchnie nowe, odwodnione i eksploatowane, dopuszczone występowanie sporadycznie uszkodzeń, nawierzchnie nie wymagające remontów;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- 7 dróg kategorii B - o stanie zadawalającym - nawierzchnie nowe, odwodnione i eksploatowane, dopuszczone występowanie sporadycznie uszkodzeń, nawierzchnie nie wymagające remontów;
- 25 dróg kategorii C - o stanie niezadawalającym - nawierzchnie ze znaczącymi uszkodzeniami, wymagane zaplanowanie remontu;
- 18 dróg kategorii D - o stanie złym - nawierzchnie z licznymi i rozległymi uszkodzeniami, wymagany natychmiastowy remont lub przebudowa.

Problem związany z narażeniem na hałas komunikacyjny wynika również z intensywnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej (powiększenie się granic administracyjnych miast) przy głównych odcinakach dróg różnej kategorii. Taki stan rzeczy powoduje również zwiększenie ruchu drogowego na pewnych odcinkach drogi, co generuje większą ich eksploatację, a tym samym większy hałas na który narażeni są mieszkańcy zabudowy w sąsiedztwie dróg.

Na terenie kraju co 5 lat GDDKiA przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR przeprowadzony został w roku 2020 r. Opublikowanie ww. wyników planuje się na 2021 r. Aktualnie dostępne są wyniki z lat poprzednich zarówno dla drogi krajowej nr 10 jak i dróg wojewódzkich, które przedstawiono w niniejszym opracowaniu w tabelach nr 10 i 11.

Analizując powyższe wyniki należałoby stwierdzić, że liczba pojazdów na poszczególnych odcinkach dróg kształtuje się na podobnym poziomie. Jednakże zauważalny jest wzrost (na niektórych odcinkach) ruchu samochodów osobowych. Nastąpił natomiast dość istotny spadek ilości przejeżdżających autobusów, co świadczy niestety o niewielkim udziale komunikacji zbiorczej, a także ze zwiększającej się ilości samochodów, szczególnie osobowych (przeciętna rodzina posiada jeden/dwa pojazdy na gospodarstwo domowe). W 2021 r. na terenie powiatu uruchomiono 5 tras publicznego transportu zbiorowego.

W ramach monitoringu środowiska w ostatnich latach prowadzone były pomiary hałasu drogowego w powiecie choszczeńskim – w m. Choszczno i m. Drawno.

W 2016 r. badania akustyczne w mieście Choszczno objęły część miasta wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 151 (ulica Stargardzka i ulica Wolności) oraz wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 160 (ulica Władysława Jagiełły). W 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie prowadził pomiary monitoringowe hałasu drogowego na terenie miasta Choszczno w 3 punktach pomiarowych przy ul. Jagiełły, ul. Stargardzkiej i ul. Wolności.

Klimat akustyczny miasta Choszczno oceniony został na podstawie badań i modelowania hałasu drogowego. Badania struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu. Jako dane pomocnicze wykorzystywany był także obraz wideo z kamery przemysłowej. Na ich podstawie okazuje się, że najbardziej uciążliwa akustycznie dla mieszkańców miasta Choszczna jest droga wojewódzka nr 160, przebiegająca przez ulicę Władysława Jagiełły oraz droga wojewódzka nr 151, przebiegająca przez ulicę Wolności i Stargardzką. Ocena stanu warunków akustycznych określona została w oparciu o wskaźniki długookresowe: LDWN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich dób w roku) i LN (długookresowy średni poziom dźwięku wyznaczany w ciągu wszystkich pór nocy w roku). Powierzchnia terenów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem, ocenianym wskaźnikiem LDWN,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

wynosi 0,019 km². Nie odnotowano przekroczeń powyżej 10 dB oraz nie zidentyfikowano zagrożonych ponadnormatywnym hałasem budynków szkolnych, przedszkolnych, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej.

Stan klimatu akustycznego z uwzględnieniem dróg krajowych i wojewódzkich w Choszcznie określono jako niedobry. W niesprzyjających warunkach akustycznych mieszka niecałe 7 % całej ludności miasta Choszczno. Przekroczenia poziomu hałasu są rzędu 1 – 10 dB, nie występują przekroczenia powyżej 10 dB. Zalecono uwzględnienie wyników analiz akustycznych dla obszarów zagrożonych ponadnormatywnym hałasem w dokumentach strategicznych tworzonych na różnych szczeblach podziału administracyjnego (województwo, powiat, gmina i miasto), szczególnie w programach ochrony środowiska, strategiach rozwoju i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na uwagę zasługuje fakt, iż w latach 2019-2020 trwał remont drogi wojewódzkiej nr 160. Wymieniona została nawierzchnia drogowa oraz powstały ścieżki rowerowe. Kolejne badania pokażą jaki wpływ na klimat akustyczny wywarła ww. inwestycja.

W 2019 r. prowadzone były pomiary hałasu drogowego na terenie powiatu choszczeńskiego w gminie Drawno w 2 punktach pomiarowych – lokalizacja wskazana poniżej na ryc. 5:

- Drawno, ul. Choszczeńska,
- Drawno, ul. Kolejowa.

Ryc.5. Lokalizacja punktów pomiarowych hałasu drogowego.

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Badania poziomu emisji hałasu wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu, przy równoczesnym pomiarze warunków meteorologicznych oraz struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego. Jako dane pomocnicze wykorzystywany jest także obraz wideo z kamery przemysłowej.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Wykonane pomiary hałasu drogowego pozwalają na wyznaczenie wskaźników hałasu (mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska), w odniesieniu do jednej doby: L_{AeqD} tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz L_{AeqN} tj. równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{AeqD} i nocy L_{AeqN} przedstawiono w poniższej tabeli nr 10.

Tabela 10. Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{AeqD} i nocy L_{AeqN} w 2019 r.

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Rodzaj terenu	Czas odniesienia	Data pomiaru	L_{AeqD} po korekcie dB	Wartość dopuszczalna (dB)	Wartość przekroczenia (dB)
Ul. Kolejowa Drawno	Miasto Drawno Gmina Drawno	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i mieszkania zbiorowego	Dzień 16h	2019-04-09	59,0	65	Brak przekroczenia
				2019-04-10	61,2		Brak przekroczenia
				2019-04-11	61,2		Brak przekroczenia
			Noc 8h	2019-04-09	51,9	56	Brak przekroczenia
				2019-04-10	52,9		Brak przekroczenia
				2019-04-11	52,5		Brak przekroczenia

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu Szczecin

Analiza wyników w punkcie pomiarowym przy ul. Kolejowej wykazała brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia (L_{AeqD}) i pory nocy (L_{AeqN}). W oparciu o pomiary kilkudniowe, powtarzane trzy razy w roku (w porach: wiosennej, letniej i jesiennej), obliczone zostały długookresowe średnie poziomy dźwięku A:

- L_{DWN} - wyznaczone dla wszystkich dób z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰),
- L_N - wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

Powyższe wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Wyznaczone zostały zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} (Dz. U. Nr 215, poz. 1414), a ich wyniki przedstawiono w poniższej tabeli nr 11. Należy zaznaczyć, iż ochroną akustyczną objęte są tylko określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112), wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (np. tereny zamieszkałe, rekreacyjne, szpitale).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 11. Zestawienie wyników pomiarów długookresowych monitoringu hałasu drogowego w 2019 r. na terenie powiatu choszczeńskiego

Nazwa odcinka drogi	Rodzaj terenu	Data pomiaru	Wyniki pomiarów w dB			Obliczony poziom długookresowy (dB)		Wartość dopuszczalna (dB)		Wielkość przekroczenia (dB)	
			NOC	DZIEŃ	WIECZÓR	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N	L _{DWN}	L _N
ul. Choszczeńska Drawno	Tereny zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej i mieszkania zbiorowego	2019-04-25	56	62,1	58,8	64,5	55,1	68	69	Brak przekroczenia	Brak przekroczenia
		2019-04-26	55,6	62,7	59,9						
		2019-04-27	53,6	61,4	58,8						
		2019-04-28	57,1	59,4	62,8						
		2019-07-10	56,3	60,8	59,1						
		2019-07-11	56,6	64,2	61,4						
		2019-07-12	54,2	64,2	60,9						
		2019-09-20	55,2	65,2	62,1						
		2019-09-21	53	64,7	60,8						
		2019-09-22	55,2	63,8	59,9						
		2019-09-23	52,8	65,1	59,1						
		2019-09-24	53,4	64,6	60,4						

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Opierając się na wynikach pomiarów równoważnych poziomów hałasu drogowego mierzonych w określonych porach roku, w punkcie pomiarowym na ul. Choszczeńskiej (tabela nr 11), wyznaczono wartości długookresowych średnich poziomów dźwięku: poziomu dziennie-wieczornonocnego - L_{DWN} oraz nocnego - L_N. Pomiary wykazały brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu dźwięku w odniesieniu do wskaźnika L_{DWN} oraz wskaźnika L_N.

W roku 2020 nie były prowadzone w ramach PMŚ pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu choszczeńskiego.

Dokumentem wyznaczającym tereny zagrożone ponadnormatywnym hałasem jest również mapa akustyczna Recza w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 151, wykonana w 2011 r. Z dokumentu tego wynika, że na ponadnormatywny hałas w powiecie choszczeńskim dotyka około 1.400 osób. Planowana jest się w przyszłości budowa obwodnicy Recza, która pomogłaby rozwiązać ww. problem.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr III/33/19 przyjął również „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego”. W ww. dokumencie nie ma terenów w powiecie choszczeńskim objętych ww. programem.

5.2.3. Hałas kolejowy

Połączenia lokalne zapewnia komunikacja kolejowa prowadzona przez PKP Polskie Linie Kolejowe. Przez teren powiatu choszczeńskiego przebiega linia kolejowa kategorii magistralnej: Szczecin – Poznań oraz kategorii drugorzędnej: Piła Główna - Ulikowo. Linie kolejowe prowadzą przewozy pasażerskie i przewozy towarowe.

Identyfikacja obszarów, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu kolejowego sporządzona na potrzeby „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Województwa Zachodniopomorskiego” nie uwzględnia odcinka kolejowego przebiegającego przez teren powiatu choszczeńskiego.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Nie mniej jednak od dwóch lat trwa modernizacja odcinka trasy kolejowej Szczecin - Poznań, która przyczyni się do ograniczenia poziomu hałasu kolejowego, szczególnie na odcinkach przebiegających niedaleko zabudowy mieszkaniowej.

5.2.4. Hałas pochodzący od jednostek pływających

Na terenie powiatu choszczeńskiego dotychczas Rada Powiatu Choszczeńskiego ustanowiła zakazy używania jednostek pływających wyposażonych w silniki spalinowe w celu zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno - wypoczynkowe na następujących jeziorach:

- Rajsco I, Rajsco II i Cedynia, położonych na terenie gminy Recz - zakaz całodobowy (Uchwała Nr XXV/214/2013 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 18 września 2013 r.).
- Dominikowo Duże - zakaz całodobowy, Dubie Południowe (Adamowo) i Dubie Północne (Grażyna) - zakaz w godzinach 18:00 - 10:00 (Uchwała Nr XXXIII/280/2014 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 19 września 2014 r.).
- Bierzwnik (Kołecko) - zakaz całodobowy (Uchwała XIV/113/2016 Rady Powiatu w Choszcznie z dnia 20 września 2016 r.) - zakaz dla sprzętu pływającego wyposażonego w silniki spalinowe o mocy powyżej 5 KM.

5.2.5. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT

Poniżej (tabela nr 12) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

Tabela 12. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • planowanie przestrzeni uwzględniającej zieleni miejską, która ogranicza negatywne oddziaływanie hałasu.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacje i remonty istniejących dróg, utrzymanie dobrego stanu dróg i torowisk , w celu ograniczenia emisji hałasu z transportu drogowego i kolejowego; • wprowadzanie ograniczeń prędkości w obszarach zabudowy chronionej; • wprowadzanie zieleni izolacyjnej w obrębie pasów drogowych, terenów przemysłowych oraz terenów kolejowych, uwzględniające określone przepisami odległości od tych terenów (drogi, tereny kolejowe); • rozwój transportu zbiorowego (lokalnego); • budowa obwodnic w celu ominięcia terenów zabudowanych.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja ekologiczna w zakresie transportu rowerowego oraz zbiorowego
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • działalność inspekcyjna/kontrolna WIOŚ oraz organów ochrony środowiska; • sporządzanie map akustycznych przez zarządców dróg; • kontynuacja sporządzania oceny akustycznej w powiecie choszczeńskim przez GIOŚ.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 13 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Obszar interwencji: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Częściowo rozpoznane źródła uciążliwości hałasowej. • Niewielkie ryzyko zagrożenia hałasem ze strony dużych zakładów przemysłowych. • Budowa nowych odcinków dróg rowerowych w powiecie choszczeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie na terenie powiatu obszarów przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu ze strony transportu drogowego, którego źródło stanowią następujące drogi: DK10, DW150 i DW160. • Brak obwodnicy m. Recz. • Niedostatecznie dobry stan techniczny dróg (w tym lokalnych), pomimo prowadzenia systematycznych remontów i modernizacji dróg.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii niskoemisyjnych - samochody elektryczne oraz hybrydowe, oraz instalacji ładowania tego typu pojazdów. • Rozwój lokalnej komunikacji transportu zbiorowego. • Wprowadzanie ograniczeń prędkości, • Dalsza przebudowa/remonty dróg o złej nawierzchni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty inwestycji z zakresu modernizacji/ przebudowy dróg oraz budowy infrastruktury rowerowej. • Korzystanie z samochodu jako najbardziej komfortowego środka transportu. • Rozwój zabudowy wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych.

5.3. Pola elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie powiatu choszczeńskiego są linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia głównie 110 kV, stacje elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Na podstawie art. 124 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Badania pól elektromagnetycznych w powiecie choszczeńskim prowadzone są przez GIOŚ w Szczecinie. Rejestr nie zawiera obszarów znajdujących się na terenie powiatu choszczeńskiego.

W poniżej tabeli nr 14 wskazano wyniki przeprowadzonych w latach 2018-2020 r. pomiarów PEM.

Tabela 14. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2018-2020.

Lp.	Miejscowość	Współrzędne geograficzne		Wyniki pomiaru V/m
		Długość	Szerokość	
2018 r.				
1.	Choszczno	15,4245	53,1676	0,78

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Lp.	Miejscowość	Współrzędne geograficzne		Wyniki pomiaru V/m
		Długość	Szerokość	
2.	Krzęcin	15,4904	53,0826	0,28
2019 r.				
1.	Drawno	5,764110	53,216860	0,45
2020 r.				
1.	Bierzwnik	15,4725	53,0531	0,33

Źródło: GIOŚ, Departament monitoringu Szczecin

Zmierzone wartości były znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883), w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 poz. 2448 - obowiązującym od 01.01.2020 r.)

Poniżej przedstawiono wykaz instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgłoszonych w Starostwie Powiatowym w Choszcznie (stan na dzień 15.07.2021 r.).

- na obszarze gminy Bierzwnik - 11;
- na obszarze gminy Choszczno -15;
- na obszarze gminy Drawno - 11;
- na obszarze gminy Krzęcin - 8;
- na obszarze gminy Pełczyce - 9;
- na obszarze gminy Recz - 3.

Wszystkie zgłoszone instalacje spełniały standardy określone w ww. rozporządzeniach.

Od 20 lipca 2021 r. zaczął również działać system informacyjny PEM - baza SI2PEM, prowadzona przez ministra właściwego do spraw informatyzacji. Obywatele, którzy chcą sprawdzić natężenie pola elektromagnetycznego w swoim otoczeniu nie muszą zakładać konta w systemie SI2PEM (mogą swobodnie korzystać z systemu bez konieczności rejestracji).

5.3.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT

Poniżej (tabela nr 15) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 15. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • skablowanie linii elektroenergetycznych; • odpowiednie lokalizowanie obiektów emitujących PEM - poza terenami zabudowanymi lub w bezpiecznej odległości od nich.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymywanie urządzeń emitujących PEM w dobrym stanie technicznym.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych przez GIOŚ w ramach PMS; • działalność kontrolna WIOŚ

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 16 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Obszar interwencji: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie pomiarów PEM, baza SI2PEM. • Brak stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w powiecie choszczeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca ilość urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring pozwalający na wykrycie ewentualnych ponadnormatywnych natężeń promieniowania elektromagnetycznego. • Uwzględnianie lokalizacji instalacji PEM w procedurze planistycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii w zakresie instalacji wytwarzających PEM.

5.4. Gospodarowanie wodami

Powiat choszczeński, według obowiązującego jeszcze podziału, położony jest w obszarze dorzecza Odry w obrębie 3 regionów wodnych: Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Warty. Zarządzanie wodami znajdują się w gestii PGW Wody Polskie (RZGW w Szczecinie oraz RZGW w Bydgoszczy).

5.4.1. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzną powiatu stanowią rzeki, liczne jeziora głównie przepływowe oraz oczka wodne. Do głównych rzek należy rzeka Ina, Drawa i Płonia. Sieć najważniejszych dopływów Drawy oraz Iny na terenie powiatu stanowią rzeki: Stobnica, Korytnica i Mała Ina.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. - *Prawo wodne* (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 624 ze zm.) podstawową jednostką gospodarki wodnej są jednolite części wód. Jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Zgodnie z ww. ustawą, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych (JCWP), czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takich jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

W skład jednolitych części wód powierzchniowych wchodzi: naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny i sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) oraz silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny. Monitoring oraz działania planowane i realizowane są zgodnie z sześcioletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych została wykonana w 2014 r., przy pierwszej aktualizacji planów gospodarowania wodami na podstawie badań prowadzonych w 2012 r. Rozporządzenia zatwierdzające plany gospodarowania wodami zachowują moc do dnia 22 grudnia 2021 r. W 2021 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

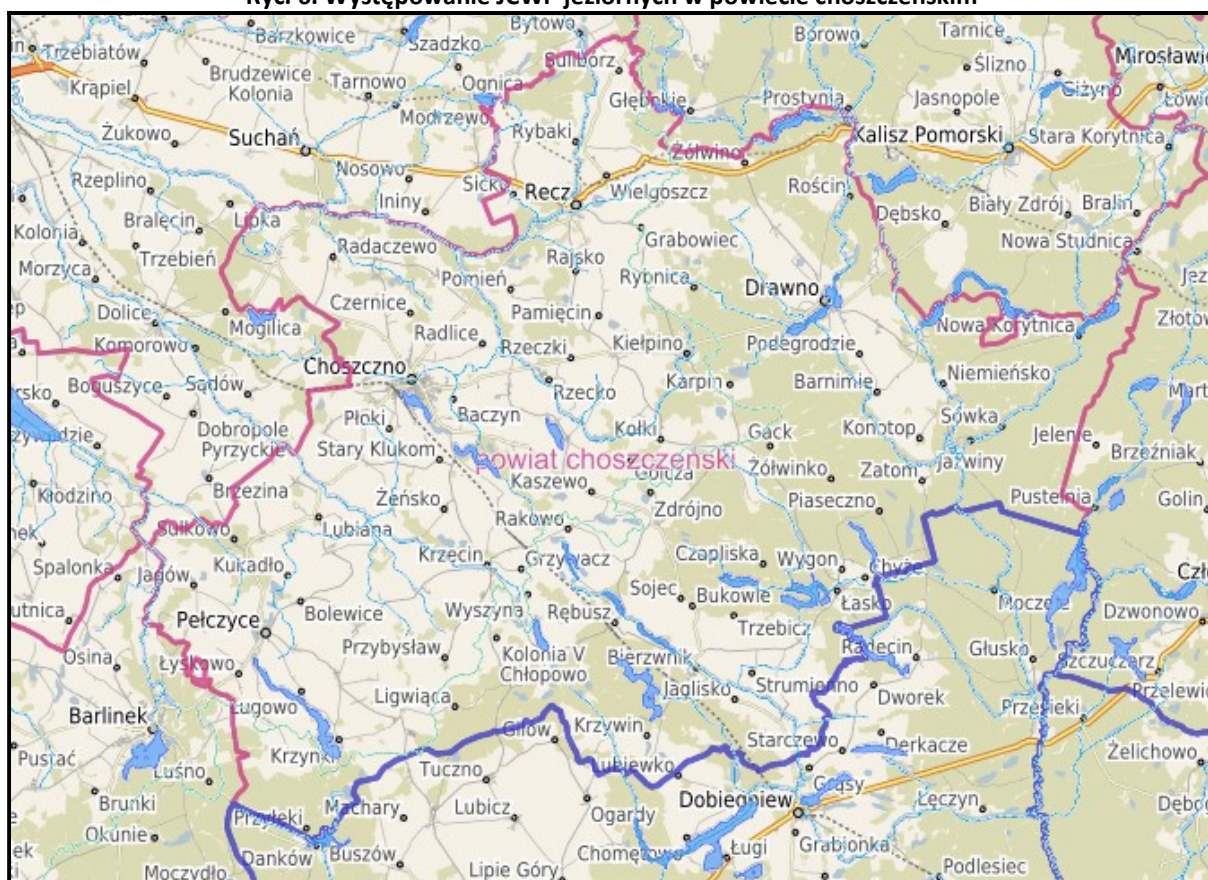
Z oceny stanu środowiska wykonywanej w ramach PMŚ wynika, że jakość wód w powiecie jest determinowana przez: zrzuty punktowe ścieków (komunalnych, bytowych i przemysłowych), zanieczyszczenia doływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe). Dodatkowe zagrożenie stanowią ekstremalne zjawiska pogodowe - ulewne deszcze, susze hydrologiczne. Na terenie powiatu znajdują się miejsca zagrożone podtopieniami - wskazano na rycinie nr 22, w pkt. 5.11 niniejszego Programu.

5.4.1.1. Jeziora

Na obszarze powiatu choszczeńskiego wyznaczono 17 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych wskazane na poniższej ryc. nr 6 oraz w tabeli nr 17. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych została wykonana w 2014 r., w ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami. Aktualnie trwa aktualizacja tych planów.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc. 6. Występowanie JCWP jeziornych w powiecie choszczeńskim

Źródło: <https://zcpwz.e-mapa.net/>

Tabela 17. JCWP jeziornych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nie osiągnięcia celów środowiskowych
1.	Klukom	LW11061	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane.	SZCW – silnie zmieniona część wód	-/zagrożona
2.	Raduń	LW11059	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
3.	Korytowo	LW11070	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	SZCW – silnie zmieniona część wód	-/zagrożona
4.	Dubie Południowe	LW10745	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
5.	Rudno	LW10744	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
6.	Dominikowo Duże	LW10752	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
7.	Piaseczno	LW10828	1a - jezioro o niskiej zawartości wapnia, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/niezagrożona
8.	Przytoczno	LW10821	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/niezagrożona
9.	Niesobia	LW10827	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/niezagrożona
10.	Bierzwnik	LW10809	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	dobry/ niezagrożona
11.	Starzyce	LW10818	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
12.	Kosino	LW10817	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
13.	Bukowskie	LW10814	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
14.	Chłopowo	LW10797	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/niezagrożona
15.	Pelcz	LW11081	2a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane.	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona
16.	Trzebuń	LW10736	3a - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona
17.	Nowa Korytnica	LW10760	3b - jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane.	NAT – naturalna	-/zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Ocena stanu JCWP jeziornych

Podstawą do „prowadzenia badań wód powierzchniowych był Program Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 wraz z aneksami.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Plan i realizacja monitoringu wód powierzchniowych w 2020 roku, wykonywane były na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 2147). Klasyfikację i ocenę JCWP przeprowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Z 2019 r., poz. 2149).

W latach 2018-2020 objęto w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badaniami 11 JCWP jeziornych. W poniższej tabeli nr 18 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych.

Tabela 18. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP jeziornych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w latach 2018 -2020

I.p.	Nazwa jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych	Przekroczenia wartości granicznych norm środowiskowych	Przekroczenia wartości substancji priorytetowych w tkankach zwierzęcych	Badania ichtiofauny
2018 r.						
1.	Pełcz (LW11081)	II klasa (stan dobry)	poniżej dobrego	benzo(a)piren filuorantenu	difenyloetery bromowanetęć, heksabromocyklod odekan	nie badano
2019 r.						
1.	Bierzwnik (LW10809)	II klasa (stan dobry)	poniżej dobrego	nie stwierdzono	nie stwierdzono	nie badano
2.	Chłopowo (LW10797)	III klasa (stan umiarkowany)	dobry	nie stwierdzono	nie stwierdzono	nie badano
2020 r.						
1.	Przytoczno (LW10821)	IV klasa (stan słaby)	poniżej dobrego	benzo(a)piren	difenyloetery bromowane, rtęć, heptachlor	nie badano
2.	Kłukom (LW110161)	III klasa (stan umiarkowany)	umiarkowany	nie badano	nie badano	nie badano
3.	Pełcz (LW110811)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren, fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	nie badano	nie badano
4.	Bierzwnik (LW10809)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren, fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene	nie badano	nie badano
5.	Chłopowo (LW10797)	nie badano	nie badano	benzo(a)piren	nie badano	nie badano
6.	Piaseczno (LW10828)	nie badano	nie badano	nie stwierdzono (badano na obecność kadmu).	BDE (difenyloetery bromowane) heptachlor	nie badano

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

I.p.	Nazwa jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych	Przekroczenia wartości granicznych norm środowiskowych	Przekroczenia wartości substancji priorytetowych w tkankach zwierzęcych	Badania ichtiofauny
7.	Bukowskie (LW10814)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyletery bromowane) heptachlor	II klasa (stan zadawalający)
8.	Kosino (LW10817)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyletery bromowane) heptachlor	II klasa (stan zadawalający)
9.	Starzyce (LW10818)	nie badano	nie badano	nie badano	BDE (difenyletery bromowane) heptachlor	III klasa (stan umiarkowany)
10.	Niesobia (LW10827)	nie badano	nie badano	nie badano	nie badano	II klasa (stan zadawalający)
11.	Nowa Korytnica (LW10760)	nie badano	nie badano	nie badano	nie badano	III klasa (stan umiarkowany)

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim - za lata 2018-2020

Ww. ocena stanu JCW powierzchniowych wskazuje na występowanie w jeziorach substancji priorytetowych, które w głównej mierze pochodzą z zrzutów ścieków (komunalnych, bytowych, przemysłowych), ze spływów powierzchniowych z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeń dopływających do wód - w tym również ze spływów powierzchniowych z powierzchni utwardzonych, podczas nawalnych deszczy, również z powodu braku dobrze funkcjonującego systemu odbierania wód opadowych czy roztopowych. Taki stan wpływa również na ogólną klasyfikację biologiczną i fizykochemiczną jezior. Konieczne jest podjęcie działań, w zakresie powiązanych ze sobą obszarów interwencji, które docelowo przyczynią do poprawy jakości wód jeziornych. Ponadto problematyczne w ostatnich latach są duże spadki poziomu wody obserwowane w jeziorach spowodowane m.in. zmianami klimatycznymi.

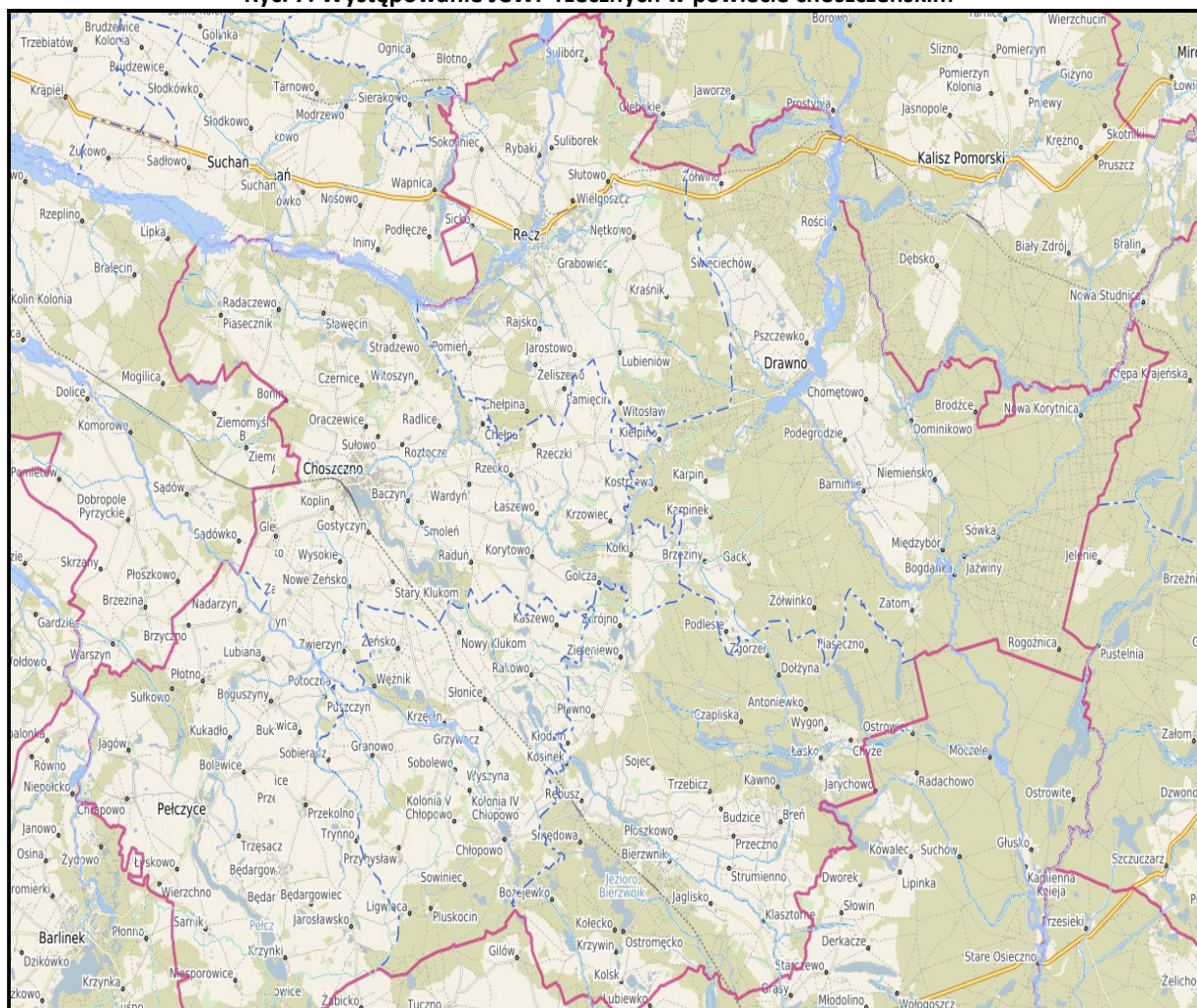
Problem zdiagnozowano również na nie badanych w ramach monitoringu w ostatnich latach jeziorach Grażyna oraz Adamowo. Problem związany jest z niskim poziomem wody w ww. jeziorach. Z przedłożonego Radzie Powiatu Choszczeńskiego przez Kierownika Nadzoru Wodnego w Drawsku Pomorskim sprawozdania z działań podejmowanych na terenie nadzoru wodnego w 2020 r. wynika, że nadzór wodny w Drawsku Pomorskim złożył do Zarządu Zlewni w Pile wnioski o realizację zadania, które miałyby polegać na wykonaniu na odpływie z jezior urządzeń wodnych tworzących retencję jeziorną w okresie lata, z zachowaniem ciągłości biologicznej oraz z zachowaniem swobodnego odpływu w okresach wezbrań.

5.4.1.2. Rzeki

Przez obszar powiatu choszczeńskiego przepływa 20 wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych - wskazano na poniższej ryc. nr 7 oraz w tabeli nr 19. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych została wykonana w 2014 r., w ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami. Aktualnie trwa aktualizacja tych planów.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc. 7. Występowanie JCWP rzecznych w powiecie choszczeńskim

Źródło: <https://zcpwz.e-mapa.net/>

Tabela 19. JCW rzecznych przepływających przez powiat choszczeński

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Ina od źródeł do Stobnicy	RW60001619849	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona
2.	Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi	RW600020188879	20 - Rzeka nizinna żwirowa	NAT – naturalna	dobry/zagrożona
3.	Słopica	RW600018188869	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona
4.	Korytnica	RW6000181888729	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona
5.	Mierzęcka Struga do wypływu z jez. Wielgie	RW6000251888893	25 - Ciek łączący jeziora	NAT – naturalna	zły/zagrożona
6.	Mała Ina od źródeł do Dopływu spod Pomietowa	RW600016198672	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/zagrożona

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

L.p.	Nazwa	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Aktualny stan i ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
7.	Płonia od źródeł do Dopływu spod Myśluberek	RW600023197651	23 - Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona
8.	Dopływ z Piasecznika	PLRW6000161985729	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	NAT – naturalna	zły/zagrożona
9.	Dopływ ze Sławęcina	PLRW60001619856	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	dobry/ niezagrożona
10.	Ina od Dopływu ze Sławęcina do Krąpieli, bez Krąpieli	PLRW6000241987	24 - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/niezagrożona
11.	Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez Dopływu ze Sławęcina	PLRW60002419855	24 - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona
12.	Głęboka	PLRW60001818885669	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
13.	Drawa od Studzienicy do Drawicy	PLRW600020188857	20 - Rzeka nizinna żwirowa	NAT – naturalna	dobry/ niezagrożona
14.	Moczel	PLRW6000181888749	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
15.	Pęcz	PLRW6000181889849	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
16.	Płonia od źródeł do Dopływu spod Myśluberek	PLRW600023197651	23 - Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	NAT – naturalna	zły/zagrożona
17.	Reczyca	PLRW600016198549	16 - Potok nizinny lessowy lub gliniasty	SZCW – silnie zmieniona część wód	zły/niezagrożona
18.	Sitna	PLRW60001818885934	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	dobry/niezagrożona
19.	Bagnica	PLRW60001818885932	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/niezagrożona
20.	Drawica	PLRW6000181888589	18 - Potok nizinny żwirowy	NAT – naturalna	zły/zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967).

Ocena stanu JCW rzecznych

Spośród ww. JCWP rzek, w latach 2018-2020, 5 z nich objęte było badaniami prowadzonymi w ramach monitoringu środowiska przez GIOŚ. Są to: Ina od źródeł do Stobnicy, Korytnica, Drawa od Studzienicy do Drawicy, Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez dopływu ze Sławęcina oraz Słopica. Ocena jakości rzek, podobnie jak w przypadku JCW jeziornych, wykazała występowanie w wodach rzek substancji priorytetowych, których źródłem również będą zarówno

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

splywy powierzchniowe - w tym z terenów utwardzonych, zanieczyszczenia komunikacyjne czy pochodzące z niskiej emisji, zrzuty ścieków, spływu z terenów rolniczych. Taki stan również przekłada się na ogólną klasyfikację biologiczną i fizykochemiczną rzek. Konieczne jest podjęcie działań, w zakresie powiązanych ze sobą obszarów interwencji, które docelowa przyczynią do poprawy jakości wód rzecznych.

W poniższej tabeli nr 20 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych w 2020 r.

Tabela 20. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP rzecznych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r.

Nazwa JCWP	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja elementów biologicznych			Klasyfikacja elementów fizykochemicznych	Spełnione normy środowiskowe	Przekroczenia wartości graniczne norm środowiskowych
		Fitobentos	Makrobezkręgowce bentosowe	Ichtyofauna	Grupy 3.1.-3.5.		
Drawa od Studzienicy do Drawicy	Stan dobry	-	II klasa	-	-	antracen, BDE, benzo(b)fluoranten benzo(k)fluoranten benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren
Ina od Dopływu spod Jarostowa do Dopływu ze Sławęcina, bez dopływu ze Sławęcina	Stan umiarkowany	-	II klasa	III klasa	Stan poniżej dobrego	antracen, BDE, benzo(b)fluoranten benzo(k)fluoranten	benzo(a)piren fluoranten, benzo(g,h,i)perylene
Ina od źródeł do Stobnicy	Umiarkowany potencjał	II klasa	III klasa	II klasa	Potencjał poniżej dobrego	antracen, atrazyna, BDE, fluoranten, benzo(b)fluoranten benzo(k)fluoranten benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren
Korytnica	Stan umiarkowany	II klasa	-	III klasa	Stan dobry	antracen, BDE, fluoranten, Hg benzo(b)fluoranten benzo(k)fluoranten benzo(g,h,i)perylene	benzo(a)piren
Stopica	Stan umiarkowany	I klasa	-	III klasa	Stan dobry	-	-

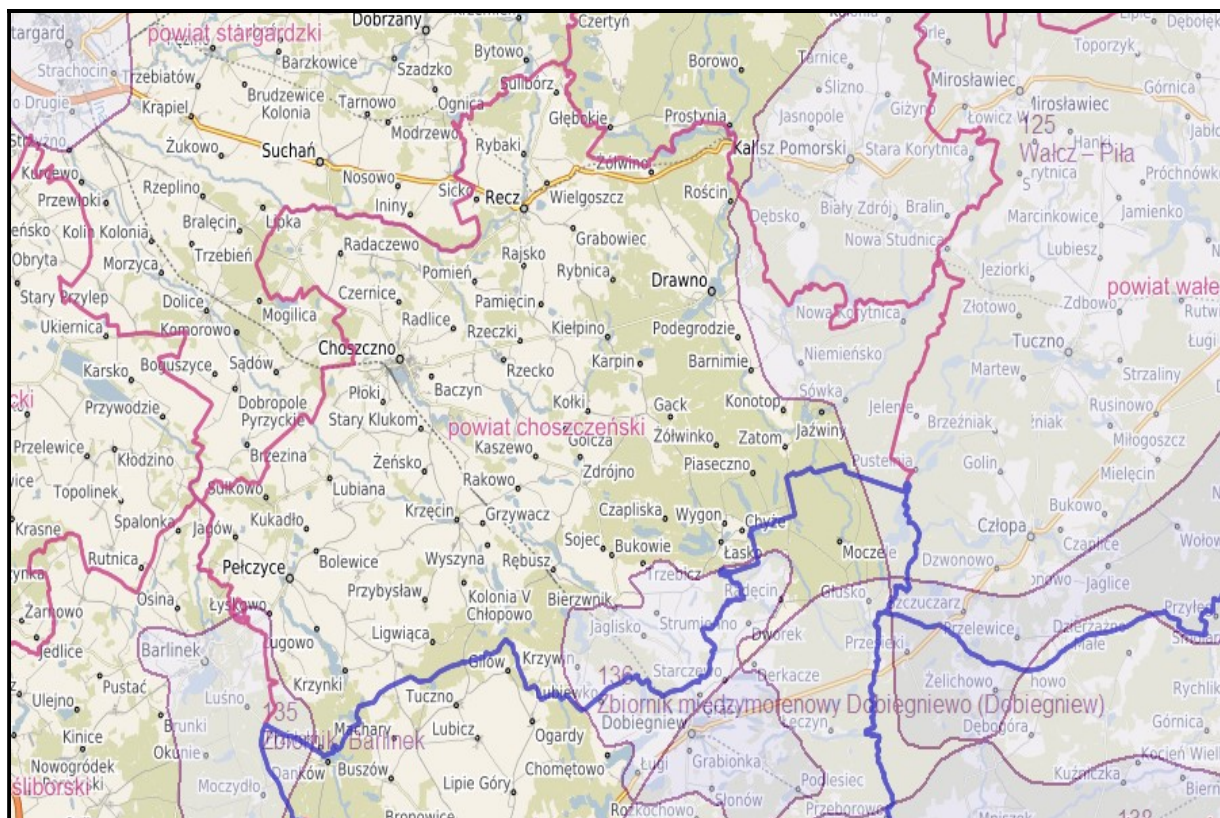
Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2020 r.

5.4.2. Wody podziemne

Wody podziemne ujmowane do eksploatacji na terenie powiatu choszczeńskiego pochodzą głównie z utworów czwartorzędowych - głównego poziomu użytkowego. Teren powiatu choszczeńskiego obejmuje swym zasięgiem 3 główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) - rycina nr 8.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc. 8. GZWP na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: <https://zcpwz.e-mapa.net/>

Charakterystykę GZWP przedstawiono w poniższej tabeli nr 21.

Tabela 21. Charakterystyka GZWP występujących w powiecie choszczeńskim

Numer	Nazwa	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /dobę]	Średnia głębokość ujęć (m)
125	Zbiornik międzymorenowy Walcz - Piła	169	65
135	Zbiornik Barlinek	51,5	50
136	Zbiornik międzymorenowy Dobiegniewo (Dobiegniew)	52	50

Źródło: www.wikipedia.pl

Wody podziemne ujmowane do eksploatacji pochodzą przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonuje wiele ujęć wód podziemnych zarówno komunalnych jak i ujęć prywatnych. Na terenie powiatu choszczeńskiego nie rozpoznano występowania wód termalnych i leczniczych. W m. Łasko gm. Bierzwnik zidentyfikowano występowanie wód zmineralizowanych.

Na obszarze powiatu choszczeńskiego wydzielono 4 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez jednolite części wód podziemnych rozumie się określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. W poniższej tabeli nr 22 przedstawiono charakterystykę JCWPd położonych na terenie powiatu choszczeńskiego. Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych została wykonana w 2014 r., w ramach pierwszej aktualizacji Planów gospodarowania wodami. Aktualnie trwa aktualizacja tych planów.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 22. JCW podziemnych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim

L.p.	Kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy
1.	PLGW60007	7	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
2.	PLGW600024	24	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
3.	PLGW600025	25	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy
4.	PLGW600034	34	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1967)

Ocena stanu JCWPd

W latach 2018-2020 badania wód podziemnych na terenie powiatu choszczeńskiego wykonane zostały na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego w 3 punktach pomiarowych w miejscowości: Krzynki, gmina Pełczyce (punkt nr 1492), Wardyń, gmina Choszczno (punkt nr 298), Sułkowo, gmina Pełczyce (punkt nr 2521).

W poniższej tabeli nr 23 przedstawiono zakres i wyniki prowadzonych badań monitoringowych w 2019 r.

Tabela 23. Wyniki klasyfikacji i oceny JCW podziemnych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r.

Numer Punktu PIG-PIB	Miejscowość	Gmina	Nr JCWPd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej (m)	Zwierciadło wody	Typ ośrodka	Wskaźniki fizyko-chemiczne w zakresie stężeń IV klasy jakości	Wskaźniki fizyko-chemiczne w zakresie stężeń V klasy jakości	Klasa jakości	Stan chemiczny	Stężenie azotanów (mg/l)
298	Wardyń	Choszczno	7	Q	22,00	napięte	porowy	brak	brak	III	dobry	1,55
1492	Krzynki	Pełczyce	34	Q	10,20	swobodne	porowy	brak	brak	III	dobry	17,9
2521	Sułkowo	Pełczyce	24	Q	18,00	napięte	porowy	brak	brak	II	dobry	2,91

Źródło: GIOŚ, Departament Monitoringu w Szczecinie - Informacje o stanie środowiska w powiecie choszczeńskim w 2020 r.

Ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych

W celu zmniejszenia wpływu zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych został uchwalony „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, który wyznacza działania niezbędne do realizacji w celu ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Ww. Program m.in. zobowiązuje rolników do przestrzegania określonych w nim wymogów dotyczących np.: sposobu przechowywania nawozów naturalnych, czy też okresów, dawek i sposobów nawożenia.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

ZAGROŻENIA I PROBLEMY

Z przedstawionej w niniejszym dziale oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych, w zakresie jakim podglądają one pod ocenę w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska¹ wynika, iż:

- w odniesieniu do JCW powierzchniowych jeziornych

Zagrożenia dla JCW jeziornych związane są z występowaniem w nich substancji priorytetowych, które wy wpływają na ich ogólną klasyfikację biologiczną. Zanieczyszczenia w głównej mierze pochodzą ze zrzutów ścieków (komunalnych, bytowych, przemysłowych), ze spływów powierzchniowych z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeń dopływających do wód - w tym również ze spływów powierzchniowych. Ponadto problematyczne w ostatnich latach są duże spadki poziomu wody obserwowane w jeziorach spowodowane m.in. zmianami klimatycznymi - suszą hydrologiczną², która w ostatnich dwóch latach stwierdzona była na terenie powiatu choszczeńskiego.

- w odniesieniu do JCW powierzchniowych rzecznych

Zagrożenia podobnie jak w przypadku JCW jeziornych związane są z występowaniem w nich substancji priorytetowych, które wy wpływają na ich ogólną klasyfikację biologiczną. Zanieczyszczenia w głównej mierze pochodzą ze zrzutów ścieków (komunalnych, bytowych, przemysłowych), ze spływów powierzchniowych z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeń dopływających do wód - w tym również ze spływów powierzchniowych. Ponadto zagrożeniem jest występowanie w wodach benzo(a)pirenu, pochodzącego przede wszystkim ze spływów powierzchniowych.

- w odniesieniu do JCW podziemnych

Nie zdefiniowano zagrożeń dla JCW podziemnych, występujących na terenie powiatu choszczeńskiego.

5.4.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT

Poniżej (tabela nr 24) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Tabela 24. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie obszarów zagrożonych podtopieniami bądź powodzią od strony rzek; • rozwój kanalizacji deszczowej, rozwój form małej retencji wodnej; • prawidłowa konserwacja i utrzymanie urządzeń melioracyjnych, cieków; • uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych tj. nawałne deszcze, podtopienia, upały.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawisk ekstremalnych: powodzi, podtopień i zagrożenia suszą; • edukacja w zakresie dobrych praktyk rolniczych;

¹ Ocena stanu środowiska w powiecie choszczeńskim w 2018, 2019 i 2020 r. , GIOŚ RDMS

² Źródło: Sprawozdania Kierowników Nadzorów Wodnych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie form małej retencji. • ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
------------------------------	--

Na bazie przedstawionych informacji określających istniejący stan środowiska (wraz z oceną stanu środowiska w powiązonym obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa) oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 25 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Tabela 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami

Obszar interwencji: GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra jakość wód podziemnych. • Dobrze rozbudowana sieć hydrologiczna. • Liczne jeziora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zła jakość wód powierzchniowych. • Spływy powierzchniowe (z powierzchni utwardzonych, terenów rolnych) powodujące zanieczyszczenia wód powierzchniowych.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dalsze prowadzenie inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowych, w tym kanalizacji deszczowej. • Rozwój form małej retencji wodnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niskie dostosowanie infrastruktury do ekstremalnych zjawisk pogodowych. • Niekontrolowane zrzuty ścieków do zbiorników/cieków wodnych.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w gminach należących do powiatu choszczeńskiego nie osiągnęła jeszcze stanu zadowalającego. W dalszym ciągu występuje duża dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania przy niedostatecznie rozbudowanej kanalizacji sanitarnej. Zdarzają się również awarie na istniejącej sieci. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogólnej liczby ludności w powiecie kształtuje się na poziomie ok. 92 %, zaś sieci kanalizacyjnej na poziomie 77 %. Poniżej zestawiono dane obrazujące sytuację wodno-ściekową na terenie powiatu.

Dla oceny zmian zachodzących w omawianym kierunku interwencji przeprowadzono poniżej analizę na podstawie danych GUS z ostatnich 5 lat - za lata 2015-2020.

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

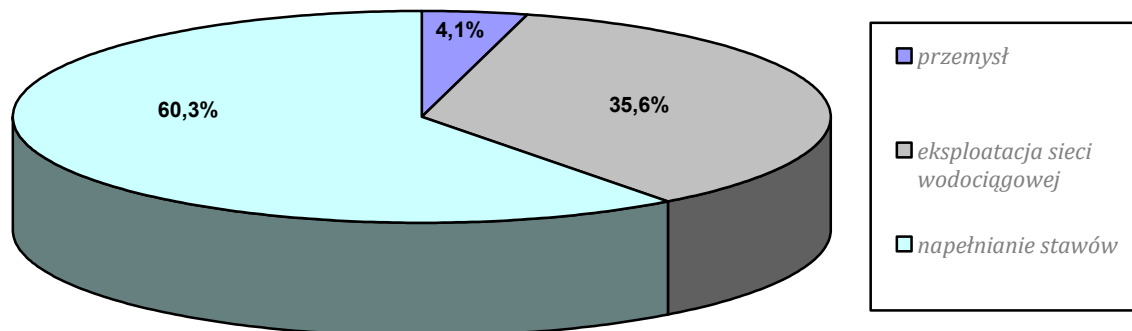
Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w wodę pitną oparte jest głównie na ujęciach wód podziemnych eksploatowanych przede wszystkim z utworów czwartorzędowych. Woda dostarczona do celów pitnych musi spełniać wymagania jakościowe. Badania pod kątem przydatności do spożycia prowadzi na terenie powiatu choszczeńskiego Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarно-Epidemiologiczna.

Według danych GUS zużycie wody ogółem wykorzystywanej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2015 - 2017 kształtowało się na poziomie ok. 5.200 -5.300 dam³, po czym w latach

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

2018-2019 nastąpił wzrost na poziomie ok. 5.700 dam³. W 2020 r. odnotowano znaczny spadek zużycia wody wykorzystywanej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności do poziomu ok. 4.200 dam³. Z danych przedstawionych przez GUS wynika, że spadek związany jest z mniejszą ilości wody pobranej do napełniania stawów rybnych (gmina Recz). Struktura zużycia wody w 2020 r. została przedstawiona na poniższym wykresie nr 1.

Wykres 1. Struktura zużycia wody na terenie powiatu choszczeńskiego w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Nastąpił również spadek zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca powiatu choszczeńskiego (m³) w stosunku do 2015 r. - w 2020 r. zużycie wody wyniosło - 26,2 m³, zaś w 2015 r. - 28 m³.

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana jest do mieszkańców za pomocą sieci wodociągowej. Długość czynnej sieci wodociągowej w większości gmin powiatu nieznacznie wzrosła - tabela 26. Z przedstawionych danych wynika, że w ostatnich latach nastąpił nieznaczny wzrost ludności korzystającej z sieci wodociągowej w % ludności ogółem w powiecie w stosunku do roku 2015 r. - przedstawiono poniżej w tabeli nr 27 i wykresie nr 2.

Tabela 26. Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2019 - 2020

ROK	Długość czynnej sieci wodociągowej [w km]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	54,8	135,6	56,5	30,4	67,8	36,4	379,7
2016	54,2	137,7	56,8	36,4	67,8	119,3	472,2
2017	54,2	138,0	56,9	36,4	67,8	119,3	472,6
2018	54,5	139,5	57,1	36,4	70,5	119,3	477,1
2019	54,6	139,6	57,1	36,4	70,8	29,3	387,8
2020	54,3	139,6	57,1	36,6	70,8	29,3	387,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

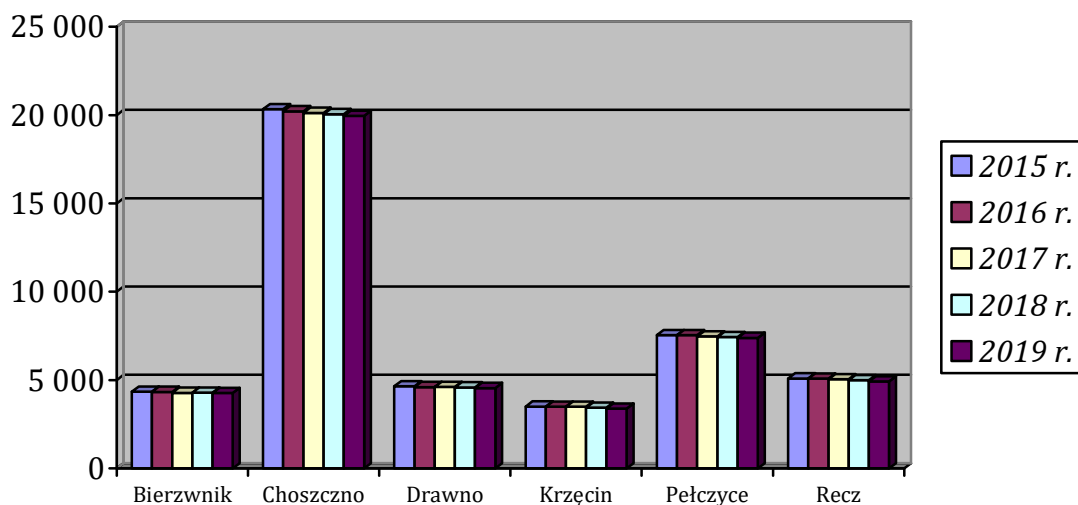
**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 27. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020

ROK	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoby]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	4 335	20 333	4 647	3 497	7547	5 092	37 872
2016	4 329	20 218	4 604	3 491	7546	5 080	37 817
2017	4 277	20 128	4 609	3 485	7472	5 047	37 703
2018	4 280	20 054	4 586	3 431	7428	4988	37 496
2019	4 262	19 956	4 551	3 386	7389	4917	37 371
2020	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	37 244
ROK	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	90,6	92,0	89,8	91,8	95,0	90,0	91,9
2016	90,6	92,1	89,8	92,2	95,1	90,0	92,0
2017	90,6	92,2	90,0	92,3	95,1	90,0	92,1
2018	91,2	92,3	90,0	92,1	95,1	90,0	92,1
2019	91,3	92,2	90,1	92,3	95,2	90,2	92,2
2020	91,3	92,3	90,2	92,3	95,2	90,1	92,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 2. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawianych danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy powiatu choszczeńskiego mają dostęp do wody z sieci rozdzielczej. Niemniej jednak ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie w poszczególnych gminach kształtuje się na poziomie ok. 90 %. Stanowi to dobry wynik, nie oznacza jednak, że nie ma miejsc wymagających zwodociągowania. Ponadto infrastruktura miejscami może wymagać remontów, przebudowy, o czym świadczą awarie sieci wodociągowych. Zgodnie z danymi GUS ilość awarii sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w poszczególnych latach kształtuje się następująco: w 2015 r. - 120 awarii, w 2016 r. - 106 awarii, w 2017 r. - 96 awarii, w 2018 r. - 118 awarii, w 2019 r. - 99 awarii, w 2020 r. - 112 awarii.

Jakość wody pitnej dostarczonej mieszkańcom w latach 2020-2021 (stan na wrzesień 2021 r.), według aktualnych orzeczeń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Choszcznie w większości przypadków spełniała wymagania przydatności do spożycia. W każdej gminie zdarzały się przypadki

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

spełnienia warunkowej przydatności do spożycia z uwagi na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych (np. E. coli), czy parametrycznych (np. mangan, mętność, jon amonowy, żelazo). W dwóch przypadkach - gm. Recz i gm. Krzęcin stwierdzono nieprzydatność wody do spożycia.

5.5.2. Odprowadzanie ścieków

Gospodarka ściekowa w gminach powiatu choszczeńskiego jest częściowo uregulowana. Odprowadzanie ścieków na terenie powiatu odbywa się przede wszystkim przy wykorzystaniu sieci kanalizacyjnej, która nie jest jeszcze dostatecznie rozbudowana. Ponadto zdarzają się awarie istniejącej sieci. W miejscach gdzie brak jest sieci kanalizacyjnej odprowadzanie ścieków odbywa się poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz do zbiorników bezodpływowych.

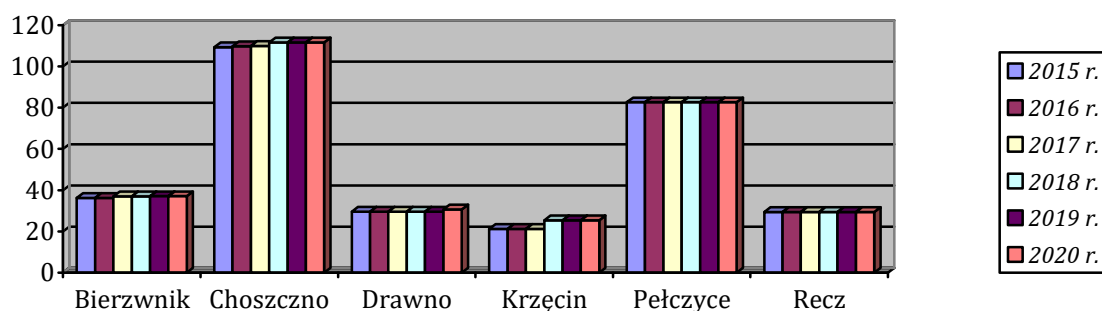
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim wzrosła nieznacznie w stosunku do 2015 r. - o 8,3 km. Przedstawiono w poniższej tabeli nr 28 oraz na wykresie nr 3.

Tabela 28. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020

Rok	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [w km]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	36,3	109,3	29,6	21,2	82,6	29,4	308,4
2016	36,3	109,8	29,6	21,2	82,6	29,4	308,9
2017	37,0	109,9	29,6	21,2	82,6	29,4	309,7
2018	37,0	111,6	29,6	25,4	82,6	29,4	315,6
2019	37,1	111,6	29,6	25,4	82,6	29,4	315,7
2020	37,1	111,6	30,6	25,4	82,6	29,4	316,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ludności ogółem w powiecie w stosunku do roku 2015 r. nieznacznie wzrosła - przedstawiono poniżej w tabeli nr 29 i na wykresie nr 4. Najlepiej sytuacja przedstawia się w gminie Pełczyce, najgorzej w gminie Krzęcin

Tabela 29. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020

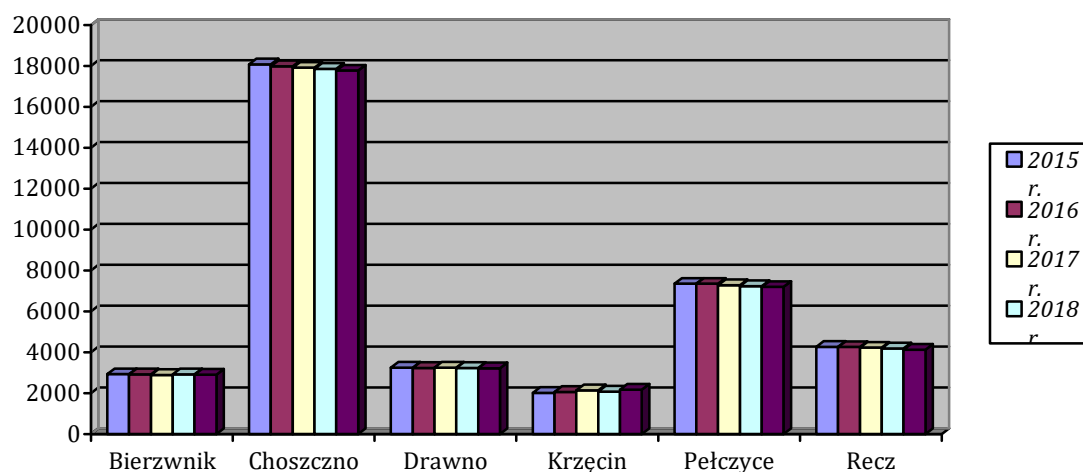
Rok	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoby]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	2926	18078	3242	2008	7352	4266	37 872
2016	2923	17993	3232	2063	7350	4256	37 817

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Rok	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoby]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2017	2889	17920	3244	2142	7282	4226	37 703
2018	2915	17861	3232	2069	7238	4181	37 496
2019	2906	17775	3210	2166	7195	4119	37 371
2020	2916	17728	3189	2147	7150	4114	37 244
ROK	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	61,1	81,8	62,6	52,7	92,5	75,4	76,5
2016	61,2	82,0	63,0	54,5	92,6	75,4	76,8
2017	61,2	82,1	63,3	56,7	92,7	75,4	77,1
2018	62,1	82,2	63,5	55,5	92,7	75,5	77,1
2019	62,2	82,2	63,5	59,1	92,7	75,5	77,5
2020	62,5	82,3	63,9	59,3	92,7	75,5	77,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby) w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. na terenie powiatu choszczeńskiego funkcjonują 22 oczyszczalnie ścieków, w tym 19 oczyszczalni biologicznych oraz 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 - 2020 przedstawiono w poniższej tabeli nr 30 oraz na wykresie nr 5. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ludności ogółem w powiecie w stosunku do roku 2015 r. nieznacznie wzrosła - przedstawiono poniżej w tabeli nr 31.

Tabela 30. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020

ROK	Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych ogółem [tyś. m ³]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2015	55,0	696,0	106,0	42,0	178,0	105,0	1182
2016	54,0	701,0	108,0	50,0	180,0	105,0	1198
2017	54,0	694,0	105,0	50,0	163,0	104,0	1170
2018	56,0	692,0	102,0	52,0	166,0	109,0	1177

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

ROK	Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych ogółem [tyś. m ³]						
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz	POWIAT
2019	56,0	674,0	99,0	62,0	167,0	103,0	1161
2020	60,0	660,0	96,0	66,0	165,0	104,0	1151

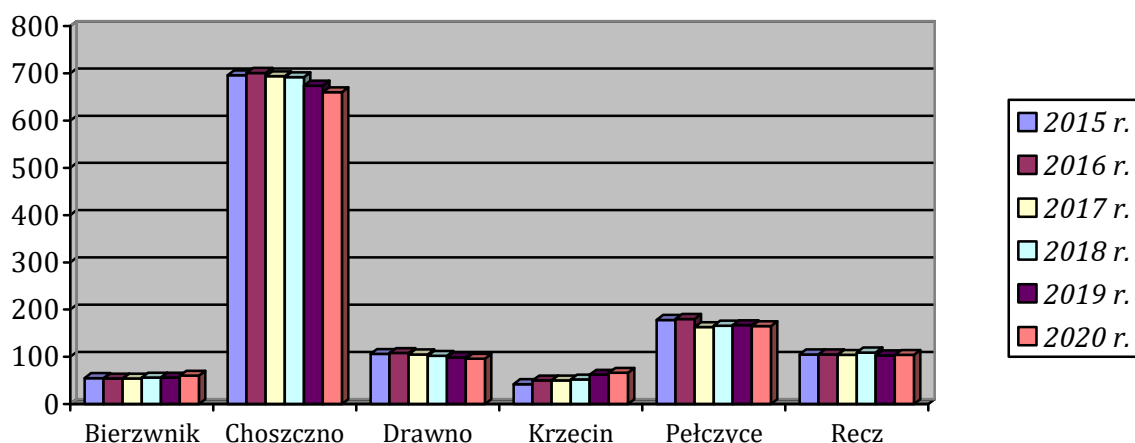
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 31. Ludność korzystająca z oczyszczani ścieków w % ogólnej liczby ludności w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020

JEDNOSTKA	Ludność korzystająca z oczyszczani ścieków w % ogólnej liczby ludności					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POWIAT	81,6	83,7	83,7	84,1	84,5	84,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 5. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu choszczeńskiego część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi GUS na przełomie lat 2015-2020 wzrosła ilość przydomowych oczyszczalni ścieków - przedstawiono w tabeli nr 32. W ostatnich latach nastąpił wzrost w korzystaniu z przydomowych oczyszczalni ścieków. Z informacji przekazanych przez gminy (wg. stanu na 09.2021 r.) - na terenie powiatu ze zbiorników bezodpływowych korzysta 1573 gospodarstw domowych, w tym: 223 w gminie Choszczno, 557 w gminie Bierzwnik, 316 w gminie Drawno, 199 w gminie Krzęcin, 69 w gminie Pełczyce oraz 209 w gminie Recz. Sytuacja ta związana jest z tym, iż nie wszystkie miejsca w gminach są skanalizowane.

Tabela 32. Ilość oczyszczalni przydomowych na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2015 – 2019

ROK	Ilość przydomowych oczyszczalni na terenie powiatu choszczeńskiego					
	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
2015	41	123	29	28	12	30
2016	47	127	35	41	16	34
2017	88	118	45	41	16	38
2018	88	129	55	55	19	41
2019	91	135	55	55	22	41
2020	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Z przedstawianych danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy powiatu choszczeńskiego mają dostęp do sieci kanalizacyjnej. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w powiecie w poszczególnych gminach kształtuje się na poziomie ok. 76-77 %, zaś z oczyszczalni ścieków na poziomie 84%. Stanowi to dobry wynik, nie oznacza jednak, że nie ma miejsc wymagających skanalizowania, czy podłączenia do oczyszczalni ścieków. Ponadto infrastruktura miejscami może wymagać remontów, przebudowy, o czym świadczy zwiększająca się ilość awarii sieci kanalizacyjnej. Zgodnie z danymi GUS ilość awarii sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w poszczególnych latach kształtuje się następująco: w 2015 r. - 65 awarii, w 2016 r. - 97 awarii, w 2017 r. - 107 awarii, w 2018 r. - 113 awarii, w 2019 r. - 118 awarii, w 2015 r. - 93 awarii.

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.

Poniżej (tabela nr 33) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno - ściekowa.

Tabela 33. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • uszczelnianie/przebudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych; • lokalizowanie nowych terenów mieszkaniowych na terenach odpływowych i wyposażanie ich w sprawny system odwadniania; • wykorzystywanie nowych technologii.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie procedur związanych z ograniczeniem zużycia wody w sytuacjach nadzwyczajnych.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • działania edukacyjne w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z GIOŚ w celu pozyskiwania najbardziej aktualnych danych w zakresie monitoringu wód.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 34 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno - ściekowa.

Tabela 34. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Obszar interwencji: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • 92% ludności korzystającej z sieci wodociągowej. • Zmniejszenie zużycie wody w gospodarstwach domowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej - ok. 77%. • Niedostateczny stopień skanalizowania gmin wiejskich.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz ich modernizacja. • Likwidacja zbiorników bezodpływowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieprawidłowa eksploatacja oraz nieszczelność zbiorników bezodpływowych oraz zanieczyszczenia wód spowodowane

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

<p>(w związku z rozbudową sieci kanalizacyjnej).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie nowych technologii. 	<p>tymi nieszczelnościami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Awarie na sieciach - związane również z ekstremalnymi warunkami pogodowymi.
---	--

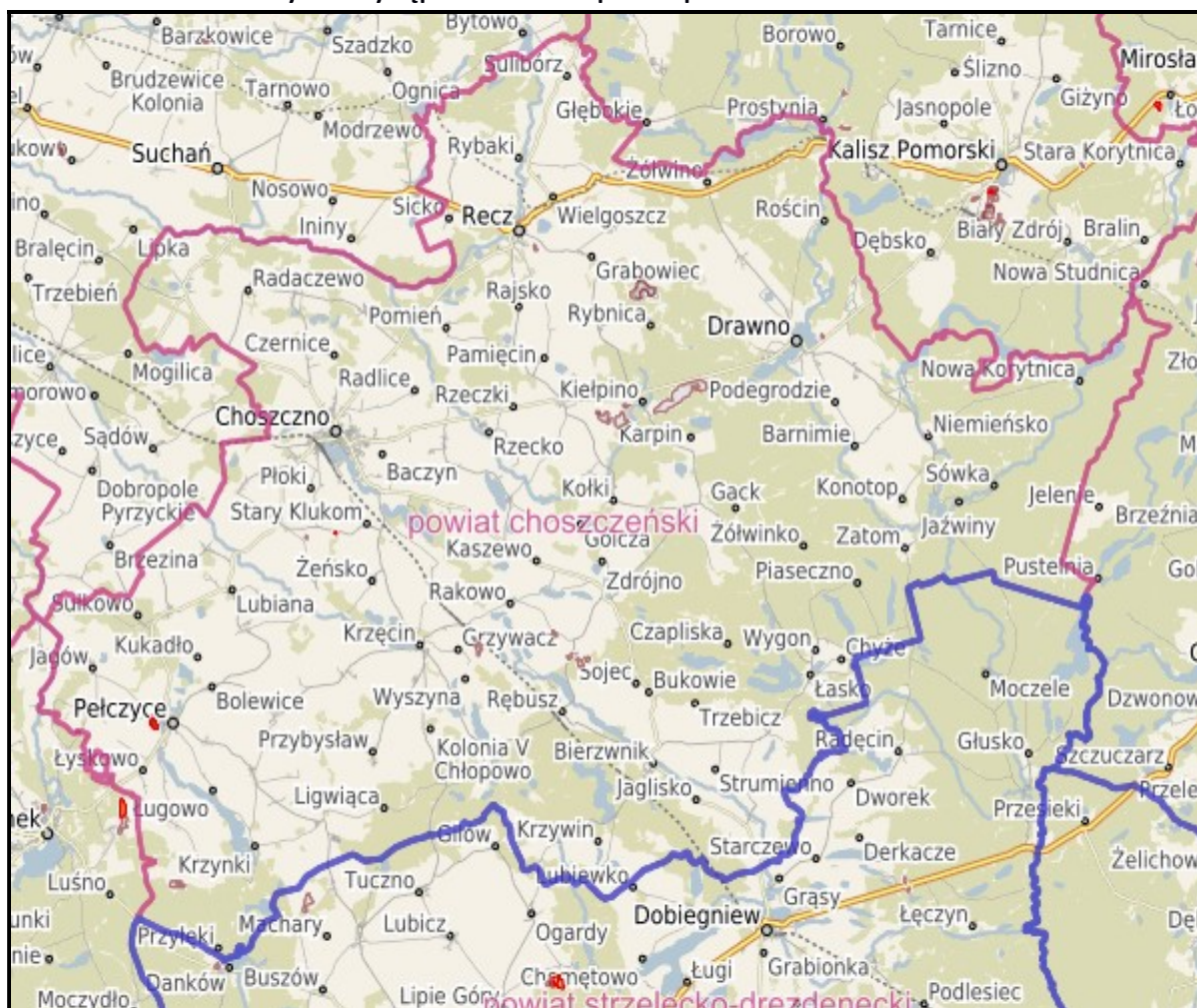
5.6. Zasoby geologiczne

ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie powiatu choszczeńskiego występują udokumentowane złoża kredy jeziornej, piasku i żwiru, torfów, surowców ilastych ceramiki budowlanej, oraz piasków do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Aktualne dane dotyczące występowania złóż kopalin określa „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.” - wykonany w Państwowym Instytucie Geologicznym - Państwowym Instytucie Badawczym, jako zadanie państwowej służby geologicznej.

Przedstawiono je w poniższej tabeli nr 35 oraz na poniżej rycinie nr 9.

Ryc. 9. Występowanie złóż kopalin w powiecie choszczeńskim

Źródło: <https://zcpwz.e-mapa.net/>

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 35. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (2020 r.).

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie tys.m ³ /rok
	2020	Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
Kreda jeziorna (tys. ton)				
Suliszewo	Z	1.877	-	-
Kraśnik - Recz	P	1.805	-	-
Piaski i żwiry (tys. ton)				
Chrapowo	Z	557	-	-
Niemieńsko	R	40	-	-
Pełczyce I*	T	344	344	-
Pławno*	Z	800	-	-
Pławno I	R	650	-	-
Recz*	Z	271	-	-
Stary Klukom I	E	266	-	3
Niesporowice I	R	3.172	-	-
Zamęcin	R	191	-	-
Piaski kwarcowe (tys.m³)				
Kiełpino - Suliszewo	R	9.729	-	-
Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (tys.m³)				
Objezierze	Z	733	-	-
Drawno	R	328	-	-
Torfy (tys. ton)				
Kraśnik - Recz	P	1.021.40	-	-

ŹRÓDŁO: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 XII 2020 r.”- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów wykazach złóż oznaczają:

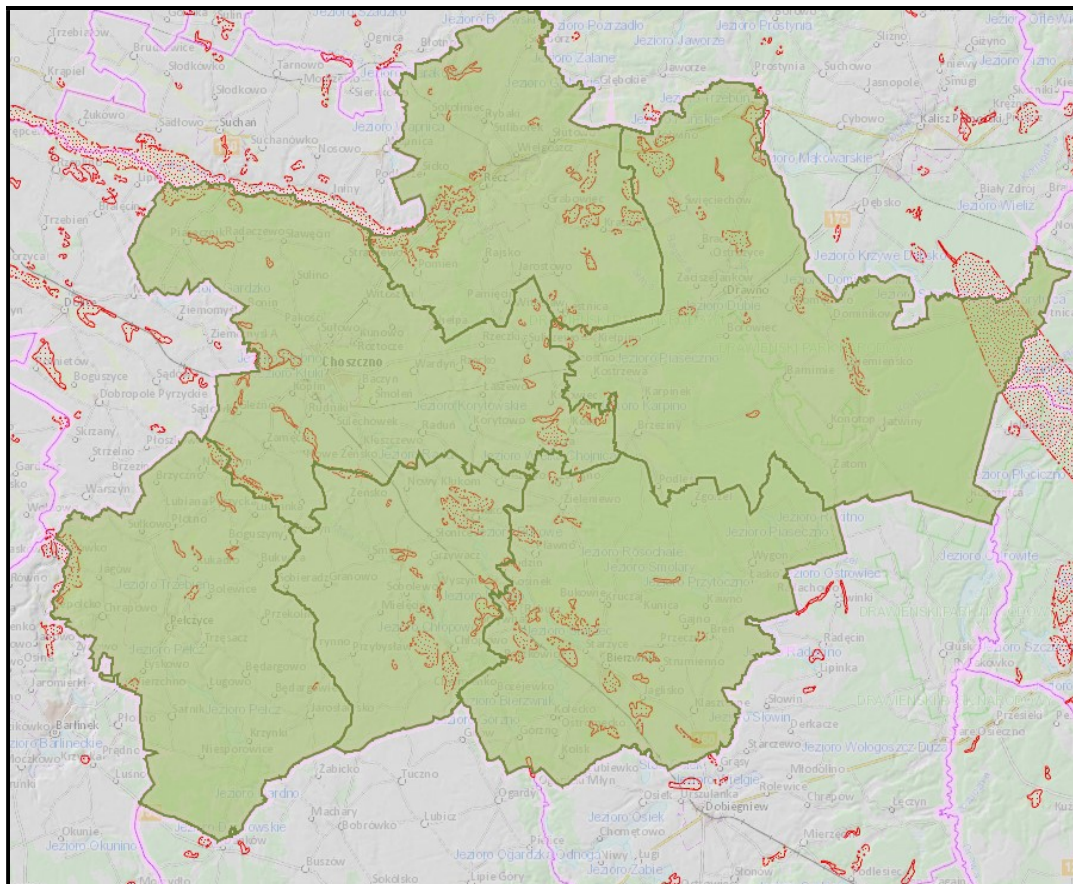
- **P** - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (kategorii C₂)
- **R** - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kategorii A+B+C)
- **Z** - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane.
- **E** - złoża eksploatowane
- **T** - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo.

Starosta jako organ administracji geologicznej w latach 2015-2020 nie wydał żadnej koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin oraz wydobywanie kopalin. Na terenie powiatu obecnie eksploatowana na podstawie koncesji Starosty Choszczeńskiego jest jedna kopalnia odkrywkowa - złoża o nazwie Stary Klukom. Na terenie powiatu choszczeńskiego znajdują się również niekoncesjonowane miejsca wydobywania kopalin, na których zaniechano nielegalne wydobywanie.

Na terenie powiatu znajdują się również obszary prognostyczne i perspektywistyczne - ryc. 10. Są to nieudokumentowane jeszcze w postaci złóż - wystąpienia kopalin przedstawiane jako obszary perspektywiczne lub prognostyczne. Obszary te wyznaczone są w Państwowym Instytucie Geologicznym, przy współdziałaniu przedsiębiorstw geologicznych i placówek naukowych.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc.10. Występowanie obszarów prognostycznych i perspektywicznych złóż kopalin w powiecie choszczeńskim

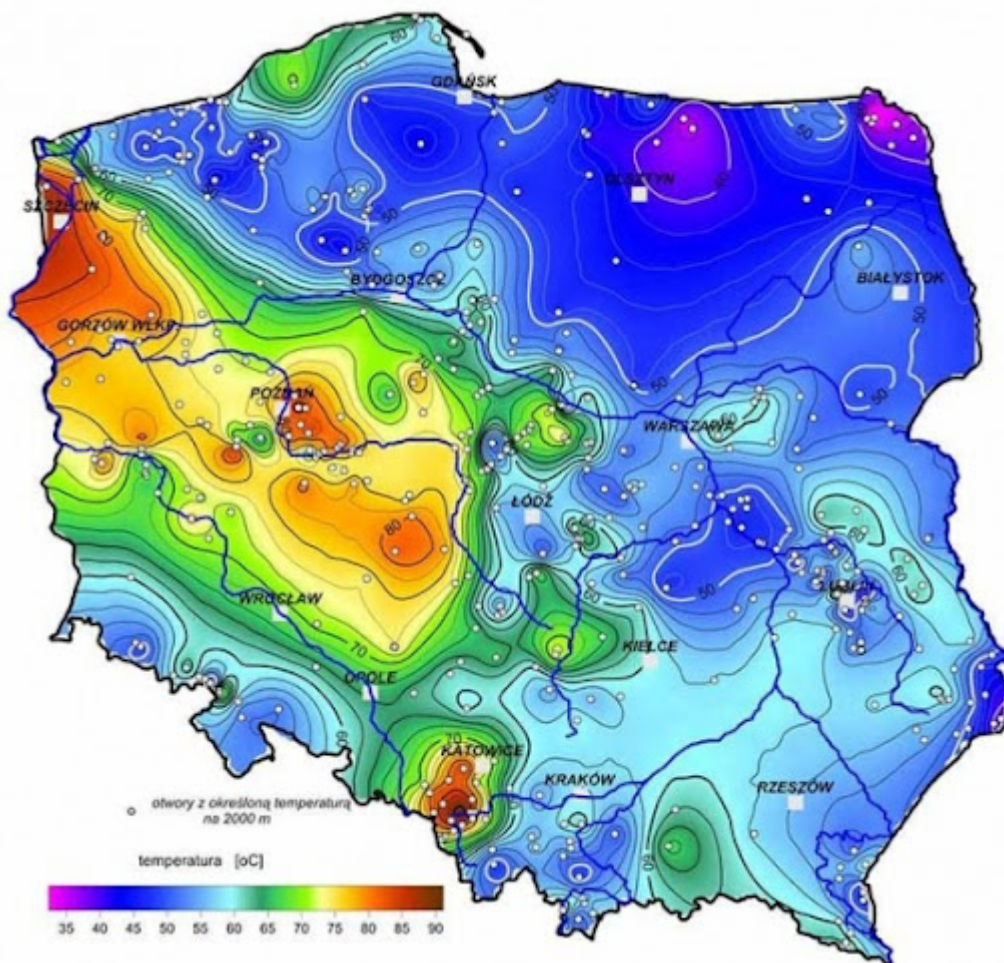
Źródło: <https://geologia.pgi.gov.pl/>

GEOTERMIA

Rejon powiatu choszczeńskiego położony jest na obszarze charakteryzującym się jednymi z wyższych wartości temperatur na głębokości 2.000 m p.p.t. - na poziomie ok. 60-75°C (ryc.11). Oznacza to, że na terenie powiatu występują sprzyjające warunki dla korzystania z geotermii.

W latach 2015 - 2021, Staroście Choszczeńskiemu jako organowi administracji geologicznej przedłożono 17 projektów robót geologicznych na wykonanie otworów wiertniczych na potrzeby wykorzystania ciepła ziemi (pomp ciepła). Co wskazuje na to, że coraz częściej mieszkańcy jak i inwestorzy sięgają po tego typu rozwiązania.

Ryc. 11. Mapa rozkładu temperatur na głębokości 2 km

Źródło: Geofizyczne oraz hydrogeologiczne warunki pozyskiwania energii geotermicznej w Polsce (Szewczyk, 2010 r.)

5.6.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.

Poniżej (tabela nr 36) przedstawia zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 36. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie technologii zmniejszających degradację środowiska w wyniku eksploatacji kopaliny; • racjonalne wykorzystanie złoża, eksploatacja chroniąca przed negatywnym wpływem na wody podziemne; • uwzględnianie terenów planowanych do eksploatacji w mpzp.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia wynikające z nielegalnej eksploatacji kopaliny mogące prowadzić do zmiany stosunków wodnych oraz powstawania osuwisk i erozji.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • -
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • kontrola podmiotów prowadzących eksploatację złóż

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 37 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Obszar interwencji: ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka ilość kopalni odkrywkowych, powodująca degradację środowiska naturalnego. • Dobre warunki do wykorzystywania energii geotermalnej na terenie powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie na terenie powiatu złóż o zaniechanej eksploatacji (co oznacza, że nie zostały racjonalnie wykorzystywane). • Degradacja środowiska przy eksploatacji kopalni metodą odkrywkową, konieczność rekultywacji terenu po eksploatacji.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowych technologii wydobywczych - ograniczających straty eksploatacyjne. • Kontrole działalności górniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekoncesjonowane wydobywanie kopalni i pozostawianie tych terenów bez ich rekultywacji. • Nieodpowiednio zaplanowany sposób zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych.

5.7. Gleby

Powiat choszczeński w kontekście budowy geologicznej zajmuje obszar monokliny przedsudeckiej. Na obszarze tym znajdują się liczne skały permsko - mezozoiczne leżące niezgodnie na pofałdowanym podłożu paleozoicznym. Najstarsze skały permskie to zlepieńce, piaskowce i łupki czerwonego spągowca przykryte serią dolnopermskich skał wulkanicznych. Tektonika monokliny ukształtowana została w fazach kimeryjskiej i laramijskiej. Powierzchnia podplejstocieńska jest silnie urzeźbiona, co w zasadniczy sposób wpłynęło na zachowanie transgredujących łądolodów. Zaburzenia glacitektoniczne obserwowane w morenach czołowych fazy poznańskiej powstały w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Zaburzony został trzeciorząd i plejstocen. Morfologia ukształtowała się w wyniku deglacji strefowej. Główne elementy składowe osadów powierzchniowych to: gliny zwałowe i gliniaste piaski lodowcowe wysoczyzn morenowych, piaski i piaski ze żwirami równin i stożków sandrowych oraz wysoczyzn kemowych, torfy i muły (w dolinie Małej Iny), głązy, żwiry, piaski i gliny moren czołowych.

Powiat choszczeński ma korzystne warunki do produkcji rolniczej, zróżnicowane pod względem jakości gleb w poszczególnych gminach. Grunty rolne stanowią 50 % powierzchni powiatu. Struktura użytkowania gruntów w powiecie choszczeńskim została przedstawiona w poniższej tabeli nr 38 oraz na wykresie nr 6, zaś w podziale na gminy powiatu w tabeli nr 39.

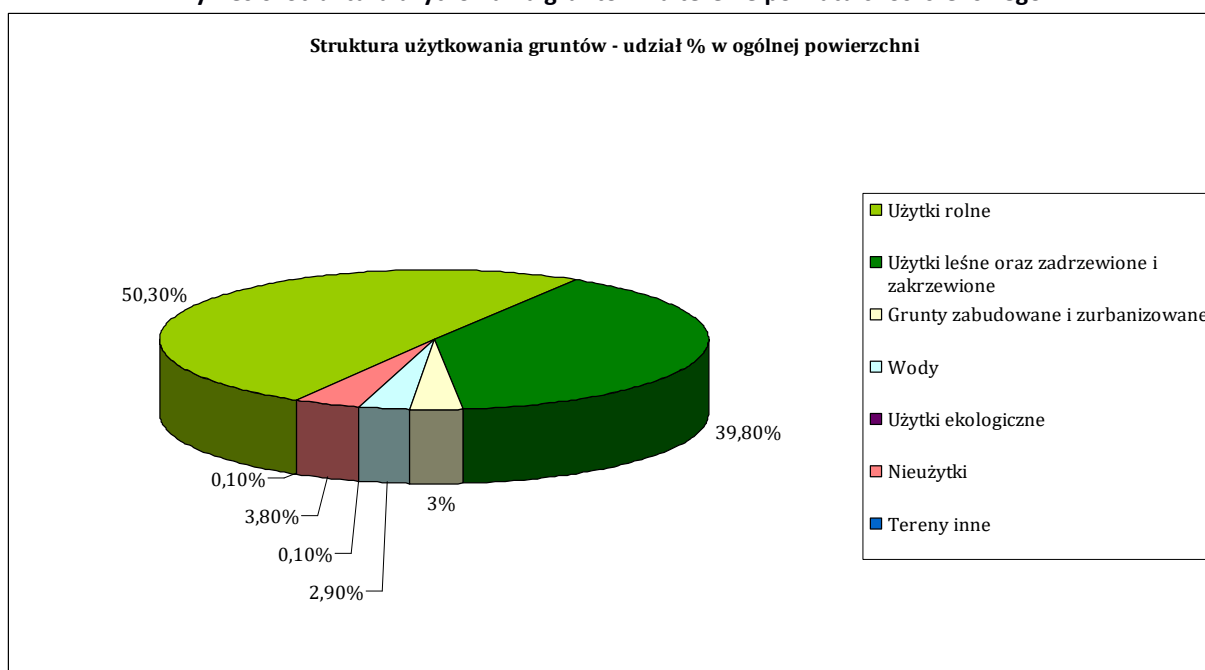
**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 38. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna (ha)	Udział w ogólnej powierzchni (%)
Powierzchnia ogólna	132.763	100
Użytki rolne	66.883	50,3
Użytki leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	52.858	39,8
Grunty zabudowane i zurbanizowane	3.991	3,0
Wody	3.891	2,9
Użytki ekologiczne	137	0,1
Nie użytki	4913	3,8
Tereny inne	90	0,1

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszcznie – stan na 01.01.2021 r. (Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru)

Wykres 6. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji, Kartografii i Katastru - Starostwo Powiatowe w Choszcznie – stan na 01.01.2021 r.

Tabela 39. Struktura użytkowania gruntów w podziale na gminy powiatu choszczeńskiego

Gmina	Grunty ogółem (ha)	Użytki rolne (ha)	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	Grunty zabudowane i zurbanizowane (ha)	Grunty pod wodami (ha)		Użytki ekologiczne (ha)	Nie użytki (ha)	Tereny inne (ha)
					płynące	stojące			
Bierzwnik	23906	8585	12949	496	1190	7	17	662	0
Choszczno miasto	958	448	0	394	87	0	0	16	13
Choszczno wieś	23673	17143	3966	877	465	77	0	1100	45
Drawno miasto	503	172	12	99	213	0	0	7	0
Drawno wieś	31588	6983	22373	537	620	13	89	951	22
Krzęcin	14026	9301	3213	446	317	11	4	733	1

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Gmina	Grunty ogółem (ha)	Użytki rolne (ha)	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	Grunty zabudowane i zurbanizowane (ha)	Grunty pod wodami (ha)		Użytki ekologiczne (ha)	Nieużytki (ha)	Tereny inne (ha)
					płynące	stojące			
Pełczyce miasto	1307	1030	44	104	89	3	0	37	0
Pełczyce wieś	18765	13267	3919	509	382	57	13	614	4
Recz miasto	1240	813	160	144	8	65	0	49	1
Recz wieś	16797	9141	6222	385	143	144	14	744	4
Razem powiat	132763	66883	52858	3991	3514	377	137	4913	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Geodezji, Kartografii i Katastru - Starostwo Powiatowe w Choszcznie – stan na 01.01.2021 r.

Na terenie powiatu nie występują gleby pierwszej klasy bonitacyjnej. Gleby klasy drugiej występują w znikomych ilościach, głównie na terenie gminy Pełczyce. Najwięcej w powiecie choszczeńskim jest gleb klasy średniej (IV-IVb). Szczegółową klasyfikację gleb powiatu pod względem jakości bonitacyjnej z uwzględnieniem podziału na poszczególne gminy przedstawiono w poniższej tabeli nr 40.

Tabela 40. Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu [ha].

Gmina	Klasa bonitacji										
	I	II	III	III a	III b	IV	IV a	IV b	V	VI	VIz
Bierzwnik	-	-	101,94	248,32	1453,63	1520,65	1705,49	1169,27	1738,98	756,91	17,89
Choszczno miasto	-	0,6794	27,3190	27,5984	119,1817	51,1798	109,5320	47,2030	33,2618	27,6478	-
Choszczno wieś	-	-	236,94	605,51	2775,57	1547,73	5996,16	2886,75	2909,06	578,73	18,63
Drawno miasto	-	-	10,3348	20,0769	69,6355	18,0844	21,7803	2,4270	24,9890	3,5453	-
Drawno wieś	-	-	154,16	484,78	1365,66	732,97	1404,26	567,09	1649,70	844,75	12,55
Krzęcin	-	0,49	95,89	586,17	2074,37	442,75	3257,32	1280,27	1355,54	359,13	2,35
Pełczyce miasto	-	1,9367	13,6235	229,2360	408,3703	34,9108	171,8416	83,8709	97,0585	31,1134	-
Pełczyce wieś	-	7,65	527,26	1358,77	4100,61	631,73	4050,61	1367,48	1361,06	323,73	1,32
Recz miasto	-	-	2,0061	-	32,5541	90,4741	105,0305	206,9830	400,1645	65,9330	0,2270
Recz wieś	-	-	171,98	112,37	1487,43	784,12	3193,57	1276,42	1972,07	437,83	2,50
RAZEM POWIAT	-	10,7561	1341,4534	3672,8313	13887,012	5854,5991	20015,594	8887,7639	11541,884	3429,3195	55,467

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszcznie - Powiatowe zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów – stan na 01.01.2021 r. (Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru)

Na terenie powiatu choszczeńskiego IUNG wykonywała badania gleb w 116 punktach badawczych. Z niżej przedstawionych danych wynika, że na terenie powiatu przeważają³ gleby kwaśne, podobnie jak w przeważającej części kraju. Oznacza to, zatem występowanie gleb wymagających zabiegu wapnowania. W powiecie przeważają gleby o średniej zawartości fosforu, choć zdarzają się i te o niskiej zawartości, wymagające nawożenia..

³ Wg danych IUNG

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ocenę odczynu i zasobności w fosfor w podziale na gminy przedstawiono poniżej:

- Gmina Bierzwik: badano gleby w 18 punktach badawczych .
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach przeważają gleby kwaśne: bardzo kwaśne (2 punkty badawcze), kwaśne (8 punktów badawczych), lekko kwaśne (3 punkty badawcze), obojętne (4 punkty badawcze) oraz zasadowe (1 punkt badawczy). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): bardzo niska (3 punkty badawcze), niska (4 punkty badawcze), średnia (5 punktów badawczych), wysoka (2 punkty badawcze, bardzo wysoka (4 punkty badawcze).
- Gmina Choszczno: badano gleby w 12 punktach badawczych .
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach przeważają gleby kwaśne: bardzo kwaśne (2 punkty badawcze), kwaśne (8 punktów badawczych), lekko kwaśne (3 punkty badawcze), obojętne (4 punkty badawcze) oraz zasadowe (1 punkt badawczy). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): bardzo niska (3 punkty badawcze), niska (4 punkty badawcze), średnia (5 punktów badawczych), wysoka (2 punkty badawcze), bardzo wysoka (4 punkty badawcze).
- Gmina Drawno: badano gleby w 30 punktach badawczych.
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach przeważają gleby bardzo i lekko kwaśne: bardzo kwaśne (9 punktów badawczych), kwaśne (6 punktów badawczych), lekko kwaśne (8 punktów badawczych), obojętne (5 punktów badawczych) oraz zasadowe (2 punkty badawcze). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): bardzo niska (brak), niska (2 punkty badawcze), średnia (13 punktów badawczych), wysoka (4 punkty badawcze), bardzo wysoka (11 punkty badawcze).
- Gmina Krzęcin: badano gleby w 7 punktach badawczych .
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach występują gleby zasadowe (3 punkty badawcze), kwaśne (3 punkty badawcze) oraz lekko kwaśne (1 punkt badawczy). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): średnia (3 punkty badawcze), bardzo wysoka (3 punkty badawcze) oraz niska (1 punkt badawczy).
- Gmina Pełczyce: badano gleby w 23 punktach badawczych.
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach przeważają gleby bardzo i lekko kwaśne: bardzo kwaśne (6 punktów badawczych), kwaśne (5 punktów badawczych), lekko kwaśne (6 punktów badawczych), obojętne (4 punkty badawcze) oraz zasadowe (2 punkty badawcze). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): bardzo niska (brak), niska (4 punkty badawcze), średnia (7 punktów badawczych), wysoka (9 punktów badawczych), bardzo wysoka (3 punkty badawcze).
- Gmina Recz: badano gleby w 26 punktach badawczych.
Z przeprowadzonych badań wynika, że w badanych punktach przeważają gleby lekko kwaśne: bardzo kwaśne (6 punktów badawczych), kwaśne (7 punktów badawczych), lekko kwaśne (13 punktów badawczych), obojętne (brak) oraz zasadowe (brak). Zasobność gleb w fosfor (P_2O_5): bardzo niska (1 punkt badawczy), niska (5 punktów badawczych), średnia (10 punktów badawczych), wysoka (1 punkt badawczy), bardzo wysoka (9 punktów badawczych).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

W ostatnich latach 2019-2021 (wg. stanu na X.2021) nastąpił wzrost gruntów rolnych, na które uzyskano zezwolenia na wyłączenie z produkcji rolnej. Powierzchnie gruntów objętych zezwoleniami na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolnej w latach 2019-2021 kształtowała się następująco:⁴

- 2019 r. - 18 decyzji dla gruntów rolnych o powierzchni 2, 0809 ha;
- 2020 r. 29 decyzji dla gruntów rolnych o powierzchni 2,7669 ha;
- 2021 r. - 38 decyzji dla gruntów rolnych o powierzchni 4,7519 ha.

GRUNTY ZDEGRADOWANE I ZDEWASTOWANE

W celu przywrócenia dobrego stanu gleb zdegradowanych bądź zdewastowanych należy je rekultywować. Obszary zdegradowane i zdewastowane to grunty, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Na terenie powiatu choszczeńskiego według informacji zawartych w starych rejestrach gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (prowadzonym we wcześniejszych latach) zlokalizowane były takie tereny. Starosta Choszczeński, w trybie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w latach 2015-2020 wydał 2 decyzje na rekultywację gruntów (po kopalnianych).

OSUWISKA

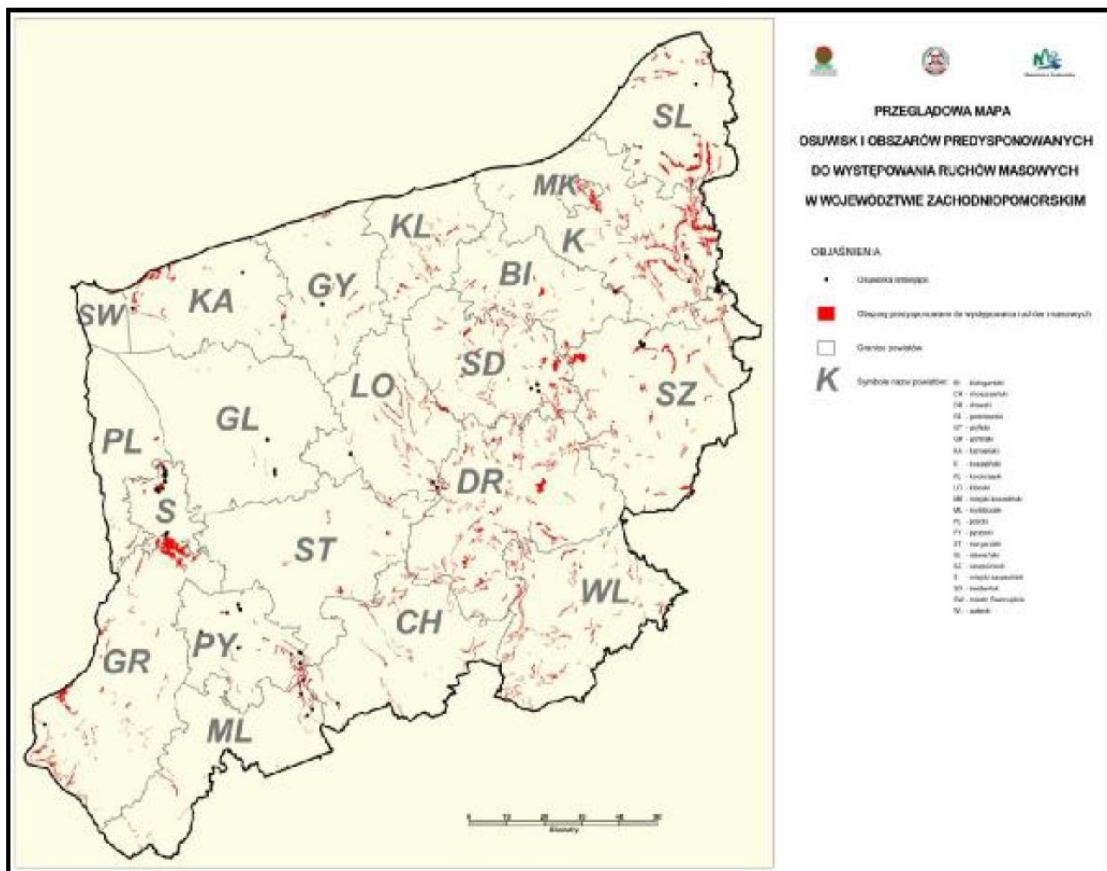
Występowanie osuwisk przypisywane jest miejscom, w których teren jest mocno nachylony a grunty mają specyficzną budowę, gdzie warstwy przepuszczalne i nieprzepuszczalne występują naprzemiennie. Przy większych opadach, warstwa przepuszczalna nasiąka wodą, która nie mając innego odpływu, zaczyna razem z wilgotnym gruntem spływać po warstwie nieprzepuszczalnej.

Wstępna ocena osuwisk w ramach projektu Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG PIB) dotyczącego Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) pozwoliła na opracowanie przeglądowej mapy osuwisk i obszarów narażonych na osuwiska. Pierwsze rozpoznanie terenowe wskazało na występowanie 1 osuwiska oraz 34 obszarów predysponowanych do występowania osuwisk w powiecie choszczeńskim (ryc. nr 12).

⁴ Źródło: Starostwo Powiatowe, Wydział Nieruchomości

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc.12. Poglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych

Źródło: <http://qeportal.pqi.gov.pl/SOPO>

TERENY POPRZEMYSŁOWE, POWOJSKOWE, POKOLEJOWE

Zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu pt. „*Obszary przemysłowe, pokolejowe i powojenne w województwie zachodniopomorskim*” na terenie 3 gmin powiatu choszczeńskiego zidentyfikowano 3 tereny pokolejowe (gmina Choszczno, Recz, Krzęcin), w jednej gminie teren powojenny (gmina Choszczno), oraz w jednej gminie teren przemysłowy (gmina Krzęcin). Z ww. terenów pokolejowych, przemysłowych i pokolejowych tylko dwa z nich nie mają zaplanowanej bądź zrealizowanej inwestycji na tym terenie - dotyczy to terenu powojennego (nieczynnego lotniska wojskowego) oraz terenu przemysłowego zlokalizowanego w m. Objezierze (teren po byłej cegielni).

REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW

Na terenie powiatu choszczeńskiego znajduje się 7 składowisk odpadów komunalnych, zajmujących powierzchnię ok. 23 ha. W latach 2014-2015 prowadzona była rekultywacja składowiska odpadów komunalnych k/m Pomień realizowana przez Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty z siedzibą w Karlinie. Na najbliższe lata (obowiązująca niniejszego programu) planowana jest rekultywacja dwóch nieczynnych składowisk odpadów zlokalizowanych w m. Pławienko oraz m. Stradzewo. Składowisko w m. Pławienko posiada decyzję na zamknięcie składowiska oraz przetwarzanie odpadów, zaś w m. Stradzewo decyzję na zamknięcie I kwatery, która przeznaczona jest do rekultywacji - termin do kwietnia 2023 r.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

REKULTYWACJA TERENÓW PO USUNIĘTYCH MOGILNIKACH

Na terenie powiatu choszczeńskiego zlokalizowany był jeden mogilnik w m. Pomień. W poprzednich latach został on zlikwidowany, a teren po nim został zrehabilitowany i objęty monitoringiem wód podziemnych.

5.7.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.

Tabela 41. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gleby

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój małej retencji; • zalesianie gruntów o niskiej wartości przyrodniczej; • ochrona zadrzewień śródpolnych
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • dokonanie inwentaryzacji miejsc zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • działania edukacyjne dla rolników w zakresie m.in. promowania rolnictwa ekologicznego, stosowania środków ochrony roślin.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring terenów narażonych na osuwanie się mas ziemnych.

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 42 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gleby

Tabela 42. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Obszar interwencji: Gleby	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Duży udział gruntów rolnych (50,3%) i leśnych (39,8%) w ogólnej powierzchni powiatu. • Duży udział gleb klasy III i IV w ogólnej powierzchni powiatu. • Brak wskazanych gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak rozpoznania terenów narażonych na osuwanie się mas ziemnych, brak monitoringu tych terenów.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie inwentaryzacji terenów zagrożonych i narażonych na ruchy masowe ziemi. • Stosownie zasad dobrej praktyki rolniczej. • Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany klimatyczne m.in. susza rolnicza, ulewne deszcze, gradobicia powodujące uszkodzenia gleb, osuwanie się mas ziemnych. • Zmiana gruntów rolnych i leśnych na nierolne i nieleśne - wzrost powierzchni gruntów objętej wyłączeniem z rolniczego użytkowania.

5.8. Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone jest przez gminy powiatu choszczeńskiego. Zbiórka odpadów komunalnych na terenie gmin powiatu choszczeńskiego odbywa się w sposób zorganizowany. Odpady gromadzone są selektywnie w pojemnikach, workach oraz kontenerach, a następnie wywożone przez firmy obsługujące gminy w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych.

Obecnie nie ma już konieczności przekazywania odpadów ulegających biodegradacji, niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania i z procesów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych do instalacji RIPOK zlokalizowanych w określonym regionie. Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest instalacji o statusie instalacji komunalnej, wobec czego odpady wytworzone na terenie powiatu trafiają do unieszkodliwienia do instalacji spoza powiatu. W poniższej tabeli nr 43 wskazano odbiorców odpadów komunalnych w danej gminie oraz miejsca unieszkodliwiania odebranych odpadów komunalnych.

Tabela 43. Wykaz podmiotów odbierających odpady i miejsc składowania odpadów w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego (stan na 22.08.2021 r.)

	Bierzwnik	Choszczno	Drawno	Krzęcin	Pełczyce	Recz
Odbiorca odpadów	ATF Polska sp. z o.o. sp. k. Mirosławiec	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Choszcznie	ATF Polska sp. z o.o. sp. k. Mirosławiec	ATF Polska sp. z o.o. sp. k. Mirosławiec	ENERIS SUROWCE S.A Gorzów Wlkp.	ATF Polska sp. z o.o. sp. k. Mirosławiec
Składowisko	ATF sp. z o.o. sp. k. Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec	EKO-MYŚL Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	ATF sp. z o.o. sp. k. Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec	ATF sp. z o.o. sp. k. Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec	EKO-MYŚL Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	ATF sp. z o.o. sp. k. Chojnica 2, 78-650 Mirosławiec

Źródło: opracowanie własne

W niniejszym rozdziale krótko omówiono kwestię dotyczącą gospodarowania odpadami komunalnymi (tabela i wykresy poniżej). Szczegółowym dokumentem omawiającym ww. kwestie jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032” (WPGO 2020).

Ponadto zgodnie z art. 9tb ustawy z dnia 13 września 1996 r. - o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm.) gminy zostały zobowiązane do sporządzania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na swoim terenie, w celu stworzenia efektywnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Wobec czego na stronie gmin powiatu można znaleźć szczegółowe analizy w tym zakresie opracowane dla danego roku. Z ww. informacji wynika, że nie wszystkie gminy osiągnęły wymagane przepisami poziomy odzysku tj. odpadów komunalnych (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło). Natomiast wszystkie gminy powiatu osiągnęły wymagane przepisami poziomy odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

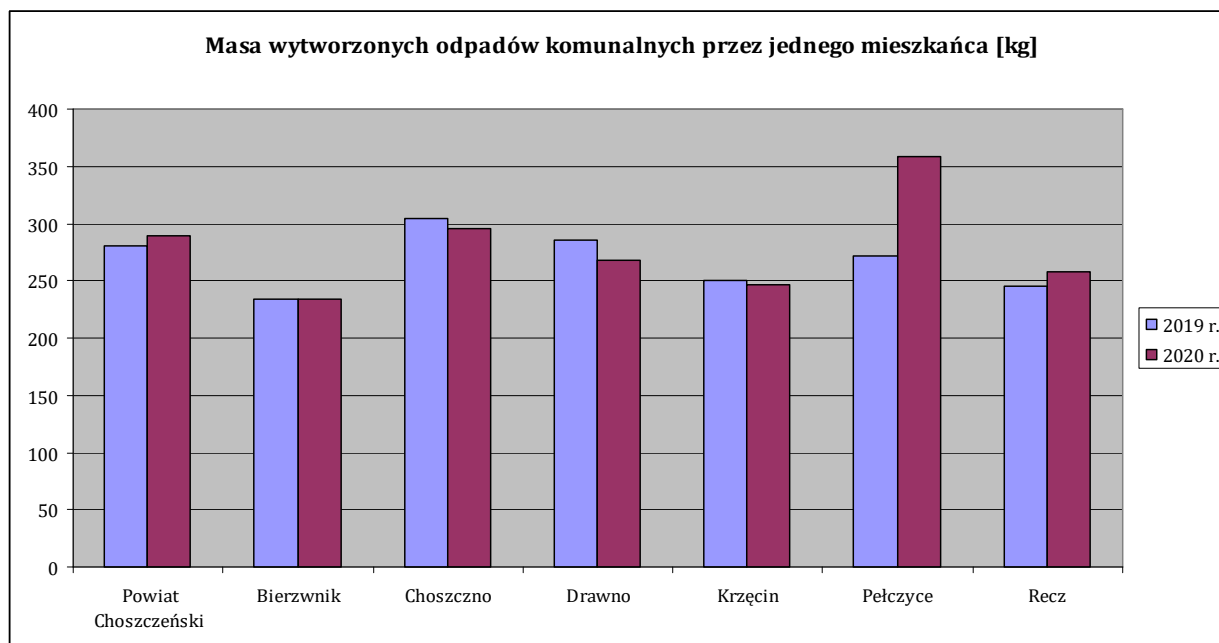
Na podstawie danych zawartych w poniższych tabelach (tab. 44 - 46) stwierdza się, że masa wytworzonych odpadów komunalnych ogółem wzrasta, zmniejsza się natomiast ilość odpadów zebranych, przy czym zebranych selektywnie jest więcej.

Tabela 44. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie choszczeńskim w podziale na gminy w latach 2019 i 2020 r.

Podmiot	Ilość wytworzonych odpadów na jednego mieszkańca [kg]	
	2019 r.	2020 r.
Powiat Choszczeński	280	289
Bierzwnik	234	234
Choszczno	305	296
Drawno	286	268
Krzęcin	250	247
Pelczyce	272	359
Recz	245	258

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie choszczeńskim w latach 2019 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 45. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w powiecie w latach 2015 – 2020.

Podmiot	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Powiat Choszczeński	11219,78	10860,07	10987,75	11081,72	10929,03	8592,40
Bierzwnik	665,0	642,54	713,78	721,06	730,82	702,56
Choszczno	5942,36	5945,28	6164,02	5989,70	5846,72	3675,38
Drawno	951,0	970,60	964,32	1032,31	1029,52	758,20
Krzęcin	1122,34	739,94	684,26	688,24	703,16	592,40
Pelczyce	1464,60	1561,86	1462,84	1639,70	1592,44	1945,37
Recz	1074,48	999,85	998,53	1010,71	1026,37	918,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 46. Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim w latach 2018 – 2020

Rodzaj	Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim [t]		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
<i>ogółem</i>	2265,28	2621,99	5288,59
<i>papier i tektura</i>	96,59	99,42	475,23
<i>szkło</i>	399,18	519,27	926,12
<i>tworzywa sztuczne</i>	273,85	342,32	668,88
<i>metale</i>	0,86	0,60	0
<i>tekstylia</i>	0	0	0
<i>niebezpieczne</i>	0,04	0,04	0
<i>zużyte urządzenia elektr.</i>	21,92	27,19	57,62
<i>wielkogabarytowe</i>	827,96	827,96	1120,23
<i>biodegradowalne</i>	178,61	273,99	1418,77
<i>baterie i akumulatory</i>	0,24	0	0
<i>opakowania wielomater.</i>	97,0	0	0
<i>zmieszane odpady opakowaniowe</i>	359,83	531,20	542,70
<i>pozostałe</i>	9,74	0	79,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu choszczeńskiego istnieje 7 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne, żadne nie jest eksploatowane. Z danych dostępnych w GUS (według stanu na 31.12.2019 r.) na terenie powiatu choszczeńskiego istnieje 19 dzikich wysypisk odpadów.

5.8.2. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.

Na terenie powiatu choszczeńskiego brak jest większych wytwórców odpadów.

Starosta dotychczas zmienił kilka zezwoleń na zbieranie odpadów, w związku z koniecznością dostosowania się do wymogów prawnych po wejściu w życie zmiany ustawy o odpadach, jak również wydał kilka nowych zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów. W samej bazie BDO (BAZA DANYCH O PRODUKTACH I OPAKOWANIACH ORAZ O GOSPODARCE ODPADAMI) podmiotów gospodarujących odpadami w powiecie choszczeńskim zarejestrowanych jest 680 podmiotów w tym: 61 podmiotów w gminie Bierzwnik, 348 podmiotów w gminie Choszczno, 65 podmiotów w gminie Drawno, 50 podmiotów w gminie Krzęcin, 88 podmiotów w gminie Pełczyce oraz 68 podmiotów w gminie Recz. Zarejestrowana jest również na terenie powiatu stacja demontażu pojazdów oraz zakład demontażu zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych.

Sposób zagospodarowania odpadów innych niż komunalne w 2017 r. (brak danych za lata 2018-2020) przedstawiono w poniższej tabeli nr 47.

Tabela 47. Ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych z wyłączeniem odpadów komunalnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2017 r.

Odpady wytworzone i dotychczas składowane z wyłączeniem odpadów komunalnych [tyś. t]	
Poddane odzyskowi razem	0,0
Poddane odzyskowi - kompostowane	0,0
Poddane odzyskowi – w inny sposób	0,0
Unieszkodliwione razem	0,3
Unieszkodliwione termicznie	0,3
Unieszkodliwione – składowane w obiektach własnych	0,0

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Odpady wytworzone i dotychczas składowane z wyłączeniem odpadów komunalnych [tyś. t]	
Unieszkodliwione w inny sposób	0,0
Przekazane innym odbiorcom	35,7
Magazynowane czasowo	0,0
Ogółem	36,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponadto na terenie powiatu choszczeńskiego usuwane były wyroby zawierające azbest. Obowiązek usuwania azbestu wynika z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu do 2032 r. Z danych uzyskanych z bazy azbestowej wynika, że według stanu na 2021 r. usunięto i unieszkodliwiono już w powiecie choszczeńskim 8.427,48 Mg wyrobów zawierających azbest. Z nw. danych wynika, że wymagane są dalsze działania zmierzające do usuwania wyrobów azbestowych.

W podziale na gminy ilość usuniętych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest zestawiono w poniższej tabeli nr 48.

Tabela 48. Ilość unieszkodliwionych oraz pozostałych do unieszkodliwienia na terenie powiatu choszczeńskiego wyrobów azbestowych według stanu na 2021 r.

Podmiot	Unieszkodliwione odpady azbestowe (Mg)	Pozostałe do unieszkodliwienia odpady azbestowe (Mg)
Powiat	8.427,48	10.405,27
Bierzwnik	317,045	2.006,465
Choszczno	308,446	2.651,725
Drawno	59,55	467,58
Krzęcin	157,564	1.453,767
Pełczyce	7.407,179	2.945,901
Recz	177,695	879.836

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.bazaazbestowa.pl

5.8.3. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT

Tabela 49. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie nowoczesnych technologii zapobiegających powstawanie odpadów; wykorzystywanie produktów do ponownego użycia; zwiększenie udziału odzysku; likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> niewłaściwe magazynowanie odpadów, w szczególności palnych; niewłaściwe gospodarowanie odpadami przez podmioty posiadające uregulowania w tym zakresie; deponowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z nimi.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> kontrole wydanych decyzji w zakresie gospodarowania odpadami; monitoring zamkniętych składowisk odpadów; kontrola i usuwanie „dzikich wysypisk odpadów”.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 50 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 50. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost odpadów zbieranych selektywnie. • Usuwanie wyrobów zawierających azbest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość społeczeństwa w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi. • Ograniczone środki zewnętrzne na inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami. • Nieosiągnięcie przez wszystkie gminy powiatu wymaganych poziomów odzysku odpadów komunalnych oraz biodegradowalnych.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami. • Możliwość pozyskania dotacji na unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. • Rozwój nowych technologii zapobiegających powstawaniu odpadów, coraz większe zainteresowanie procesem przetwarzania odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków finansowych na dostosowanie się podmiotów zajmujących się gospodarką odpadami do zmian prawnych (obowiązków nakładanych przepisami prawa). • Zmiany legislacyjne.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Bogactwo natury staje się wartością coraz bardziej docenianą przez współczesny świat. W celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo wyszczególniono chronione prawem formy ochrony przyrody, których ochrona w stosunku do działalności człowieka staje się priorytetem.

Formami ochrony przyrody, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098) są:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Powiat choszczeński może poszczycić się szerokim spektrum gatunków zarówno flory jak i fauny, które zasiedliły się na obszarze powiatu, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności regionu. W poniższej tabeli nr 51 przedstawiono powierzchnie występujących w powiecie choszczeńskim form ochrony przyrody.

Tabela 51. Formy ochrony przyrody w powiecie choszczeńskim (stan na dzień 31.12.2020 r.).

Lp.	Forma ochrony przyrody	Liczba	Powierzchnia (ha)
1.	Parki narodowe	1	1.900,70
2.	Rezerwaty przyrody	5	118,50
3.	Parki krajobrazowe	1	474,05
4.	Obszary chronionego krajobrazu	5	69.963,39
5.	Obszary Natura 2000 OSO	3	78.259,923
6.	Obszary Natura 2000 SOO	7	28.944,126
7.	Pomniki przyrody	140	-
8.	Stanowiska dokumentacyjne	0	-
9.	Użytki ekologiczne	40	167,43
10	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	-

Źródło: GUS, RDOŚ Szczecin

- PARK NARODOWY⁵**

Na szczególną uwagę zasługuje **Drawieński Park Narodowy**, którego powołanie określa *Rozporządzenie* Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia *Drawieńskiego Parku Narodowego* (Dz.U. z 1990 r. Nr 26, poz. 151). Powierzchnia całkowita parku wnosi 11 535,66 ha, z czego **1.900,70 ha** leży w powiecie choszczeńskim na terenie gmin Drawno i Bierzwnik.

Drawieński Park do najbardziej malowniczy i wartościowy przyrodniczo fragment Równiny Drawskiej, dużego obszaru sandrowego na Pojezierzu Pomorskim. Na terenie parku ochronie podlegają wszystkie składniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Szczególnie cenne są drzewostany dębowe i bukowe. Z obszarem Parku i otuliny związana jest bezpośrednio zlewnia rzeki Drawy o powierzchni 567 km². Rzeka Drawa ma bardzo wysokie walory turystyczne i chętnie jest wykorzystywana do spływów kajakowych. Z uwagi na zbyt dużą presję ograniczono ilość kajaków, które mogą spływać rzeką Drawą, w celu ograniczenia wpływu na jakość rzeki.

Na terenie DPN współcześnie rośnie 924 taksonów roślin naczyniowych, 55 gat. podlega ochronie gatunkowej. Najcenniejszym składnikiem flory roślin naczyniowych Parku jest storczyk lipiennik Loesela. Inne interesujące gatunki to np.: wawrzynek wilczełyko, dziewięciornik błotny, widłak jałowcowaty, spłaszczony i goździsty. Interesująca jest także flora roślin zarodnikowych oraz grzybów. Obszar Drawieńskiego Parku Narodowego cechują walory faunistyczne wyróżniające go nie tylko w skali regionu, ale i kraju, a nawet Europy Środkowej. Zainteresowanych fauną przyciąga do

⁵ Źródło: www.dpn.pl, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, ZARZĄDZENIE MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA w sprawie zadań ochronnych dla Drawieńskiego Parku Narodowego na lata 2021-2022

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Drawieńskiego Parku Narodowego łatwość zobaczenia bielika, rybołowa, kormorana, nurogęsi, gągoła, czy śladów żerowania bobra. Ichtiofaunę rzek - szczególnie Drawy - cechuje wyjątkowa różnorodność. Nie została ona dotknięta przez procesy degradacyjne w tak dużym stopniu, jak w innych polskich rzekach. Obok gatunków skrajnie zagrożonych, ginących - minoga rzeczno i strumieniowego, troci wędrowniej i certy, zachowały się tu jeszcze liczne i stosunkowo stabilne populacje gatunków rzadkich w skali kraju - pstrąga potokowego, lipienia, strzebli potokowej i głowacza białołetwego. Spośród ssaków najłatwiej o spotkanie z jeleniem, sarną, dzikiem, lisem lub zajęcem. Populacja jeleni szczególnie liczna bywa jesienią i zimą, kiedy schodzą się one na teren Parku w poszukiwaniu spokoju. Niemal wszędzie widoczne są ślady działalności bobrów, choć trudno zobaczyć same zwierzęta. Herbowe zwierzę Parku, wydra, jest pospolita, lecz bardzo trudna do zobaczenia. Faunę ssaków uzupełniają ryjówki, gryzonie, nietoperze, jeże i drobne drapieżniki (m. in. oba gatunki kun, tchórz, gronostaj, borsuk). Sporadycznie zdarza się zachodzenie na teren DPN: łosia, daniela czy wilka. Interesujący jest świat bezkręgowców. Wśród wstępnie przebadanych mięczaków, pijawek, chruścików, ważek i motyli, wiele jest gatunków rzadkich lub nawet unikatowych.

Według zarządzenia Ministra Klimatu określającego zadania ochronne dla Drawieńskiego Parku Narodowego na lata 2021-2022 jako istniejące zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne wskazano:

WEWNĘTRZNE

- zarastanie lądowych ekosystemów nieleśnych drzewami i krzewami oraz niepożądanymi gatunkami roślin zielnych, powodujące obniżenie różnorodności biologicznej;
- zanikanie populacji zwierząt rzadko występujących, zagrożonych i chronionych;
- zanikanie gatunków roślin rzadko występujących, zagrożonych i chronionych;
- zanikanie śladów po obiektach dawnej kultury materialnej i niematerialnej;
- zmniejszanie różnorodności biologicznej na obszarach dawnych osad leśnych;
- nadmierne uszkodzenie odnowień naturalnych oraz upraw leśnych i młodników powodowane przez zwierzęta kopytne - jelenia (*Cervus elaphus*), sarnę (*Capreolus capreolus*), daniela (*Dama dama*) i dzika (*Sus scrofa*);
- emisja hałasu wywołana ruchem turystycznym na rzece Drawie i w jej sąsiedztwie skutkująca płoszeniem gatunków zwierząt;
- zaśmiecanie rzeki Drawy i terenów przyległych przez odwiedzających DPN;
- wydeptywanie pokrywy glebowej wraz z szatą roślinną, uszkodzanie brzegów rzeki Drawy i jezior w wyniku ruchu turystycznego i presji wędkarskiej;
- degradacja siedlisk w wyniku wprowadzonego w przeszłości niewłaściwego składu gatunkowego zbiorowisk leśnych;
- niedostateczna dla stabilnej wielkości populacji (liczebności zapewniającej przetrwanie gatunku) liczebność niektórych gatunków ptaków;
- niezadowalający stan populacji ryb łososiowatych (niska liczebność osobników, mało zróżnicowana struktura wiekowa);
- niewykorzystanie potencjalnych możliwości biotopu i tarlisk przez ryby łososiowate;
- negatywny wpływ obcych i inwazyjnych gatunków zwierząt i roślin na rodzime, dziko żyjące populacje zwierząt i roślin, rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych;
- zagrożenia dla siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt w sąsiedztwie powalonych drzew na rzece Drawie w wyniku:

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

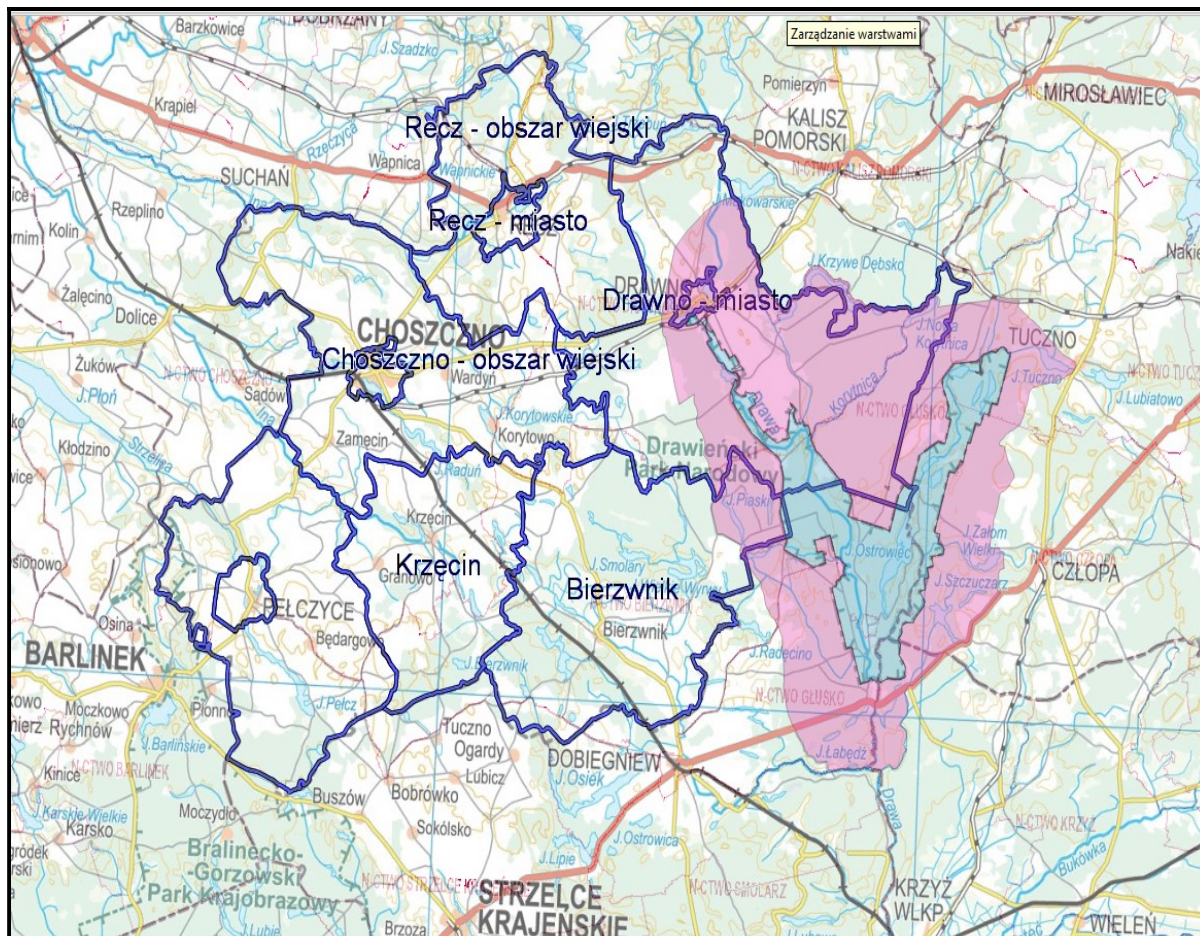
- 1) nadmiernej lokalnej koncentracji kajakowego ruchu turystycznego;
 - 2) wzmożonego generowania uszkodzeń szaty roślinnej;
 - 3) degradacji powierzchni gleb przez rozdeptywanie;
- obecność napowietrznych linii energetycznych stanowiących zagrożenie dla ptaków występujących w DPN;

ZEWNETRZNE

- dopływ zanieczyszczeń antropogenicznych i geogenicznych wnoszonych do DPN przez przepływające przez DPN rzeki i inne ciekі zlewni;
- nadmierna presja ruchu turystycznego na rzece Drawie;
- spływ organizmów rzecznych w okolice turbin na Elektrowni Wodnej Kamienna;
- zanikanie śladów po obiektach dawnej kultury materialnej i niematerialnej;
- rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami turystów w zakresie udostępniania obszaru DPN, a celami z zakresu ochrony przyrody, w szczególności:
 - 1) brak akceptacji dla obowiązujących na obszarze DPN zakazów;
 - 2) niedostateczna wiedza o walorach przyrodniczych i kulturowych DPN oraz prowadzonych działaniach ochronnych;
- postępujące w czasie zanikanie regionalnych cech zabudowy jako elementów dziedzictwa kulturowego.

Lokalizację Drawieńskiego Parku Narodowego na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej ryc. nr 13.

Ryc.13. Lokalizacja Drawieńskiego Parku Narodowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **PARK KRAJOBRAZOWY⁶**

Barlinecki Park Krajobrazowy - powstał w 2020 r. z przekształcenia położonej w województwie zachodniopomorskim części Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, na podstawie uchwały nr XIX/232/20 z dnia 21 września 2020 r. Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego - wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego.

Zajmuje powierzchnię 11 694,29 ha na terenie gmin - Barlinek – 10 658,90 ha, Nowogródek Pomorski - 561,34 ha (obie gminy w powiecie myśliborskim) i Pełczyce **474,05 ha** (w powiecie choszczeńskim). Otulina Parku posiada powierzchnię 18 809, 48 ha, na terenie tych samych gmin w następujących częściach – Barlinek 9 332,58 ha, Nowogródek Pomorski 6 096,41 ha, Pełczyce, 3 380,49 ha.

Park reprezentują takie rzadkości i ciekawostki jak: krasnorost hildebrantia, lilia złotogłów, nasięzał pospolity, sasanka łąkowa, tarczycza wyniosła, naparstnica zwyczajna, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna, pełnik europejski, rosiczka okrągłolistna, wolfia bezkorzeniowa, pływacz zwyczajny, bielistka sina, grzybień północny, sromotnik bezwstydy, koronica ozdobna, ramienice, jałowce,

⁶ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

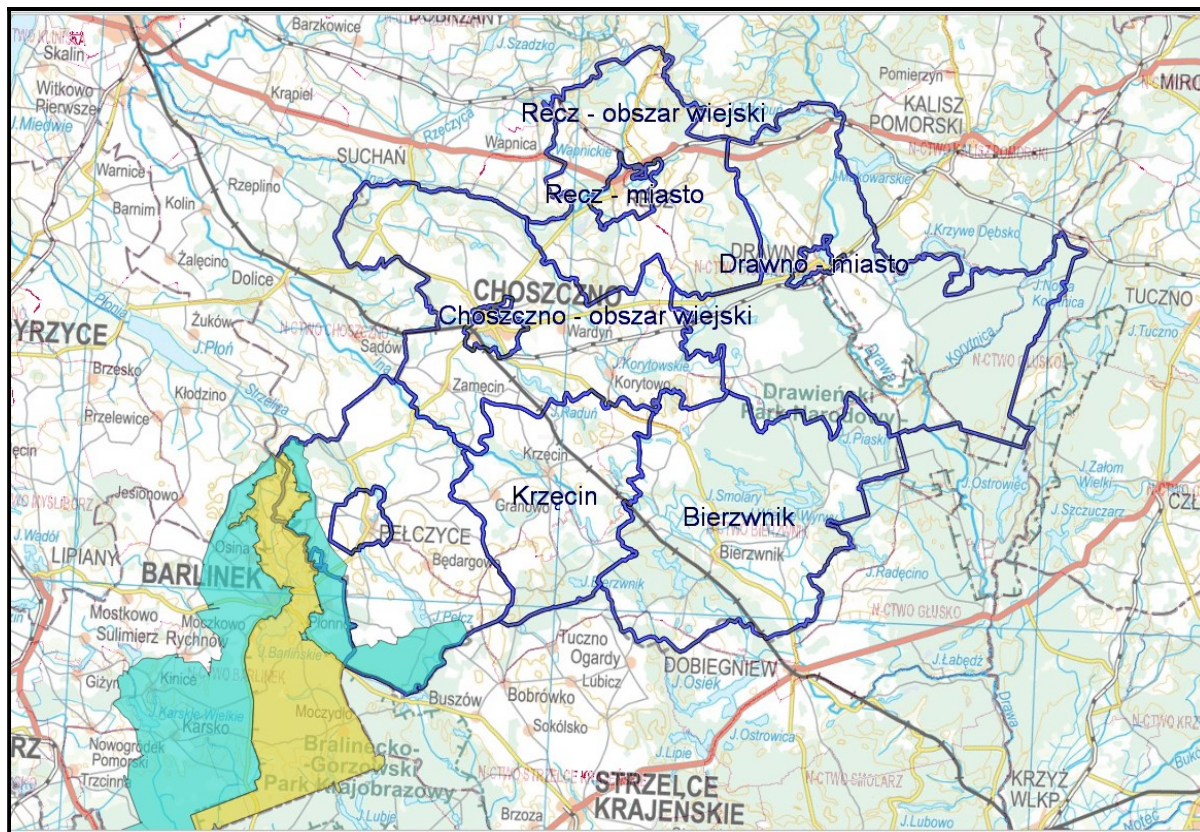
smardze, soplówki. Do najbardziej interesujących gatunków ornitofauny należą: bielik, rybołów, błotniak łąkowy i zbożowy, jastrząb, sokół, kania rdzawa i czarna, orlik krzykliwy, puchacz, sowa uszata, płomykówka, puszczyk, bocian czarny, gągoł, zimorodek, dzięcioł czarny i zielony, łabędź krzykliwy, nurogęś, żuraw, czapla siwa, bielaczek, krzyżodziób świerkowy, raniuszek, rybitwa biało-skrzydła i białowąsa, ortolan, drozd śpiewak, myszołów włochaty, kormoran czarny, pełzacz leśny, perkozy i wiele innych. Ssaki reprezentowane są przez liczne gatunki zwierzyny łąkowej: sarnę leśną i polną, jelenia, dziką, zającą szarą oraz lisa, borsuka, myszy, np. leśną i badylarkę, nornicę rudą, nietoperze, np. nocek Natterera, karlik malutki, kreta europejskiego, bobra europejskiego, jeża europejskiego, kunę domową, łasicę łąską, tchórza, wydrę, ryjówki, np. aksamitną i malutką, wiewiórkę i inne, których ślady i tropy znajdujemy na każdej wyprawie na teren Parku i jego otuliny. Najczęściej widywanymi płazami są „żaby zielone”: wodna, śmieszka, jeziorkowa, „żaby brązowe”: trawna i moczarowa, ale także można trafić na ropuchy: szarą, zieloną i paskówkę, grzebiuszkę ziemną, rzekotkę drzewną, kumaka nizinny. Gady reprezentowane są głównie przez: zaskrońca, padalca zwyczajnego, jaszczurki: zwinkę i żyworodną, gniewosza plamistego, żmiję zygzakowatą oraz ginącego żółwia błotnego. Najczęściej spotykana ichtiofauna w wodach obejmuje następujące gatunki: karp, płoć, okoń, szczupak, węgorz, jazgarz, karaś, kleń, kiełb, leszcz, krąp, koza, lin, sandacz, sumik karłowaty, tołpyga, wzdrenga, ciernik oraz rzadziej występujące pstrąg, głowacz białopłetwy. Często też spotykamy innych mieszkańców wód: raka szlachetnego, stawowego i pręgowanego, larwy ważek, chruścików i innych owadów, pijawki, np. rybia i kacza, minoga, dafnie, oczliki, ośliczki, kielże zdrojowe, małżoraczki, szczeżuje: spłaszczoną, pospolitą i wielką, skójki: zaostrzoną, malarską i rzadziej gruboskorupową, racicznice zmienną, groszkówkę rzeczną, żyworódki, błotniarki, zatoczki, rozdepkę rzeczną, przytulika strumieniowego, gąbki słodkowodne, liczne mikroskopijne pierwotniaki i glony.

Plan ochrony: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Lokalizację Barlineckiego Parku Krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej ryc. nr 14.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc. 14. Lokalizacja Barlineckiego Parku Krajobrazowego na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **OBSZARY NATURA 2000⁷**

➤ **Dyrektywa siedliskowa**

- **Lasy Bierzwnickie PLH320044**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 8.792,3000 ha. Cenny przyrodniczo fragment Puszczy Drawskiej, obejmujący rzadkie siedliska przyrodnicze i populacje rzadkich gatunków. Siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów) zajmują około 50% powierzchni obszaru, m. in. występuje tu rzadki na Pomorzu grąd lipowy. Jedyne w Puszczy Drawskiej miejsce występowania typowych torfowisk wysokich, reprezentujących tu podtyp z kłocią wiechowatą. Stwierdzono tu też występowanie 9 gatunków z Załącznika II Dyrektywy, w tym jednej z dwóch znanych w Puszczy populacji jelonka rogasza *Lucanus cervus* oraz żółwia błotnego *Emys orbicularis* (jedno z ważniejszych stanowisk w zachodniej Polsce).

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

⁷ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, SDF, PZO obszarów Natura 2000

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Zagrożenia (zgodnie z SDF): zmiana stosunków wodnych, usuwanie martwych drzew lub ich obumarłych fragmentów, presja turystyczna, głównie rozbudowa infrastruktury, zanieczyszczenia wody, kłusownictwo.

- **Ostoja Barlinecka PLH080071**, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 26.596,4100 ha. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk-łęgi.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z SDF): turystyka i rekreacja, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp. i łatwość dotarcia do wybranych miejsc, masowa turystyka związana z zaśmiecaniem oraz dewastacją środowiska leśnego.

- **Dolina Iny koło Recza PLH320004**, dyrektywa siedliskowa pow. całkowita obszaru 4.471,8200 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się część tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Recz oraz Choszczno. Obszar obejmuje środkowy fragment doliny rzeki Iny na odcinku od Recza do Suchania wraz z przyległymi dolinami mniejszych dopływów – m.in. Reczanki, Wardynki, Stobnicy oraz mniejszych strumieni. Rzeka Ina stanowi oś hydrograficzną obszaru, tworząc liczne meandry. Dopływy Iny zasilane są przez mniejsze bezimienne ciek. Ponadto w obszarze występują nieliczne naturalne jeziora o łącznej powierzchni ok. 56 ha. Są one zlokalizowane głównie w bocznych dolinach: w rynnach wapnickiej, w sąsiedztwie miejscowości Rajsko oraz w okolicy Chepy i w górnym biegu rzeki Wardynki. Powierzchnia poszczególnych jezior waha się pomiędzy 2 a 23 ha. Najgłębsze z nich, jez. Chojnica Duża, które osiąga głębokość 18m. Dolina posiada wysokie walory przyrodnicze - występuje tu 14 rodzajów siedlisk, w tym 4 o znaczeniu priorytetowym: łągi olszowo-jesionowe, ciepłolubne, śródładowe, murawy napiaskowe, źródłiska wapienne, murawy kserotermiczne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie chronionych gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony tj., kumak nizinny, wydra europejska, koza pospolita (gat. ryb), głowacz białołętwy, minóg rzeczny, minóg strumieniowy, zalotka większa (gat. ważki), czerwończyk nieparek (gat. motyla).

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych⁸

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

⁸ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Iny koło Recza PLH320004 (Dz.Urz. Woj.Zach.2014.1918).⁸

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, zmiana składu gatunkowego (sukcesja) II, regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych, zaniechanie/brak koszenia, obce gatunki inwazyjne, zanieczyszczenia odpadami, usuwanie martwych i obumierających drzew - m.in. jez. Rajsko, meandry Iny, jez. koło Słutowa, Sicka, jez. leśne koło Korytowa, oddziały leśne nadleśnictwa Choszczno.

- **Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 20.910,76 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar o dużej bioróżnorodności. Stwierdzono na całym obszarze występowanie 16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 11 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk: 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 9190 - pomorski kwaśny las brzoźowo - dębowy, 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 9110 – kwaśne buczyny. Na obszarze tym występują liczne gatunki ptaków m. in. orlik krzykliwy, bąk, rybitwa czarna, bocian biały, błotniak stawowy, zbożowy i łąkowy, łabędź krzykliwy, ortolan, żuraw, bielik, bączek, gąsiorek, kania czarna i ruda, batalion, siewka złota, jarzębatka, dubelt, tracz, bielaczek. Również licznie reprezentowana jest na terenie doliny Płoni fauna płazów i gadów. Ponadto spotkać tu można: bobra, wydrę, karliczka, rzęsorka rzeczny, karlika większego oraz nocka rudego.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych⁹.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): zanieczyszczenie wód powierzchniowych, eutrofizacja, zanieczyszczenia odpadami, niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak, nagromadzenie materii organicznej, zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, zmiana składu gatunkowego (sukcesja) intensyfikacja rolnictwa, nawożenie (nawozy sztuczne), zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, zanieczyszczenia wód, intensyfikacja sportowa i rekreacyjna, usuwanie martwych i obumierających drzew.

- **Pojezierze Ińskie PLH320067** dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 10.229,9 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się niewielki fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Recz. Cechą charakterystyczną ostoi są duże jeziora mezotroficzne (zlokalizowane poza terenem powiatu) z rozległymi łąkami ramienicowymi, rzadkimi i zagrożonymi gatunkami glonów. Rozległe przestrzenie zajmują lasy z dominacją dobrze zachowanych buczyn żyźnych i kwaśnych, tworzących mozaikę z grądami, łąkami oraz bagiennymi brzezinami, borami i olsami. Obszar ma duże znaczenie dla fauny, w szczególności dla ptaków (148 gatunków lęgowych)

⁹ ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 *Dolina Płoni i jezioro Miedwie PLH320006* (Dz.Urz.Woj.Zach 2014.poz.1660)..

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

oraz płazów (12 gatunków) i gadów (4 gatunki) ze względu na duży udział dobrze zachowanych siedlisk podmokłych. Duża liczba drobnych zbiorników i mokradeł sprzyja licznemu występowaniu bezkręgowców wodnych.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z SDF): zanieczyszczenia i eutrofizacja wód, zabudowa brzegów jezior i terenów otwartych nad jeziorami, niekontrolowany rozwój rekreacji i nadmierna penetracja terenu, usuwanie martwych i umierających drzew i wprowadzanie obcych geograficznie gatunków drzew w lasach.

- **Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 15.046,7 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego - Lubie - (1439 ha, 46 m głębokości max. 170 mln m³ wody), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk tj. 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, 91EO - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9190 - kwaśne dąbrowy, oraz 9130 – żyzne buczyny. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bobr, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), zalotka większa (gat. ważki), głowacz białołetwy (gat. ryb), oraz traszka grzebieniasta.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych¹⁰.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. intensywne wędkarstwo powodujące wzrost trofii jezior związane z zanęcaniem, nadmierne użytkowanie wędkarskie, rybackie i turystyczne jezior, zanikanie ramienic w wyniku zmiany trofii jeziora, nadmierne użytkowaniem jezior (turystyczne, rekreacyjne, wędkarsko - rybackie), silnie rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, zamiary rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej, zamiary zwiększenia presji rekreacji wodnej, zanieczyszczenia, w tym eutrofizacja wód, spływ wód z dróg przecinających rzeki włosienicznikowe negatywnie oddziałują na strukturę florystyczną i biologiczną rzekegulacje i prace utrzymaniowe, ingerencje w koryto, usuwanie martwych drzew, mogą negatywnie wpłynąć na ekosystem, regulacja lub odmulanie koryta rzeki Drawy może negatywnie wpłynąć, powodując ograniczenie występowania siedliska, próby zagospodarowania doliny Drawy mogą doprowadzić do zaniku siedliska, intensyfikacja upraw i zmiana sposobu uprawy, zmiany stosunków wodnych, nieodpowiednia gospodarka leśna

¹⁰ ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 *Jezioro Lubie i Dolina Drawy* PLH320023 (Dz.Urz.Woj.Zach.2014.1928)

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

w siedliskach, zanik łąk stanowiących bazę żerową, prace utrzymaniowe i regulacyjne na ciekach, zanieczyszczenie wód.

- **Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046**, dyrektywa siedliskowa, pow. całkowita obszaru 74.416,3 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Drawno. Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie siedlisk m.in. tj. 9110 - kwaśne buczyny, 9130 - żyzne buczyny, 9160 - 9170 - grądy, 9190 - kwaśne dąbrowy, 91EO - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 91D0 - bory i lasy bagienne. Występujące w obszarze gatunki zwierząt to m. in. wydra, kumak nizinny, bóbr, traszka grzebieniasta, koza pospolita, różanka pospolita (gat. ryb), czy traszka grzebieniasta.

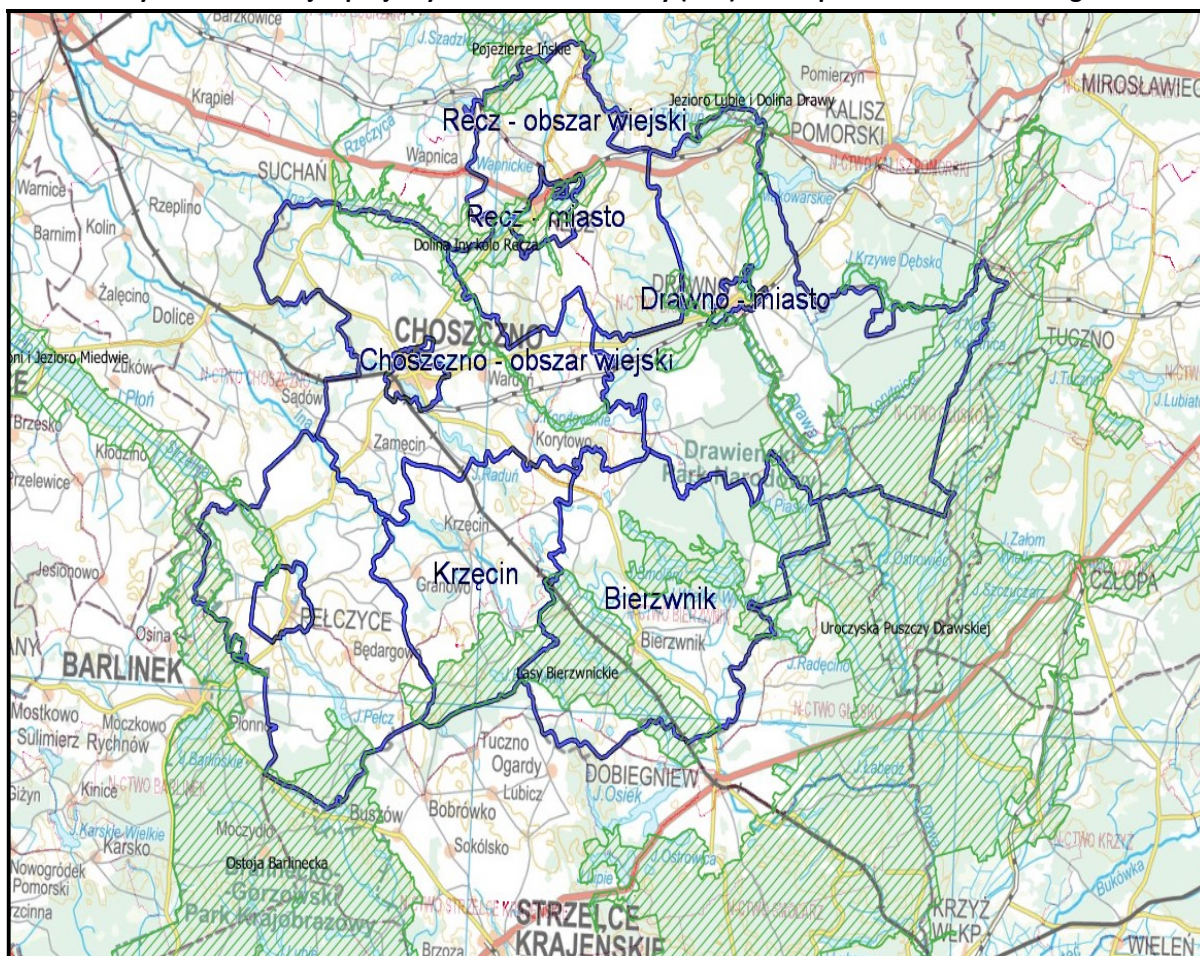
Plan zadań ochronnych: - brak, w przygotowaniu (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zagrożenia (zgodnie z SDF): presja związana z rozwojem turystyki (np. zabudowa nie uwzględniająca potrzeb ochrony przyrody, zaśmiecanie i wandalizm, nadmierna i niekontrolowana turystyka kajakowa na rzekach). Poważny problem może stanowić zmiana stosunków wodnych, pozyskiwanie piasku i żwiru, zamiary budowy zbiorników wodnych (Mierzęcka Struga), wielkoprzemysłowe hodowle trzody chlewnej (Chomętowo) oraz zanieczyszczenia wód, kłusownictwo, zwłaszcza dotyczące ryb i dużych ssaków, gospodarka leśna wymaga dostosowania do wymogów zachowania i odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych (odtworzenia wymagają zasoby rozkładającego się drewna w lasach). Problemem może być spadek poziomu wód gruntowych, zagrażający ekosystemom hydrogenicznym.

Lokalizację specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 15.

Ryc.15. Lokalizacja specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

➤ Dyrektywa ptasia

- **Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 190.279,05 ha. Największy obszar występujący częściowo w powiecie choszczeńskim - obejmujący wszystkie gminy powiatu choszczeńskiego. Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkaset lat. Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Jedną z najważniejszych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce. Ważne zimowisko łabędzia krzykliwego (do 150 ptaków). Jedną z najważniejszych w Polsce lęgowni żurawia. Stwierdzono występowanie na terenie powiatu zimorodka zwyczajnego, dzięcioła czarnego, gągoła, żurawia zwyczajnego, oraz siedliska bielika zwyczajnego, rybołowa zwyczajnego czy łabędzia czarnego. W okresie lęgowym obszar zasiedla wiele gatunków ptaków.

Plan zadań ochronnych: - brak (według stanu na 31.12.2020 r.)

Nazwa sprawującego nadzór: Drawieński Park Narodowy

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Zagrożenia (zgodnie z SDF): eksploatacja surowców naturalnych, budowa kopalni odkrywkowych powodująca zmianę stosunków wodnych, zagrożenie eksploatacją położonego w pobliżu obszaru złoża węgla brunatnego, zabudowa rekreacyjna miejsc atrakcyjnych krajobrazowo jak również wyręb niektórych starodrzewi i drzew dziuplastych, sadzenie monokultur drzew, ograniczenie zrębów zupełnych, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności i zalesianie obszarów, na których zaniechano użytkowania rolniczego oraz rekreacja pobytowa i kłusownictwo.

- **Puszcza Barlinecka PLB080001** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 26.505,63 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem część gminy Pełczyce. Obszar Natura 2000 Puszcza Barlinecka obejmuje fragment rozległego kompleksu leśnego zwanego Puszczą Gorzowską. Leży na styku trzech mezoregionów: Równiny Gorzowskiej, Pojezierza Choszczeńskiego oraz Pojezierza Dobiegniewskiego. Obszar ten charakteryzuje się dużą lesistością (ponad 90%). W jego granicach znajduje się niewiele terenów otwartych, głównie zajętych przez miejscowości i pola uprawne, ale lokalnie także przez większe kompleksy łąk. Puszcza Barlinecka bogata jest w wody. Puszcza Barlinecka charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem drzewostanów liściastych, w tym starodrzewi. W północno-zachodniej części ostoi znajduje się rozległy jednolity obszar starych dąbrów o powierzchni kilkuset hektarów. Pozostała część Puszczy to głównie mozaika borów, lasów mieszanych oraz charakterystycznych dla tego obszaru buczyn. W obniżeniach terenu oraz wzdłuż cieków zachowały się olsy oraz lasy łąkowe. Takie warunki sprzyjają występowaniu ptaków znajdujących dogodne miejsca bytowania w lasach i nad wodami. Obszar puszczy zamieszkuje m. in. bielik, kania ruda i czarna, orlik krzykliwy, rybołów, trzmiełojad, puchacz, dzięcioł czarny i średni, muchołówka mała, żuraw, derkacz, zimorodek, błotniak stawowy, bąk, gąsior i jarzębka. W okresie wiosennym powracają do swych gniazd bociany białe i czarne.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych¹¹.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

Zagrożenia (zgodnie z PZO): lokalizowanie ferm nerek w granicach obszaru Natura 2000 (potencjalne) oraz w jego pobliżu (istniejące), płoszenie ptaków, w tym przez wędkarzy, pogorszenie jakości fizykochemicznych wód, niepokojenie ptaków przez użytkowników zbiorników zagospodarowanych rybacko, niewielka dostępność miejsc odpowiednich do odbycia lęgu (gniazda bielika, sztuczne platformy lęgowe).

- **Ostoja Ińska PLB320008** dyrektywa ptasia, pow. całkowita obszaru 87.710,94 ha. W powiecie choszczeńskim znajduje się fragment tego obszaru obejmującego swoim zasięgiem niewielki fragment gminy Recz. Obszar typowy dla krajobrazu postglacjalnego Pojezierza Ińskiego. Rzeźba terenu została ukształtowana podczas stadia pomorskiego ostatniego zlodowacenia i charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form i wysokości względnych - można tu wyróżnić trzy

¹¹ ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM I REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 21 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 *Puszcza Barlinecka PLB08000* (Dz.Urz.Woj.Zach.2013.3161 oraz Dz.Urz.Woj.Lub.2013.2063)

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

zasadnicze jednostki geomorfologiczne i związane z nimi typy krajobrazu: wyniesienia moreny czołowej, sandry i wysoczyznę moreny dennej. Najwyższe wzniesienie - Głowacz osiąga 180 m n.p.m. Teren odwadniany jest przez rzekę Inę i jej dopływy, jedynie jego północna część odwadniana jest przez Regę. Cechy charakterystyczne ostoi to pofalowany teren, silnie rozczłonkowane lasy, liczne bagna i małe zbiorniki wodne. Na terenie powiatu stwierdzono występowanie ptaków tj. bocian biały, żuraw zwyczajny czy zimorodek zwyczajny.

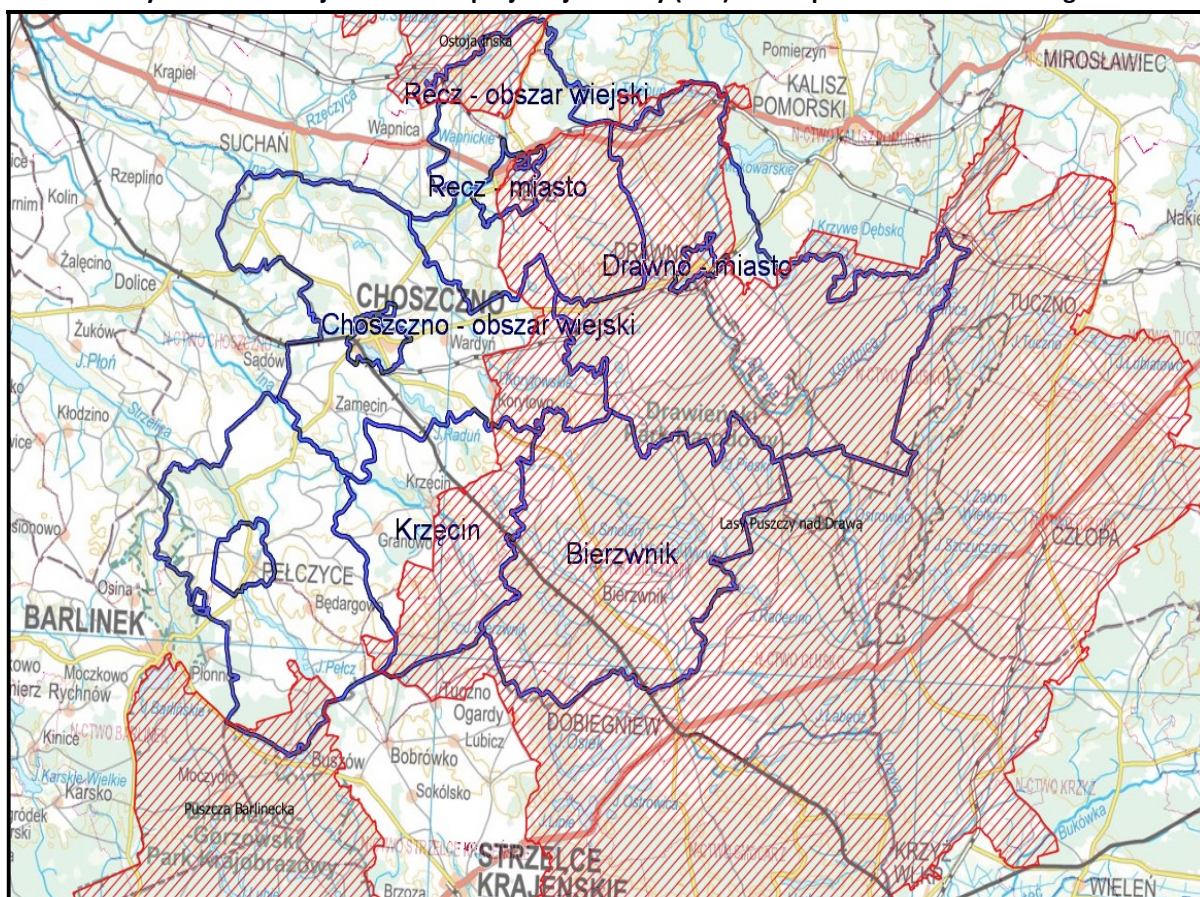
Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan zadań ochronnych¹².

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zagrożenia (zgodnie z PZO): m.in. zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska, drapieżnictwo, napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne powodujące kolizje.

Lokalizację obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 16.

Ryc. 16. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

¹² ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 *Ostoja Ińska* PLB320008 (Dz.Urz.Woj.Zach.2014.1931)

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

• **OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU**

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu D (Choszczno-Drawno)** - teren obszaru jest bardzo zróżnicowany pod względem form pokrycia terenu - z dominującymi polami przeplatają się lasy sosnowe, bagienne lasy olszowe, łąki i nieużytki. Znajduje się tu również kilkanaście jezior. Obszar chroniony obejmuje południową część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, jakim jest dolina Iny, w jego skład wchodzi także lokalne korytarze - dolina Stobnicy oraz Wardynki. Do Iny doływa szereg bezimiennych cieków o charakterze potoków górskich. Użytkowane w większości ekstensywne łąki nadrzeczne tworzą doskonałe siedlisko dla takich gatunków jak: derkacz, bocian biały czy bąk. W granicach obiektu zlokalizowane są na stokach dolin rzecznych lasy i zadrzewienia, będące ostoją wielu gatunków oraz stanowiące osłonę wąwozów i obszarów erozyjnych z wypływami źródeł. Okolice Recza są jedną z najbardziej interesujących florystycznie okolic Pomorza Zachodniego. Cały obszar odznacza się wysokimi walorami krajobrazowymi. Wschodnia jego część obejmuje fragmenty Puszczy Drawskiej.

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dominikowo-Niemieńsko”** - obszar w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego na pograniczu Równiny Drawskiej i Pojezierza Wałeckiego. Położony jest częściowo na terenie Borów Dominikowskich i w południowej części Polany Drawieńskiej pomiędzy Drawieńskim Parkiem Narodowym, Choszcznem, Drawnem i rzeką Korytnicą. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych tego terenu. Teren ten charakteryzuje się harmonicznym połączeniem rolniczego i leśnego użytkowania. Występują na tym obszarze liczne gatunki flory ciepłolubnej. Teren słynie też z doskonale zachowanych w skali regionu alei przyrodniczych.

✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu F (Bierzwnik)** - obszar zlokalizowany na terenie Puszczy Drawskiej. Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, w jego skład wchodzi porośnięte lasami równiny sandrowe, poprzecinane rozległymi rynnami glacialnymi z licznymi jeziorami. Najpiękniejsza rynna glacialna obszaru ciągnie się od pasa moren czołowych w zachodniej części gminy Bierzwnik na południowo-wschodnią równinę sandrową w kierunku Drawy. Jej dno wypełnia szereg jezior, począwszy od małych zbiorników (jez. Ramki), po największe na terenie obszaru jezioro Wielkie Wyrwy. Pomiędzy jeziorami występują łąki powstałe zapewne na osuszonych zatokach jeziornych. Teren obszaru chronionego stanowi ostoję, głównie w odniesieniu do herpetofauny i zwierzyny łownej. Przez obiekt przebiega korytarz ekologiczny, wzdłuż doliny Wardynki z licznymi torfowiskami źródłkowymi i innymi torfowiskami niskimi.

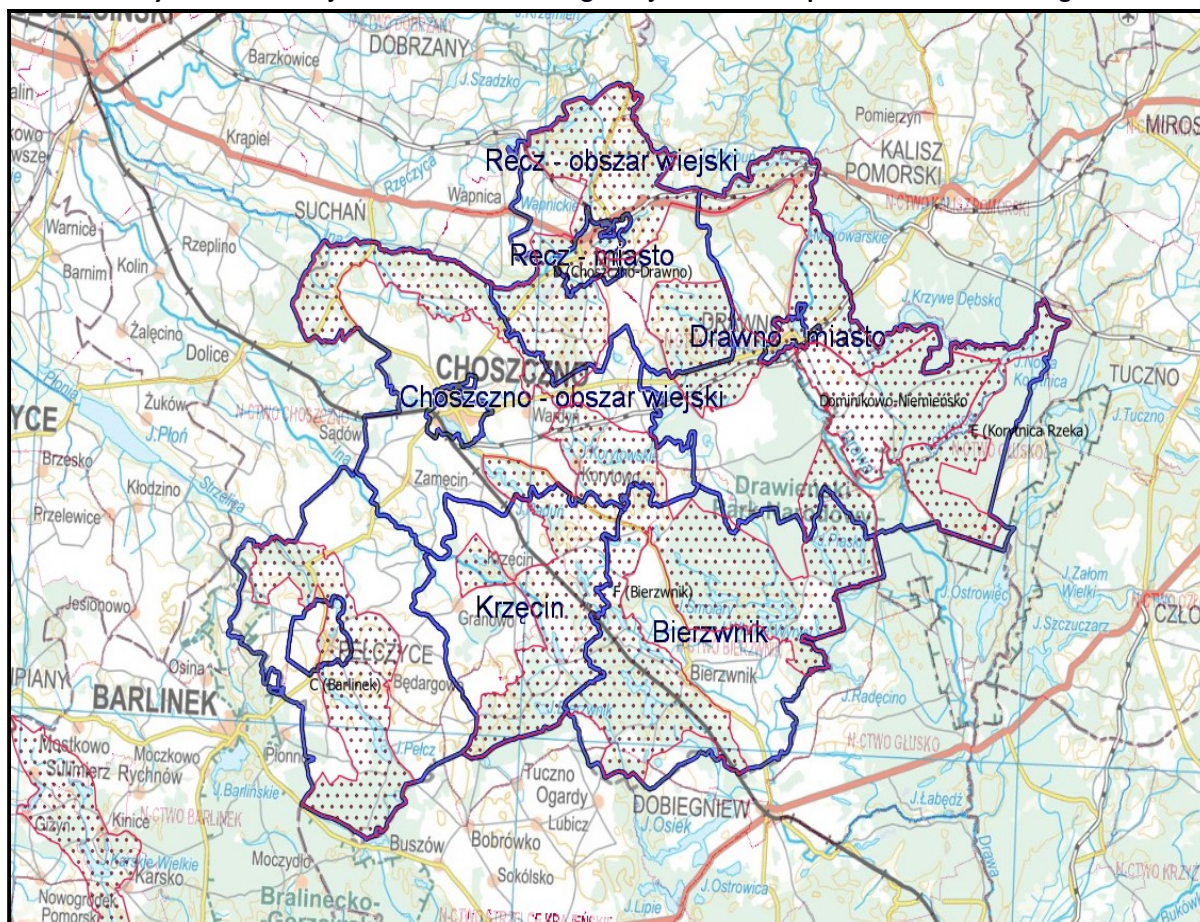
✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu C (Barlinek)** - obszar położony w granicach województwa zachodniopomorskiego, stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotykamy tu również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybienie białe, kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu Korytnica Rzeka** - obszar położony jest w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego. Tworzy go malownicza dolina rzeki Korytnicy, która płynie wśród sosnowych starodrzewi. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: mchy torfowce, grąźel żółty, grzybień biały, bagno zwyczajne, turzycza piaskowa, konwalia majowa, paprotka zwyczajna, wełnianka wąskolistna, rosiczka okrągłolistna. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych i siedliska ptaków chronionych objętych ochroną strefową.

Lokalizację obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 17.

Ryc. 17. Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **REZERWATY PRZYRODY**

- ✓ **Łasko** - o powierzchni 16,98 ha, położony w gminie Bierzwnik. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie walorów biocenotycznych i krajobrazowych wyspy z cennymi fitocenoząmi, w tym kwaśną buczyną niżową oraz siedliskami awifauny.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony¹³.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): antropopresja (w następstwie swobodnego przejścia groblą, odstoniętą na skutek obniżonego poziomu wody w jeziorze Wyrwy Wielkie) związana z niekontrolowaną penetracją rezerwatu, wydeptywaniem roślinności, płoszeniem zwierząt i zaśmiecaniem obiektu (zagrożenie istniejące), zanieczyszczenie wód jeziora w wyniku lokalizacji w sąsiedztwie rezerwatu pól biwakowych z nie rozwiązany problemem utylizacji ścieków (zanieczyszczenie jeziora Wielkie Wyrwy) skutkujące przeżyźnieniem siedlisk rezerwatu w strefie brzegowej (zagrożenie istniejące), ubożenie bazy pokarmowej ptaków gnieźdzących się w rezerwacie w skutek zmniejszenia realizowanych zarybień w jeziorze Wielkie Wyrwy (Przytoczno) i okolicznych akwenach (zagrożenie istniejące).

✓ **Wyspa na Jeziorze Bierzwik** - o powierzchni 1,1 ha, położony w gminie Bierzwik. Celem ochrony jest zachowanie zróżnicowania biologicznego i swoistego składu flory i fauny dla brzegów wyspy na jeziorze skąpożywnym, oraz wykształconego na wyspie ekosystemu leśnego, w tym kłoci wiechowatej, starodrzewu i gniazdujących na wyspie ptaków drapieżnych oraz innych rzadko spotykanych roślin, grzybów i zwierząt.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony¹⁴.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): zanieczyszczanie wód jeziora, przebywanie ludzi w rezerwacie - wydeptywanie i zrywanie roślin oraz grzybów, zaśmiecanie, palenie ognisk, wycinanie drzew, płoszenie zwierząt, ocienianie stanowiska rzadko spotykanych roślin światłolubnych przez drzewa w związku z naturalną zmianą składu drzewostanu ze świetlistego dębowo-sosnowego na cienisty bukowy, niewielka ilość martwego drewna spowodowana dawnym gospodarczym wykorzystaniem drzewostanu oraz wypalaniem drewna w ogniskach, Niewielka powierzchnia drzewostanu (starodrzewu) w rezerwacie ograniczająca możliwości budowy gniazd przez duże ptaki drapieżne i gnieźdzenia się innych zagrożonych gatunków ptaków.

✓ **Źródliko Skrzypowe** - o powierzchni 1,1435 ha, położony w gminie Bierzwik. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska skrzypu olbrzymiego *Equisetum maximum*.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony¹⁵.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): zmniejszanie kondycji skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* oraz jego arealu przez: 1) zacienienie spowodowane nadmiernym

¹³ ZARZĄDZENIE Nr 66/2009 REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Łasko" (Dz.Urz.Woj.Zach.2009.94.2700).

¹⁴ ROZPORZĄDZENIE Nr 123/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Wyspa na Jeziorze Bierzwik" (Dz.Urz.Woj.Zach.2006.114.2169).

¹⁵ ZARZĄDZENIE Nr 39/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Źródliko Skrzypowe" (Dz.Urz.Woj.Zach.2009.51.1270).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

zwarcie koron drzew oraz nadmiernym rozwojem podszytu; 2) pojawianie się gatunków niepożądanych zacieniających skrzyp (głównie malin i jeżyn *Rubus* sp.) na skutek cięć prześwietlających w przylegających do rezerwatu wydzieleniach leśnych 424j, m 12 (zagrożenie istniejące), zgryzanie nadmiernej ilości drzew przez bobry (*Castor fiber*), w tym starodrzewi i wkraczanie na to miejsce niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (zagrożenie istniejące), penetracja rezerwatu - wydeptywanie, niszczenie i zaśmiecanie chronionych fitocenoz (zagrożenie istniejące), pogorszenie stanu jakości fizykochemicznych wód rzeki Kaczynki i pośrednio przeżytnieniem siedlisk rezerwatu (zagrożenie istniejące, nasilenie zjawiska (zagrożenie potencjalne), nadmierne przesuszenie siedliska i degeneracyjne przekształcenia zbiorowisk na skutek obniżenia wód gruntowych wynikającego ze zmiany stosunków wodnych w zlewni rzeki Kaczynki, tj. zmniejszenie dopływu wody na terenie zlewni (zagrożenie potencjalne).

✓ **Grądowe Zbocze** - o powierzchni 33,22 ha, położony w gminie Recz. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu żyznego lasu liściastego oraz kompleksów źródliskowych wraz z procesami ich naturalnej dynamiki oraz związaną z nimi cenną florą i fauną.

Plan zadań ochronnych: ustanowiony plan ochrony¹⁶.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

Zidentyfikowane zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne (zgodnie z PZO): obecność oraz ekspansja gatunków obcych siedliskowo, tj. świerka (*Picea abies*), robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*), klonu jesionolistnego (*Acer negundo*), brzozy (*Betula pendula*) na siedlisku gradu subatlantyckiego Stellario-Carpinetum (zagrożenie istniejące), zanikanie rzadkich i chronionych gatunków roślin na skutek sukcesji (zagrożenie istniejące), istnienie napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV (L-312 kierunek Węgorzyno), co wiąże się z koniecznością regularnego wycinania podrostu drzew, ekspansją roślinności porębowej (zagrożenie istniejące) oraz niebezpieczeństwem kolizji dla ornitofauny (zagrożenie istniejące), presja turystyczno-rekreacyjna związana z zaśmiecaniem rezerwatu, zanieczyszczeniem poboczy dróg (dzikie wysypiska) oraz niszczeniem cennych gatunków flory, fauny i grzybów (zagrożenie istniejące), kradzież drewna, kłusownictwo, zbiór owoców runa leśnego, przybijanie tabliczek do drzew (zagrożenie istniejące), dzikie wyrobiska złóż mineralnych i pobór wód powierzchniowych i podziemnych z terenu rezerwatu (wykopywanie rowów odprowadzających wodę z rezerwatu) (zagrożenie istniejące), bariery ekologiczne w postaci drogi krajowej nr 10 i linii kolejowej uniemożliwiającej swobodny transfer genów roślinnych i zwierzęcych pomiędzy rezerwatem a gruntami leśnymi i zadrzewionymi w obrębach ewidencyjnych Wielgoszcz, Suliborek, Rybaki i Słutowo w gminie Recz (zagrożenie istniejące), ruch pojazdów samochodowych oraz ciągników rolniczych po wyznaczonym szlaku (zagrożenie istniejące), zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz zmiana stosunków wodnych w otoczeniu rezerwatu, w tym zrzut wód ze stawów rybnych użytkujących priorytetowe siedlisko przyrodnicze 7220 źródłiska wapienne (zagrożenie potencjalne).

¹⁶ ZARZĄDZENIE Nr 19/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Grądowe Zbocze" (Dz.Urz.Woj.Zach.2009.16.651).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

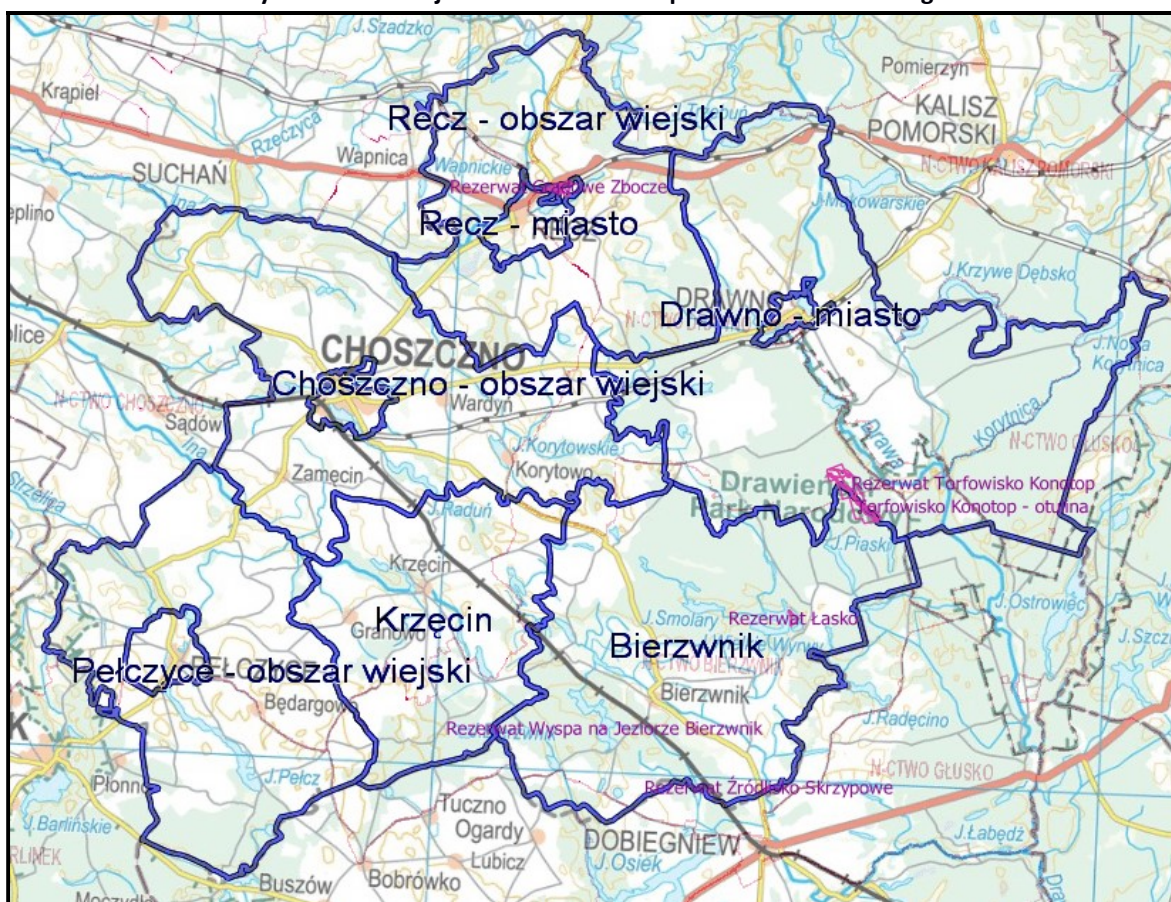
- ✓ **Torfowisko Konotop** - o łącznej powierzchni 66,06 ha, położony w gminach Drawno i Bierzwnik. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie torfowiska pojeziernego wypełniającego rynną wypływającego się jeziora Konotop wraz z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin, oraz zwierząt.

Plan zadań ochronnych: brak ustanowionego planu ochrony.

Nazwa sprawującego nadzór: Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie

Lokalizację rezerwatów na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 18.

Ryc. 18. Lokalizacja rezerwatów na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

- **UŻYTKI EKOLOGICZNE**

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

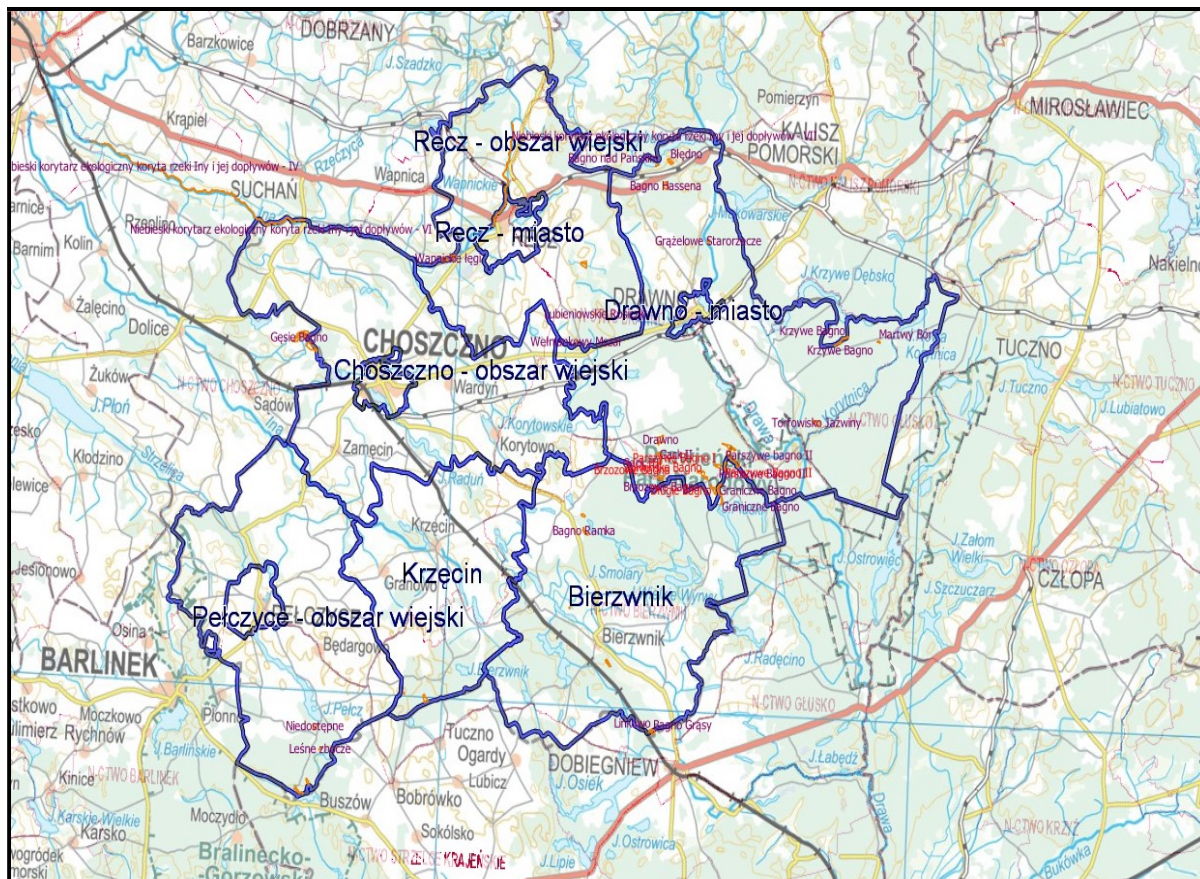
Na terenie powiatu choszczeńskiego występuje obecnie **40** form ochrony przyrody określonych mianem użytku ekologicznego. W 2021 r. ustanowiono po wielu latach (od 2008 r.) nowy użytek pn.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

„Łąka Pełnikowa w Świąciechowie”¹⁷ - celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie ekosystemu łąkowego, stanowiącego siedlisko pełnika europejskiego.

Lokalizację użytków ekologicznych na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 19.

Ryc. 19 .Lokalizacja użytków ekologicznych na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

● **POMNIKI PRZYRODY**

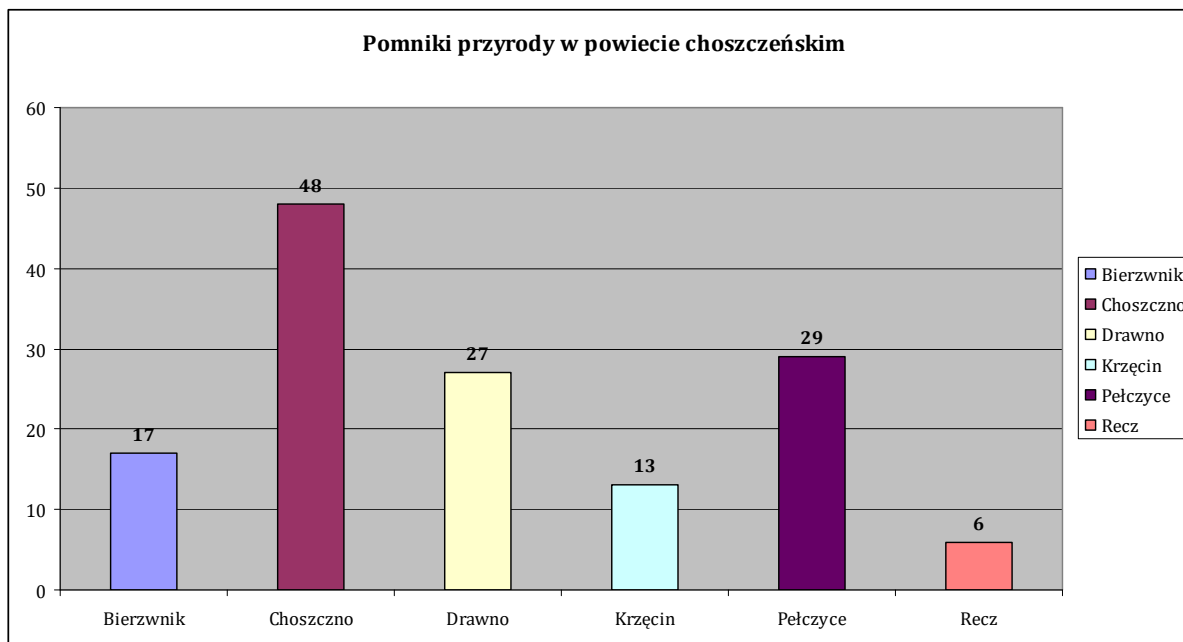
Zgodnie z art. 114 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody rejestr pomników przyrody prowadzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Na obszarze powiatu choszczeńskiego (według danych GUS) znajduje się 140 pomników przyrody, w następującym rozłożeniu na gminy powiatu (stan na 28.06.2021 r.): Gmina Bierzwnik - 17, Gmina Choszczewo - 48, Gmina Drawno - 27, Gmina Krzęcin - 13, Gmina Pełczyce - 29, Gmina Recz - 6 (wykres nr 8).

¹⁷ UCHWAŁA NR XXVIII/167/2021 RADY MIEJSKIEJ W DRAWNIE z dnia 23 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz.Urz.Woj.Zach.2021.1303).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

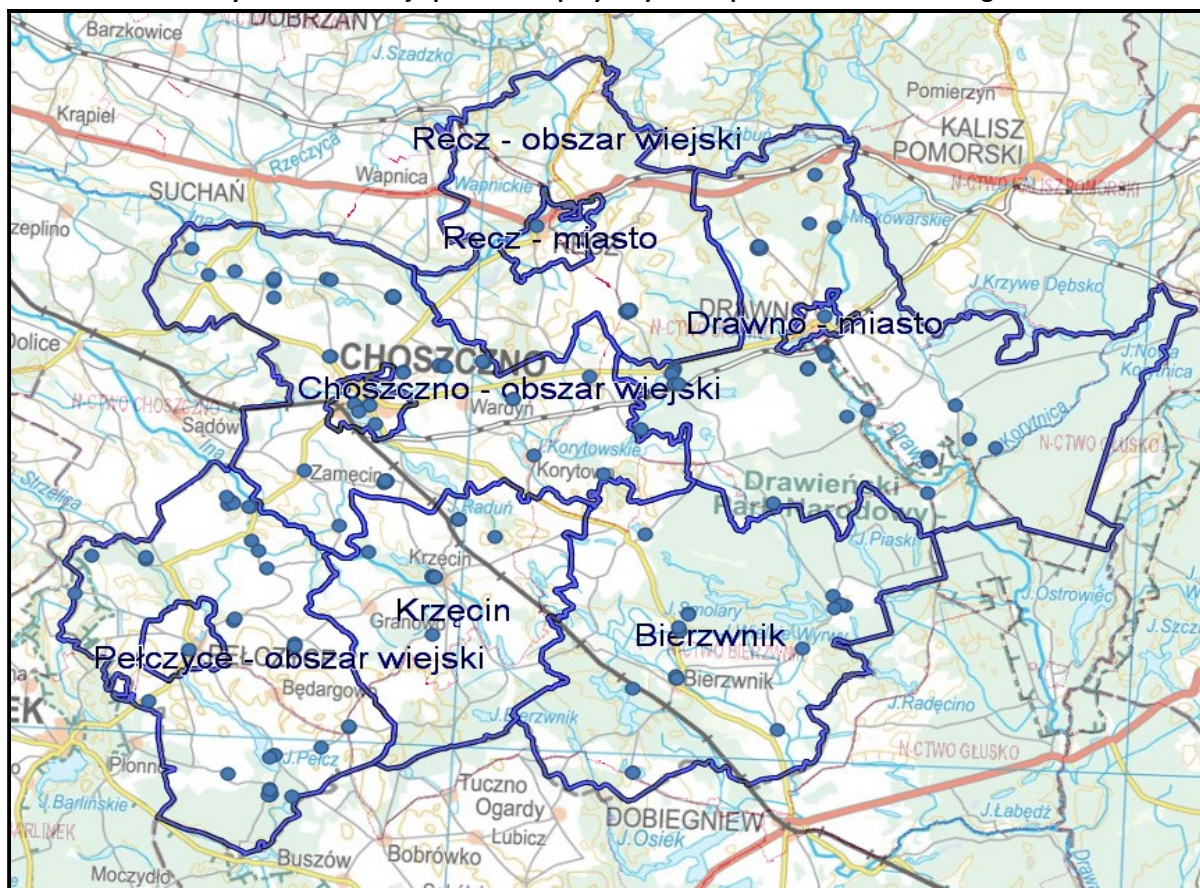
Wykres 8. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim.

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (stan na 31.12.2020 r.)

Lokalizację pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 20.

Ryc. 20. Lokalizacja pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- **OCHRONA GATUNKOWA**

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochrona ta dotyczy gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych. Wśród gatunków objętych ochroną gatunkową występujących na terenie powiatu można wyróżnić: rośliny - czosnek niedźwiedzi, arcydzięgiel litwor, orlik pospolity, podejrzon księżycowy, storczyk plamisty, zwierząt – czerwończyk nieparek, szczeżuja wielka, minóg rzeczny i strumieniowy, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, żółw błotny oraz liczne gatunki ptaków, grzyby - włostka brązowa, płucnica, chrobotek reniferowy, purchawica olbrzymia, czy szmaciak gałęzisty. Na terenie powiatu choszczeńskiego znajdują się również strefy ochronne ptaków (bociana czarna, rybołowa, kani czarnej, orlika krzykliwego oraz bielika).

- **LASY**

Powierzchnia lasów ogółem w powiecie choszczeńskim wynosi 51.080,94 ha, co stanowi 38,51% powierzchni powiatu, w tym lasy państwowego w zarządzie PGL LP - 48 478,01 ha, niestanowiące własności Skarbu Państwa (prywatne w nadzorze starosty) - 875,6937 ha (stan na 01.01.2021 r.). Lasy państwowe gospodarowane są przez PGL LP. Powiat choszczeński zajmuje swoją powierzchnią grunty administrowane przez 7 nadleśnictw. Lasy państwowe występujące w powiecie choszczeńskim są w stanie zdrowotnym właściwym.

Struktura lasów państwowych na terenie powiatu choszczeńskiego jest różna i przedstawia się następująco:

- Nadleśnictwo Bierzwnik: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Barlinek: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Dobrzany: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe z przewagą gatunków liściastych;
- Nadleśnictwo Głusko: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Choszczno: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;
- Nadleśnictwo Drawno: na terenie ww. nadleśnictwa przeważają siedliska lasowe mieszane z przewagą gatunków iglastych;

Wśród podstawowych zagrożeń lasów należy wyróżniać zagrożenia:

- **biotyczne** (np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne);
- **abiotyczne** - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. silne wiatry, śnieg, ulewne deszcze, wysokie i niskie temperatury);

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- **antropogeniczne** - wywołane przez człowieka (np. pożary, zanieczyszczenia przemysłowe, zaśmiecanie lasu).

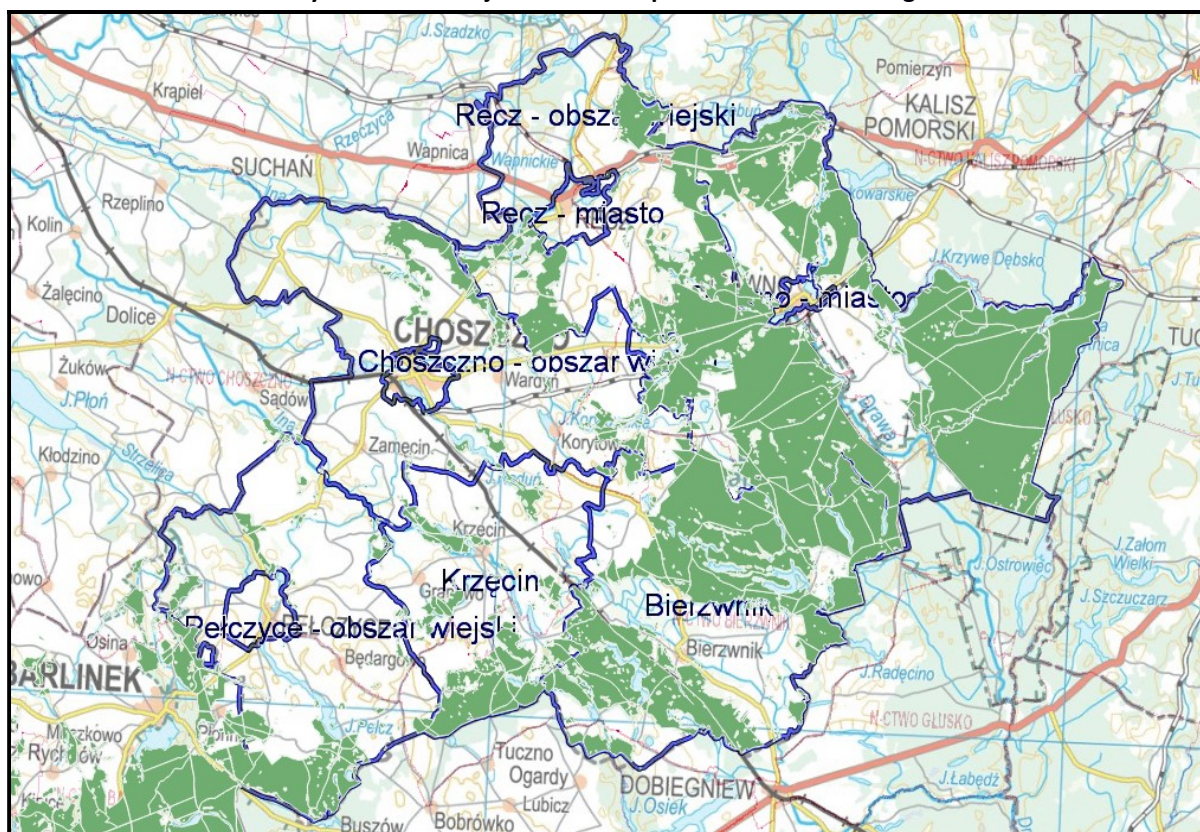
Z przedstawionych informacji uzyskanych z nadleśnictw wynika, że wśród występujących zagrożeń w lasach położonych na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2019-2020 wskazywano:

- szkodliwe owady,
- ssaki roślinożerne,
- pożary lasów,
- długotrwałe susze (powodujące obniżenie się poziomu wód gruntowych),
- podtopienia i zalania,

Z przesłanych informacji do raportu z realizacji poprzedniego Programu wynika, że podejmowane były również działania związane z zaśmiecaniem lasów.

Na poniższej rycinie wskazano położenie lasów (wszystkich własności) na tle powiatu choszczeńskiego. Lokalizację lasów na tle powiatu choszczeńskiego przedstawiono na poniższej rycinie nr 21.

Ryc. 21. Lokalizacja lasów na tle powiatu choszczeńskiego

Źródło: opracowanie własne

Zalesianie okazuje się bardzo dobrą alternatywą na przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom niewykorzystanym rolniczo (często nieużytkom), jak również terenom zniszczonym. Zalesienie stosuje się także do gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację (erozję, wyjąłowanie, przenikanie zanieczyszczeń do wód). Poniżej przedstawiono powierzchnie lasów niepaństwowych (w nadzorze starosty) w poszczególnych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

gminach powiatu oraz w zasięgach terytorialnych nadleśnictw w obrębie powiatu choszczeńskiego (tabela nr 52). Corocznie starosta zleca wykonanie inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Tabela 52. Zestawienie powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Lp.	Gmina	2020 r.		2021 r.	
		Pow. lasów [ha]	Ilość działek	Pow. lasów [ha]	Ilość działek
1.	Bierzwnik	118,0950	204	118,0959	204
2.	Choszczno	257,1076	259	257,9163	261
3.	Drawno	78,8785	52	78,8785	52
4.	Krzęcin	117,2000	141	117,1957	141
5.	Pełczyce	194,2942	86	194,2942	86
6.	Recz	109,2943	81	109,3131	81
Razem		874,8705	823	875,6937	825

Źródło: Starostwo Powiatowe w Choszczynie (opracowanie własne) - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Zagrożenia

Zagrożenia dla lasów wynikają przede wszystkim ze postępujących zmian klimatycznych i związanych z nimi ekstremalnych warunków pogodowych, pożarów w lasach, chorób wirusowych czy bakteryjnych drzewostanów. Według danych RDLP w Szczecinie w 2020 r. pożary nie wystąpiły jedynie na terenie 2 nadleśnictw gospodarujących bądź nadzorujących lasami w powiecie choszczeńskim tj. Choszczno oraz Strzelce Krajeńskie.

- **INWAZYJNE GATUNKI OBCE¹⁸**

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to rośliny, zwierzęta, patogeny i inne organizmy, które nie są rodzime dla ekosystemów i mogą powodować szkody w środowisku lub gospodarce, lub też negatywnie oddziaływać na zdrowie człowieka (IGO) prowadzone lub rozprzestrzenione poza swoimi naturalnymi siedliskami, oddziałują na rodzimą różnorodność biologiczną prawie wszystkich ekosystemów ziemi i stanowią jedno z największych zagrożeń dla tej różnorodności. Z informacji zawartych na geoserwisie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wynika, że na terenie powiatu choszczeńskiego występują tego typu gatunki tj. barszcz Sosnowskiego, Berenika kanadyjska, biedronka azjatycka, czebaczek amurski, czeremcha amerykańska, dąb czerwony, jenot, kolczurka klapowana, królik, moczarka kanadyjska, nawłoc kanadyjska, niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek gruczołowaty, norma amerykańska, piżmak, rak pręgowany, rak sygnałowy, rdestowiec japoński, rdestowiec sachaliński, robinia akacja, surmik karłowaty, szop pracz, słonecznik bulwiasty, tawuła kutnerowata.

- **ZAGROŻENIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH**

Z uwagi na to, iż powiat choszczeński cechuje się dużymi walorami przyrodniczymi jednym z niekorzystnych czynników, który ma wpływ na przyrodę powiatu choszczeńskiego jest presja turystyczna. Jej niekorzystny związany jest m.in. z:

¹⁸ www.gdos.gov.pl

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- brakiem ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej w miejscach atrakcyjnych turystycznie, w tym również niedostosowanie istniejącego systemu odbioru ścieków czy odpadów, powodujące niekontrolowane wprowadzenie ich do środowiska,
- nieprzestrzeganiem zakazów ustanowionych na terenach cennym przyrodniczo (np. podczas spływów rzeką Drawą),
- niedostosowanie ruchu turystycznego do pojemności turystycznej terenów cennych przyrodniczo, brak określonej pojemności turystycznej wszystkich miejsc cennych przyrodniczo.

Zagrożeniem na terenie powiatu choszczeńskiego jest również problem z zachowaniem właściwego stanu ekosystemów wodnych, a co za tym idzie siedlisk od wody zależnych. Z prowadzonych w ramach monitoringu środowiska badań wynika, że zarówno w JCW powierzchniowych rzecznych i jeziornych badanych na terenie powiatu występują substancje pochodzące ze zrzutów ścieków (komunalnych, bytowych, przemysłowych), ze spływów powierzchniowych z terenów rolniczych oraz powierzchni utwardzonych, powodujące m.in. ich eutrofizację. Również naturalne zjawiska mają wpływ na ten stan - dotyczy to przede wszystkim ulewnych deszczy powodujących wprowadzenie do cieków/zbiorników wodnych jednorazowo dużej ilości wody zawierającej zanieczyszczenia, czy też spadki poziomu wody spowodowane długotrwałą suszą. Susza hydrologiczna według sprawozdań przedłożonych Radzie Powiatu Choszczeńskiego przez kierowników nadzorów wodnych wystąpiła w powiecie choszczeńskim zarówno w 2019 jak i 2020 r.

Zagrożenia dla gatunków i siedlisk przyrodniczych w powiecie choszczeńskim, zostały również określone w opracowanych dla danej formy ochrony przyrody dokumentach (np. plan ochrony, PZO). W powiecie choszczeńskim wygląda to następująco:

Drawieński Park Narodowy

- sukcesja wtórna na nieużytkowanych łąkach i pastwiskach,
- zanikanie przestrzeni otwartej, stanowiącej istotny komponent krajobrazów Parku;
- presja turystyczna - spływy kajakowe;
- występowanie w Parku obcych i inwazyjnych gatunków roślin (np. łubin trwały, rdestowiec ostrokończasty, Barszcz Sosnowskiego, tawuła kutnerowata⁰ i zwierząt (jenot, norka amerykańska, piżmak, szop praczy);
- bariery na rzece Drawie uniemożliwiające migracje ryb.

Obszary Natura 2000:

Najczęściej wymieniane problemy i zagrożenia zidentyfikowane w planach zadań ochronnych obszarów posiadających opracowane PZO to:

- presja turystyczna,
- masowa turystyka związana z zaśmiecaniem oraz dewastacją środowiska leśnego,
- zmiana stosunków wodnych, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, eutrofizacja,
- usuwanie martwych drzew lub ich obumarłych fragmentów,
- rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem, z powodu ścieków z gospodarstw domowych, zanieczyszczenia odpadami,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- zaniechanie/brak koszenia,
- obce gatunki inwazyjne,
- intensyfikacja rolnictwa, nawożenie (nawozy sztuczne),
- zabudowa brzegów jezior i terenów otwartych nad jeziorami,
- intensywne wędkarstwo powodujące wzrost trofii jezior związane z zanęcaniem, nadmierne użytkowanie wędkarskie, rybackie i turystyczne jezior.

Rezerваты przyrody:

- antropopresja - zaśmiecanie, wydeptywanie itp.,
- intensywne wędkarstwo,
- zanieczyszczenia wód,
- zmiany stosunków wodnych,
- ekspiacja gatunków obcych siedliskowo.

Z uwagi na powyższe konieczne jest kontynuowania działań edukacyjnych w opisywanym obszarze interwencji.

5.9.1 Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.

Tabela 53. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ zmian klimatycznych na siedliska i gatunki cenne przyrodniczo, a także na lasy; • zwiększanie lesistości kraju; • utrzymywanie właściwego stanu siedlisk i gatunków; • zachowywanie powierzchni biologicznej, zadrzewień dla łagodzenia zmian klimatycznych;
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • straty w siedliskach, gatunkach, zadrzewieniach spowodowane ekstremalnymi warunkami pogodowymi; • podejmowanie działań dla ochrony lasów (szczególnie zapobieganie pożarom);
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjnych dot. roli zasobów przyrodniczych, zagrożeń wynikających z wprowadzania gatunków inwazyjnych, korzyści wdrażania pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych, zrównoważonej turystyki.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring lasów, stanu gatunków i siedlisk przyrodniczych;

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 54 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 54. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze.	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Liczne formy ochrony przyrody i obszary prawnie chronione. • Wysokie walory przyrodnicze. • Duża powierzchnia lasów (38,5 %). • Zinventaryzowane lasy prywatne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak planów zadań ochronnych, planów ochrony dla obszarów Natura 2000, zajmujących największe powierzchnie w powiecie choszczeńskim. • Brak waloryzacji przyrodniczych • Presja turystyczna, szczególnie terenów cennych przyrodniczo. • Zanieczyszczenia jezior powodujące zanikanie siedlisk wodnych. • Zanikanie siedlisk przyrodniczych spowodowane intensyfikacją rolnictwa, zmianami klimatycznymi.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność środków finansowych na zadania związane z ochroną przyrody, na ochronę czynną siedlisk, tworzenie dokumentów planistycznych, a także pakietów rolno-środowiskowo – klimatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia pożarami w lasach. • Zagrożenia dla istniejących siedlisk, gatunków spowodowane zmianami klimatycznymi, rozwój turystyki, rekreacją, a także ekspansją gatunków obcych.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed wystąpieniem poważnych awarii jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli i zagrożeń poważnymi awariami, związanymi z substancjami niebezpiecznymi. Kolejnym dokumentem regulującym te zasady jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*.

Ochrona przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna w głównej mierze być oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz, w przypadku wystąpienia awarii, na szybkim ograniczeniu jej skutków. W tym celu na podmioty stwarzające ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń nakłada się obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia. Zadania z zakresu zapobiegania występowaniu poważnych awarii przemysłowych realizuje WIOŚ oraz PSP. Organy te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków, szkolenia i instruktaże w tym zakresie oraz współdziałają z organami administracji samorządowej.

Na terenie powiatu choszczeńskiego nie występują zakłady dużego (ZDR) ani zakłady zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Niemniej jednak monitoring i kontrole w zakładach przemysłowych powiatu choszczeńskiego okazują się niezbędnym elementem w utrzymaniu określonych przepisami norm bezpieczeństwa i standardów w oddziaływaniu na środowisko. Zagrożeniem są również wypadki jakie zdarzają się w ruchu drogowym, związane

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

przede wszystkim z transportem substancji niebezpiecznych. Na terenie powiatu choszczeńskiego nie ma wyznaczonych tras przewozu substancji niebezpiecznych, wobec czego każda z dróg stanowi potencjalne zagrożenie.

5.10.1. Zagadnienia horyzontalne i analiza SWOT.

Tabela 55. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zapobieganie poważnym awariom

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> modernizacja lub budowa nowej infrastruktury transportowej w sposób uwzględniający gwałtowne zmiany pogodowe.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> nacisk na tworzenie oraz kontrola systemów zabezpieczeń przed skutkami zmian klimatycznych w przypadku powstawania nowych zakładów przemysłowych.
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> działania edukacyjne w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> współpraca z organami Państwowej Straży Pożarnej i WIOŚ w zakresie kontroli wystąpienia awarii

Na bazie przedstawionych w niniejszym punkcie informacji określających istniejący stan środowiska, oraz zagadnień horyzontalnych w poniższej tabeli nr 56 dokonano analizy SWOT: dla obszaru interwencji: Zapobieganie poważnym awariom.

Tabela 56. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zapobieganie poważnym awariom

Obszar interwencji: Zapobieganie poważnym awariom.	
MOCNE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>	SŁABE STRONY <i>(czynniki wewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> Brak zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> Brak alternatywnych tras dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, przy równoczesnym zwiększającym się ruchu komunikacyjnym.
SZANSE <i>(czynniki zewnętrzne)</i>	ZAGROŻENIA <i>(czynniki zewnętrzne)</i>
<ul style="list-style-type: none"> Wyposażenie jednostek zarządzania kryzysowego w odpowiedni sprzęt (np. gaśniczy). Środki finansowe na sprzęt umożliwiający likwidację skutków awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> Niska świadomość mieszkańców dotycząca zagrożeń w przypadku wystąpienia poważnej awarii. Rozwój transportu drogowego przewożącego paliwa, substancje niebezpieczne.

5.11. Nadzwyczajne zagrożenia, adaptacja do zmian klimatu

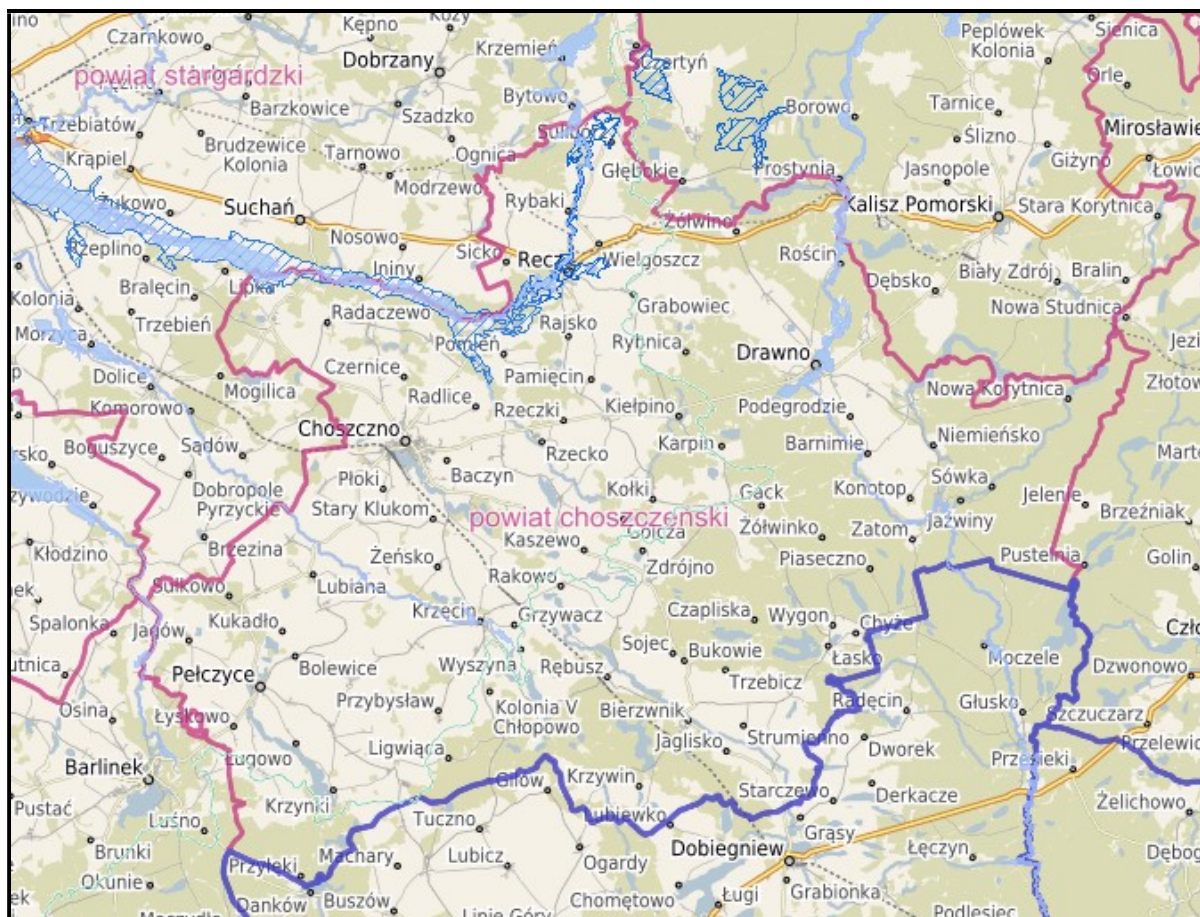
W ostatnich latach zauważalne są znaczne zmiany klimatu, gwałtowne zjawiska pogodowe konieczne jest ukierunkowanie społeczeństwa na ich występowanie. Do nadzwyczajnych zagrożeń wynikających z ekstremalnych oraz zmieniających się warunków pogodowych należą m.in. susze hydrologiczne, susze rolnicze, podtopienia od strony rzek.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Obszary zagrożone powodzią/podtopieniami

Na poniższej rycinie nr 22 przedstawiono obszary zagrożenia powodziowego oraz zagrożone podtopieniami na terenie powiatu choszczeńskiego od strony rzek. W powiecie choszczeńskim są to przede wszystkim tereny dolin rzeki Iny.

Ryc.22. Obszary zagrożenia powodziowego oraz zagrożenia podtopieniami w powiecie choszczeńskim

Źródło: <https://zcpwz.e-mapa.net/>

Główne działania, które powinny być podejmowane w celu eliminacji podtopień powinny dotyczyć przede wszystkim właściwego utrzymywania i funkcjonowania cieków oraz urządzeń melioracyjnych.

Obszary zagrożone suszą

Z wyników badań zawartych w „Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz Ücker”, sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz w „Projekcie planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty”, sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wynika, iż cały powiat choszczeński wykazuje znaczący stopień narażenia na skutki suszy.

Istotnym elementem minimalizującym skutki suszy jest realizacja inwestycji m.in. związanych z małą retencją wodną.

Osuwiska

Z ekstremalnymi warunkami pogodowymi związane są również zagrożenia ze strony osuwisk. Dotychczas na terenie powiatu choszczeńskiego nie prowadzono rozpoznania w zakresie występowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. No dokonano identyfikacji takich miejsc również w ramach SOPO prowadzonego przez PIG.

5.12. Informacja o realizacji celów zawartych dotychczasowym Programie Ochrony Środowiska

Szczegółowa analiza z realizacji zadań planowanych do realizacji w poprzednim „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.” została ujęta w:

- „Raportie z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2018 z perspektywą do 2024 r.” za lata 2017-2018, przedłożonego Radzie Powiatu Choszczeńskiego w 2019 r.;
- „Raportie z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.” za lata 2019-2020, który zostanie przedstawiony Radzie Powiatu Choszczeńskiego w 2021 r.

Na podstawie stopnia realizacji ww. Programu zdiagnozowano następujące istotne zagrożenia i problemy środowiskowe, wymagające podejmowania działań/kontynuację już prowadzonych działań zmierzających do poprawy stanu środowiska tj.:

- niezadowalająca jakość powietrza, w związku z przekroczeniami benzo(a)pirenu,
- niska emisja,
- presja komunikacyjna (zwiększająca się ilość pojazdów, wzrost natężenia ruchu), brak obwodnicy Recza, miejsca z przekroczeniami hałasu komunikacyjnego,
- jakość wód powierzchniowych nie odpowiadająca zakładanym celom środowiskowym,
- brak kanalizacji, w szczególności na terenach wiejskich,
- wzrost powierzchni gruntów wyłączanych z produkcji rolnej,
- brak osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku niektórych odpadów komunalnych;
- presja turystyczna terenów o cennych walorach przyrodniczych,
- brak dokumentacji planistycznych dla niektórych obszarów objętych formami ochrony przyrody,
- zmiany siedliskowe spowodowane eutrofizacją, spadkiem wód gruntowych, ekspansją gatunków obcych,
- zmiany klimatyczne powodujące ekstremalne zjawiska pogodowe i związane z tym m.in. nadmierne spływy powierzchniowe, przesuszenia gleb i spadki poziomu wód gruntowych, spadki poziomu wód w ciekach/zbiornikach wodnych bądź podtopienia w przypadku ulewnych deszczy itp.,
- brak funduszy na realizację inwestycji proekologicznych, w tym na zabezpieczenie wkładu własnego.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Na tej podstawie, przy tworzeniu ww. projektu Programu, bazowano na informacjach w nich ujętych w celu wskazania obszarów interwencji, dla których jest konieczność kontynuacji zadań ujętych do realizacji w celu poprawy środowiska naturalnego.

Rozpatrując poszczególne obszary interwencji pod kątem pilnej potrzeby realizacji działań, uznano, że należy je przede wszystkim kontynuować. Wśród głównych działań naprawczych zaleca się kontynuację zadań wdrażanych w latach poprzednich, w celu eliminacji bądź złagodzenia ww. zagrożeń.

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU CHOSZCZEŃSKIEGO NA LATA 2021 –2024 Z PERSPEKTYWĄ DO 2030

Realizacja zadań odbywać się będzie poprzez działania wyznaczone dla poszczególnych kierunków interwencji. W niniejszym opracowaniu uwzględniono obszary interwencji wskazane w „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Przy wyznaczaniu zadań planowanych do realizacji kierowano się zarówno celami określonymi w dokumentach strategicznych, jak i otrzymanymi od podmiotów zaangażowanych przy opracowaniu niniejszego dokumentu.

W tabeli nr 57 znajdują się zadania i cele wyznaczone do realizacji w programie wraz z przypisaniem właściwości jednostkom realizującym, zaś w tabelach 58 – 59 ujęto ich podział na zadania własne (powiatu) oraz innych podmiotów którym przypisano zadania do realizacji (zadania monitorowane).

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 57. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Ochrona powietrza, z uwzględnieniem zmian klimatu	Zmniejszenie obszarów (szt.) wyznaczonych na terenie powiatu z przekroczeniami poziomu docelowego B(a)P zawartego w pyle zawieszonym PM10. (GIOŚ)	2	0	Ochrona jakości powietrza oraz klimatu w powiecie choszczeńskim	Termomodernizacja budynków w powiecie choszczeńskim, poprawa efektywności energetycznej budynków (W/M).	Powiat, gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Brak środków finansowych
			Aktualizacja i opracowanie programów ochrony powietrza (Marszałek WZ)	1	1		Likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi i wymiana na źródła nowszej generacji, w tym z wykorzystaniem OZE (W/M).	Powiat, gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Brak środków finansowych
			Liczba stref poddana monitoringowi (GIOŚ)	1	1		Realizacja zamierzeń określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej (W).	Powiat, gminy, zarządcy dróg, podmioty przypisane do realizacji	Nieefektywny system wdrażania programu oraz planów
							Monitoring i ocena jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej (M).	GIOŚ	
							Promowanie rozwiązań/realizacja zamierzeń przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. ruchu rowerowego, zakup	Powiat, gminy	Brak środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							pojazdów elektr.) (W/M).		
			Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych (GUS)	8 664 Mg/rok	7800 Mg/rok		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza oraz założeń tzw. uchwały antysmogowej(M).	WIOŚ, podmioty wydające pozwolenia, gminy	Braki kadrowe
			Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych(GUS)	7 Mg/rok	6,3 Mg/rok		Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza (W/M).	Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	Braki kadrowe i brak środków finansowych
			Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) (Gminy, Zarządcy Dróg)	7 km	ok. 20 km		Modernizacja instalacji do spalania paliw do celów technologicznych/ grzewczych (M).	Przedsiębiorstwa, prowadzący instalację	Brak nakładów finansowych
			Emisja zanieczyszczeń pyłowych (GUS)	6 t/rok	5,4 t/rok		Wprowadzenie terenów zieleni na terenach zabudowanych (M)	Gminy, spółki komunalne, zarządy dróg	
							Budowa ścieżek rowerowych (M)	Gminy, zarządcy dróg	Nieotrzymanie dofinansowania
						Dalszy wzrost wykorzystania OZE	Budowa, rozbudowa, modernizacja jednostek wytwarzających energię elektryczną i/lub ciepłą z OZE, w tym z niezbędną infrastrukturą przyłączeniową do sieci dystrybucyjnych, składowanie linii (M)	Przedsiębiorstwa, prowadzący instalację.	Brak środków finansowych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej (M/W)	Powiat, gminy, zarządcy dróg	
						Ograniczenie emisjogenności, transportu, rozwój transportu publicznego	Przebudowa układów torowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na linii kolejowej (M)	PKP PLK S.A	Brak środków, dofinansowania
							Budowa i modernizacja dróg w powiecie (M)	Zarządcy dróg(gminy, PZD w Choszczynie, ZZDW w Koszalinie, GDDKiA)	Brak środków finansowych
							Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu przez regularne utrzymywanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą na mokro) (M)	Zarządcy dróg, MPGK Sp. z o.o.	
							Organizacja i rozwój publicznego transportu publicznego (W/M)	Powiat, Gminy	Brak środków finansowych
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim	Ilość miejsc narażonych na ponadnormatywny hałas komunikacyjny	1400	1260	Ochrona klimatu akustycznego w powiecie	Ocena klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim (M)	GIOŚ,	
							Sporządzanie map	Zarządcy dróg, linii	Brak środków

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			w powiecie (GIOŚ)				akustycznych dla dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych (M)	kolejowej	finansowych
			Budowa obwodnic (GDDKiA)	0	1		Przebudowa dróg – stosownie nowoczesnych nawierzchni (W/M)	Powiat, gmina, zarządcy dróg	Brak środków finansowych
							Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska (W/M)	Starosta, WIOŚ	
							Edukacja ekologiczna społeczeństwa – promowanie ruchu pieszego, rowerowego, transportu publicznego (W/M)	Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	Braki kadrowe i brak środków finansowych
						Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu.	Budowa obwodnic (M)	GDDiKA	Brak środków finansowych
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu PEM – liczba miejsc z przekroczeniami (szt.) (GIOŚ)	0	0	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego (kontynuacja) (M)	GIOŚ	
			Liczba osób narażonych na ponadnormatywne	0	0		Prowadzenie rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających PEM (M)	WIOŚ	
							Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów	Gminy	Brak procedur uchwalających mpzp

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			promieniowanie (os.) (GIOŚ)				dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi (M) Kontrola zgłaszanych instalacji emitujących PEM (W)	Starosta	
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Stan JCWP jeziornych (dobry, JCW niezagrażona) (GIOŚ, PGW WP)	5	17	Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych” (M)	Gospodarstwa rolne, gminy, ARiMR, ZODR, WIOŚ Szczecin	Brak chęci, brak zainteresowania brak środków finansowych
			Stan JCWP rzecznych (dobry, JCW niezagrażona) (GIOŚ, PGW WP)	4	20		Realizacja założeń aktualizowanego Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (M)	Podmioty odpowiedzialne za realizację działań	
			Stan JCWPd (dobry) (PIB-PIG, PGW WP)	4	4		Ocena stanu JCW (M)	GIOŚ	Braki kadrowe
							Monitoring jezior (M)	GIOŚ	Brak środków finansowych
							Monitoring rzek (M)	GIOŚ	Brak środków finansowych
							Monitorowanie stanu i chemizmu wód podziemnych (M)	PIG-PIB	
							Ustanawianie stref ochronnych ujęć (M)	PGW WP	
							Budowa/modernizacja ujęć (M)	Właściciele ujęć	
							Ograniczenia zużycia wody (M)	Użytkownicy środowiska	Brak chęci, brak zainteresowania
							Stosownie dobrych praktyk rolniczych, montaż płyt	Rolnicy	Brak chęci, brak zainteresowania

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							obornikowych, zbiorników na gnojowicę (M)		, brak środków finansowych
							Edukacja w zakresie stosowania dobrych praktyk rolniczych (M)	ZODR	Braki kadrowe
							Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie pozwoleń wodnoprawnych) (M)	WIOŚ, Wody Polskie	Braki kadrowe
		Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	Nasadzenia drzew i krzewów (szt.) (GUS)	376	450	Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego/gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne.	Realizacja założeń Planu przeciwdziałania skutkom suszy - w tym rozwój form małej retencji wodnej (M)	RZGW PG WP, gminy, powiat, ZODR, przedsiębiorstwa komunalne, użytkownicy środowiska, rolnicy,	Brak środków finansowych
			Konserwacja, utrzymanie urządzeń wodnych (km) – 2020 r.(PGW WP)	Ok. 43 km	200		Realizacja założeń Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (M)	RZGW PGW WP, gminy, powiaty, IMGW-PIB, zarządcy dróg	Brak środków finansowych
							Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej (M)	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
							Konserwacja, utrzymanie urządzeń wodnych (M)	RZGW PGW WP, gminy, właściciele gruntów	Brak środków finansowych
							Promowanie form małej retencji, zwiększania terenów zielonych, wprowadzanie zadrzewień (W/M)	RZGW, gminy, powiaty	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożeń powodziowych (M)	Gminy	Brak procedur uchwalających mpzp
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej i racjonalna gospodarka wodnościekowa	Długość sieci wodociągowej w km (GUS)	387,8 km	394 km	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury wodociągowej (M)	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
			% ludności korzystającej z sieci wodociągowej (GUS)	92%	94 %		Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody (M)	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
			Długość sieci kanalizacyjnej w km (GUS)	315,7 km	321 km		Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury kanalizacyjnej (kanalizacja sanitarna) (M)	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
			% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (GUS)	77%	79 %		Modernizacja, rozbudowa, budowa oczyszczalni ścieków, przepompowni ścieków (M)	Gminy, zarządcy sieci	Brak środków finansowych
			% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (GUS)	85%	87 %	Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia (M)	PSSE w Choszczynie	Brak środków finansowych
							Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (M)	PGW Wody Polskie, WIOŚ	
							Kontrola stanu technicznego zbiorników bezodpływowych, częstotliwości ich	Gminy	Braki kadrowe

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							opróżniania (M)		
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Liczba udokumentowanych złóż szt. (PIG)	15	15 (lub więcej)	Ochrona i racjonalna eksploatacja złóż kopalin	Rozpoznawanie, dokumentowanie i eksploatawanie nowych złóż kopalin przy wykorzystaniu nowoczesnych technik (M)	Przedsiębiorcy	Brak środków finansowych
							Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych (M)	Obowiązani do rekultywacji	
							Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin (M/W)	OUG w Poznaniu, marszałek, starosta	Braki kadrowe
7.	GLEBY	Ochrona gleb oraz racjonalna gospodarka zasobami glebowymi	Ilość zinwentaryzowanych gmin pod kątem występowania osuwisk [szt.] (Starosta)	0	6	Rekultywacja składowisko odpadów	Rekultywacja składowisk odpadów innych niż niebezpieczne (M)	Gmina/Zarządzający składowiskiem	Brak środków finansowych
						Ochrona przed osuwiskami	Inwentaryzacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, monitoring terenów osuwiskowych (W/M),	Starosta, PIG PIB	Brak środków finansowych
			Ilość zrehabilitowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne (szt.) Gminy	4	7		Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w dokumentach planistycznych	Gminy	
						Ochrona gleb	Monitoring gleb użytkowanych rolniczo (M)	OSCh-R, IUNG	
						Ochrona gruntów	Starosta, gminy		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych (W/M)		
							Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie wykazu (W)	Starosta	
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Ilość gmin z osiągniętymi poziomami odzysku: - biodegradowalne - komunalne (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metal, - inne niż niebezpieczne odpady budowlane (Gminy)	6 3 6	6 6 6	Racjonalna gospodarka odpadami, w tym komunalnymi	Realizacja i wdrażanie założeń Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (osiąganie wymaganych poziomów odzysku, zwiększanie ilości odpadów zbieranych selektywnie, edukacja ekologiczna). (M)	Gminy	
			Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg/mieszkań.) (GUS)	289	301 (o 1% rocznie)		Budowa PSZOK (Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych) (M)	Gminy	Brak środków finansowych
			Ilość wybudowanych	3	6		Rozwój/modernizacja infrastruktury służącej do zagospodarowania odpadów. (M)	Gminy, zarządzający instalacją	
							Usuwanie dzikich wysypisk/ porzuconych odpadów (M)	Gminy, Nadleśnictwa	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			PSZOK (Gminy)	19	13		Realizacja programu usuwania azbestu z terenu gmin (M)	Gminy	
			Ilość istniejących dzikich wysypisk (GUS)				Wdrażanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym (M)	Gminy, zarządzający instalacjami	
			Ilość usuniętego/ unieszkodliwionego azbestu (w Mg)	8.427,48	18.832,75	Działania administracyjno-kontrolne, edukacyjne	Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach (W/M)	WIOŚ, starosta, marszałek RDOŚ	
							Kontrola właściwego postępowania z odpadami komunalnymi (M)	Gminy	
							Prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi (M)	Gminy	
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Ochrona zasobów przyrodniczych	Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych obszarów N2000 (RDOŚ)	6	10	Zarządzanie zasobami przyrodniczymi	Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie powiatu (M)	RDOŚ	
			Liczba ustanowionych planów dla PK (ZPK WZ)	0	1		Opracowanie planu zadań ochronnych dla PK (M)	Dyrektor ZPK WZ	
				0	1		Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej (M)	Gminy	
			Liczba ustanowionych planów dla PN (DPN)				Znakowanie form ochrony przyrody (M)	Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ, DPN	
			Liczba ustanowionych	4	5		Wprowadzanie do		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			planów dla rezerwatów przyrody (RDOŚ)				dokumentów planistycznych założeń wynikających z audytów krajobrazowych (M)	Gminy	
			Ilość zaktualizowanych waloryzacji (Gminy)	0	6	Ochrona obszarów i gatunków cennych pod względem przyrodniczym	Realizacja zabiegów ochrony czynnej w rezerwatach (M)	RDOŚ	
							Monitoring gatunków i siedlisk (M)	Nadleśnictwa, DPN, ZPKWZ	
							Identyfikacja występowania oraz eliminacja gatunków obcych (W/M)	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg, RDOŚ, DPN, ZPK, zarządcy nieruchomości	Brak środków finansowych
		Rozwój i utrzymywanie terenów zieleni	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej w powiecie (GUS)	222,27 ha	250 ha	Ochrona terenów zieleni	Tworzenie oraz bieżące utrzymywanie i rewitalizacja terenów zieleni urządzonej (np. parki, zieleńce) (M)	Gminy	
							Zachowanie alei przydrożnych, istniejącej zieleni (M)	Gminy, zarządcy dróg, zarządcy nieruchomości	
							Nowe nasadzenia drzew w miastach, przy drogach (M)	Gminy, zarządcy dróg	
		Rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych, edukacja	Baza agroturystyczna oraz miejsca zorganizowane dla turystyki (Gminy, Nadleśnictwa)	75	75 (lub więcej)	Wsparcie działań edukacyjnych oraz tworzenia i modernizacji infrastruktury	Budowa nowej, modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej, uwzględniającej walory przyrodnicze, wspierającej działania	Nadleśnictwa, DPN, ZPKWZ, Gminy, Powiat	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		przyrodnicza				turystycznej	<p>edukacyjne (W/M).</p> <p>Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo</p> <p>Edukacja przyrodnicza, promocja walorów przyrodniczych powiatu wspieranie projektów proekologicznych (W/M)</p> <p>Rozwój turystyki ekologicznej i agroturystyki oraz jej promocja (M)</p>	<p>Nadleśnictwa, RDOŚ, Gminy</p> <p>Gminy, Powiat Nadleśnictwa, RDOŚ, DPN, ZPKWZ, organizacje pozarządowe</p> <p>Gminy, powiaty, przedsiębiorstwa turystyczne, rolnicy, organizacje pozarządowe</p>	brak środków finansowych, kadrowych
		Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	<p>Powierzchnia zinwentaryzowanych lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa (w ha) (Starosta)</p> <p>Powierzchnia lasów w nadzorze (w ha) (Starosta)</p> <p>Lesistość (%) (GUS)</p>	<p>801,92</p> <p>875,6937</p> <p>38,5%</p>	<p>915</p> <p>915</p> <p>38,5 %(lub więcej)</p>	<p>Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych</p>	<p>Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w ww. lasach (W)</p> <p>Inwestycje związane z ochroną p.poż. w lasach oraz zwiększających retencję na obszarach leśnych (M)</p> <p>Zalesianie gruntów z uwzględnieniem</p>	<p>Starosta</p> <p>Nadleśnictwa, właściciele lasów prywatnych</p> <p>Nadleśnictwa, właściciele lasów</p>	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA (W)- ZADANIA WŁASNE POWIATU (M)- ZADANIA MONITOROWANE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej (M)	prywatnych	
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	Liczba poważnych awarii (WIOŚ, GIOŚ)	0	0	Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, prowadzenie rejestru poważnych awarii (M)	WIOŚ	
			Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego (ilość) (Starosta)	1	1		Sporządzanie/aktualizacja Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego (W)	Powiat	
			Ilość Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego (Gminy)	6	6		Sporządzanie/aktualizacja Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego (M)	Gminy	
							Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania) (W/M)	Powiat, gminy	
						Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych	Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców (W/M).	Powiat, gminy, służby inspekcji i straży, WIOŚ, Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 58. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (Zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu	Powiat	5.600 000,00		W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych			WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne
		Likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi i wymiana na źródła nowszej generacji, w tym z wykorzystaniem OZE.	Powiat	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.					środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne
		Aktualizacja i realizacja zamierzeń określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
		Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (promowanie ruchu pieszego i rowerowego).	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, krajowe, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski
		Zakup pojazdów elektrycznych (służbowych)	Powiat	-	150 000				Środki własne, WFOŚiGW
		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza oraz założeń tzw. uchwały antysmogowej.	Starosta	Zadanie ciągłe, bez nakładów finansowych					W ramach zadań własnych
		Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW
		Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.							
		Przebudowa dróg powiatowych.	PZD	2.200.000	6.100.100	32.100.000	9.100.100	3.500.000	Środki własne, środki krajowe, UE, WFOŚiGW,
		Organizacja i rozwój publicznego transportu zbiorowego.	Powiat	180.000	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW
		Wprowadzenie terenów zieleni na terenach zabudowanych.	PZD	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, WFOŚiGW,
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska.	Starosta	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych
		Edukacja ekologiczna społeczeństwa - promowanie ruchu pieszego, rowerowego, transportu publicznego.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, zewnątrz, WFOŚiGW
		Przebudowa dróg powiatowych - stosownie nowoczesnych nawierzchni.	PZD	b.d.					Środki własne, środki krajowe, UE, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Kontrola zgłaszanych instalacji emitujących PEM.	Starosta	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Realizacja założeń Planu przeciwdziałania skutkom suszy - w tym rozwój form małej retencji wodnej.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		Realizacja założeń Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Promowanie form małej retencji, zwiększania terenów zielonych, wprowadzanie zadrzewień.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin.	Starosta	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych
7.	GLEBY	Inwentaryzacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, monitoring terenów osuwiskowych	Starosta	36 000	39 000	51 000	34 000	38 500	Środki własne
		Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.	Starosta	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych
		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie wykazu.	Starosta	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	W ramach zadań własnych
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach.	Starosta	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Budowa nowej, modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej, uwzględniającej walory przyrodnicze, wspierającej działania edukacyjne.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Identyfikacja występowania oraz eliminacja gatunków obcych	Powiat, PZD	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Edukacja przyrodnicza, promocja walorów przyrodniczych powiatu, wspieranie projektów proekologicznych	Powiat	35 000	35 000	35 000	35 000	175 000	WFOŚiGW. środki własne
		Opracowanie uproszczonych planów urzędzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w ww. lasach.	Starosta	57.126,64	45.785,79	43.100,49	50.555,10	b.d.	Środki własne
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Sporządzanie/aktualizacja Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego	Powiat	Bez nakładów finansowych.					W ramach zadań własnych
		Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (System Wczesnego Alarmowania) i SWO (System Wczesnego Ostrzegania)	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców.	Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Środki własne, środki krajowe, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela 59. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Termomodernizacja budynków, w tym budynków użyteczności publicznej	Zarządcy nieruchomości, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne – krajowe i UE, Fundusz Norweski, Fundusz inwestycji lokalnych RPO
			Gmina Drawno	12.400,00	1.378.013,42	1.922 893,50	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.		
			Gmina Recz	2.600.000,00	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.				
			Gmina Pełczyce	453.838,25	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.				
		Likwidacja konwencjonalnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi i wymiana na źródła nowszej generacji, w tym z wykorzystaniem OZE.	Gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, przedsiębiorstwa, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.					Środki własne, środki zewnętrzne, WFOŚiGW
		Aktualizacja i realizacja zamierzeń określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej	Gminy, zarządy dróg, podmioty przypisane do realizacji	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.					Środki własne, środki zewnętrzne
		Monitoring i ocena jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej.	GIOŚ	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa, WFOŚiGW
Promowanie rozwiązań/realizacja zamierzeń przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (promowanie ruchu rowerowego, zakup pojazdów elektr.).	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne		
Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie	WIOŚ, organy wydające	W zależności od zapotrzebowania i planu kontroli.					W ramach zadań własnych		

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		emisji gazów i pyłów do powietrza oraz spalania odpadów i nieodpowiedniego paliwa w gospodarstwach domowych.	pozwolenia, Gminy						
		Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza.	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Modernizacja instalacji do spalania paliw do celów technologicznych /grzewczych.	Przedsiębiorstwa, prowadzący instalację	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Wprowadzenie terenów zieleni na terenach zabudowanych.	Gminy, Spółki Komunalne	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Budowa ścieżek rowerowych.	Gminy, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – etap VII	ZZDW w Koszalinie	2.767.600,00					Środki własne, PRP WZ 2014-2020, środki Gminy Choszczno
		Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	Gminy, zarządcy dróg	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.					
			Gmina Recz	88.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Przebudowa układów torowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na linii kolejowej E59 odcinek Słonice - Choszczno	PKP PLK S.A	196.490.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Dofinansowanie z budżetu MON (Program pozamilitarnych przygotowań obronnych RP na lata 2017-2026)

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		Odcinka Kalisz Pomorski – Drawno – linia kolejowa 410	PKP PLK S.A	22.648.347,00					Dofinansowanie z UE w ramach instrumentu „Łącząc Europę”
		Budowa i modernizacja dróg w powiecie	Zarządcy dróg, gminy	W zależności od zapotrzebowania i możliwości finansowych.					Środki własne, środki zewnętrzne, Fundusz Dróg Samorządowych
			Gmina Drawno	3.040.485,00	2.751.683,5	2.127.804,02	1.426.201,34	b.d.	Środki własne środki zewnętrzne Fundusz Dróg Samorządowych
			Gmina Recz	170.000.000,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Fundusz inwestycji lokalnych, środki zewnętrzne
			Gmina Bierzwnik	7.988.976,98		b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne, FOGR
		Utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu przez regularne utrzymywanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą na mokro).	Zarządcy dróg, MPGK Sp. z o.o.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Organizacja i rozwój publicznego transportu zbiorowego	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
2	ZAGROŻENIA	Ocena klimatu akustycznego w powiecie choszczeńskim	GIOS	W ramach zadań własnych.					Budżet państwa, WFOŚiGW

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
	HAŁASEM	Sporządzanie map akustycznych dla dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych	Zarządcy dróg, linii kolejowych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Przebudowa dróg - stosowanie nowoczesnych nawierzchni	Gminy, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji hałasu do środowiska	WIOŚ	W zależności od zapotrzebowania i planu kontroli.					W ramach zadań własnych
		Budowa obwodnicy miasta Recz	GDDKiA	b.d. jeden z etapów inwestycji pn. Budowa drogi S10 Szczecin –Piła.					Środki własne, środki zewnętrzne
3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego (kontynuacja).	GIOŚ	W ramach zadań własnych.					W ramach zadań własnych
		Prowadzenie rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających PEM	WIOŚ Szczecin	W ramach zadań własnych.					W ramach zadań własnych
		Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi.	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Gospodarstwa rolne, gminy, ARIiMR, ZODR, WIOŚ Szczecin	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Realizacja założeń aktualizowanego Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry	Podmioty odpowiedzialne za realizację.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		Ocena stanu JCW JCWP Korytnica oraz JCWP Ina od źródeł do Stobnicy.	GIOŚ	W ramach zadań własnych.					Środki własne
		Monitoring jezior – wg. planu jez. Wielkie Wyrwy, Pełcz.	GIOŚ	W ramach zadań własnych. Według planu.					
		Realizacja programu badań JCWP jeziornych województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2027	GIOŚ	W ramach zadań własnych.					
		Monitoring rzek.	GIOŚ	W ramach zadań własnych.					
		Realizacja programu badań JCWP rzecznych województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2027	GIOŚ	W ramach zadań własnych.					
		Ustanawianie stref ochronnych ujęć.	PGW WP	Według zapotrzebowania.					Środki własne
		Budowa/modernizacja ujęć	Właściciele ujęć	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
			Gmina Drawno	460.497,52	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
		Ograniczenia zużycia wody	Użytkownicy środowiska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		Stosownie dobrych praktyk rolniczych, montaż płyt obornikowych, zbiorników na gnojowicę	Rolnicy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
			OHZ Lubiana	50.000,00	b.d.	3.500.000,00	1.500.000,00	b.d.	Środki własne
		Edukacja w zakresie stosowania dobrych praktyk rolniczych	ZODR	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie pozwoleń wodnoprawnych)	WIOŚ, Wody Polskie	W ramach zadań własnych.					Bez nakładów finansowych
		Realizacja założeń Planu	RZGW PG WP,	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		przeciwdziałania skutkom suszy - w tym rozwój form małej retencji wodnej	gminy, powiat, ZODR, przedsiębiorstwa komunalne, użytkownicy środowiska, rolnicy						Środki zewnętrzne
		Realizacja założeń Planu zarządzania ryzykiem powodziowym	RZGW PGW WP, gminy, powiaty, IMGW-PIB, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Konserwacja, utrzymanie urządzeń wodnych	PGW WP, gminy, zainteresowanie właściciele gruntów	Według zapotrzebowania.					
			RZGW w Bydgoszczy	294.073,50	274.100,00	274.100,00	274.100,00	24.600	Środki własne
		Budowa/rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej	Gminy, zarządcy sieci	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Promowanie form małej retencji, zwiększania terenów zielonych, wprowadzanie zadrzewień.	RZGW, gminy, powiaty,	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożeń powodziowych.	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury wodociągowej	Gminy, zarządcy sieci	Według zapotrzebowania i dostępności środków finansowych.					Środki własne, środki zewnętrzne
		Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody	Gminy, zarządcy sieci	Według zapotrzebowania i dostępności środków finansowych.					Środki własne, środki zewnętrzne
		Modernizacja, rozbudowa i wymiana infrastruktury kanalizacyjnej (kanalizacja sanitarna)	Gminy, zarządcy sieci Gmina Bierzwnik	383.774,76 zł	-	-	-	-	Środki własne, WFOŚiGW,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
									PROW
			Gmina Drawno	104.919,00	-	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	Środki własne, WFOŚiGW
			ZGKiOŚ w Krzęcinie	71.000,00	-	-	-	-	Środki własne
			Gmina Recz	-	-	-	1.500.000,00	-	Środki Unii Europejskiej
			Gmina Pełczyce	-	5.256.937,00	-2.616.000,00	-	-	RPO WZ 2014-2020
		Modernizacja, rozbudowa, budowa oczyszczalni ścieków, przepompowni ścieków	Gminy, zarządcy sieci	Według zapotrzebowania oraz pozyskanych środków finansowych.					
			Gmina Recz	-	6.000.000,00	-	-	-	Środki własne, WFOŚiGW
			Gmina Pełczyce	8.759.527	1.495.273	-	-	-	RPO 2014-2020
		Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	PSSE w Choszczynie	Według zapotrzebowania i planu kontroli.					Środki własne
		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	PGW Wody Polskie, WIOŚ	Według zapotrzebowania i planu kontroli.					Środki własne
		Kontrola stanu technicznego zbiorników bezodpływowych, częstotliwości ich opróżniania.	Gminy	W ramach zadań własnych					Środki własne
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	Rozpoznawanie, dokumentowanie i eksploataowanie nowych złóż kopalin przy wykorzystaniu nowoczesnych technik	Przedsiębiorcy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Obowiązani do rekultywacji	b.d.					b.d.
		Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin.	OUG w Poznaniu, Ograny koncesyjne	W ramach zadań własnych					Środki własne

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
7	GLEBY	Rekultywacja składowisk odpadów	Zarządcy składowisk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
			Gmina Bierzwnik (składowisko Pławienko)	110.700,00			n.d.	n.d.	Środki własne
		Monitoring terenów osuwiskowych	PIG PIB	b.d.					b.d.
		Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Monitoring gleb użytkowanych rolniczo	OSCh-R, IUNG	Według zapotrzebowania.					Środki własne
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Realizacja i wdrażanie założeń Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (osiąganie wymaganych poziomów odzysku, zwiększanie ilości odpadów zbieranych selektywnie, edukacja ekologiczna).	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
			Budowa PSZOK (Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych)	Gminy	Według planowanych inwestycji.				
			Gmina Recz	850.000,00	-	-	-	-	Środki własne
			Gmina Drawno	-	600.000,00	593.406,87	-	-	Środki własne, inne źródła finansowania
		Rozwój/modernizacja infrastruktury służącej do zagospodarowania odpadów.	Gminy, Zarządzający instalacją	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
	Usuwanie dzikich wysypisk/ porzuconych odpadów	Gminy, Nadleśnictwa	Według zapotrzebowania.					Środki własne Środki	

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
									zewnętrzne
			Gmina Recz	3.500,00	-	-	-	-	Środki własne
		Realizacja programu usuwania azbestu z terenu gmin	Gminy	Według zapotrzebowania.					Środki własne WFOŚiGW
			Gmina Recz	15.300,00	-	-	-	-	Środki własne, WFOŚiGW
		Wdrażanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym	Gminy, zarządzający instalacjami	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
		Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o odpadach	WIOŚ, Marszałek, RDOŚ	Według zapotrzebowania i planu kontroli.					Środki własne
		Kontrola właściwego postępowania z odpadami komunalnymi	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie powiatu	RDOŚ	Zgodnie z zapotrzebowaniem.					Środki własne, środki zewnętrzne
		Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Ińskie.	RDOŚ	180.000,00	50.000,00	-	-	-	POiŚ
		Opracowanie planu zadań ochronnych dla Barlineckiego Parku Krajobrazowego.	ZPK WZ	324.720,00	-	-	-	-	RPO WZ
		Opracowanie PZO rezerwatów przyrody	RDOŚ	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
		Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		Znakowanie form ochrony	Gminy,	Według bieżących potrzeb.					b.d.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
		przyrody	Nadleśnictwa, RDOŚ, DPN						
			ZPK WZ	7.500,00	-	-	-	-	Środki własne
			Nadleśnictwo Choszczno	3.000,00	-	-	-	-	Środki własne
		Tworzenie oraz bieżące utrzymywanie i rewitalizacja terenów zieleni urządzonej (np. parki, zieleńce)	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		Wprowadzanie do dokumentów planistycznych założeń wynikających z audytów krajobrazowych	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		Realizacja zabiegów ochrony czynnej w rezerwachach	RDOŚ Szczecin	Zgodnie z zapotrzebowaniem					WFOŚiGW,
		Torfowisko Konotop		259.346,00	28.500,00	53.160,00	-	-	
		Grądowe Zbocza		-	13.737,00	-	-	-	
		Monitoring gatunków i siedlisk	Nadleśnictwa, DPN, ZPK WZ	Według planu działań.					b.d.
			DPN	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	5.000,00	Zadania zostaną wykonane przez Służby Parku w ramach działalności DPN. Środki własne, poza monitoringiem skrzynek lęgowych dedykowanych nurogęsi i gągołowi-

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
									wykonawca zewnętrzny – koszt ok. 1000 zł.
		Zachowanie alei przydrożnych, istniejącej zieleni	Gminy, zarządcy dróg, zarządcy nieruchomości	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Nowe nasadzenia drzew w miastach, przy drogach	Gminy, zarządcy dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Identyfikacja występowania oraz eliminacja gatunków obcych (W/M)	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg, RDOŚ, DPN, ZPK, zarządcy nieruchomości	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Budowa nowej, modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej, uwzględniającej walory przyrodnicze, wspierającej działania edukacyjne.	Nadleśnictwa, Gminy	Według bieżących potrzeb.					Środki własne, środki zewnętrzne
			Nadleśnictwo Bierzwnik	72.000,00	73.000,00	74.000,00	75.000,00	39.000,00	Środki własne
			Nadleśnictwo Choszczno	6.000,00	30.000,00	6.000,00	6.000,00	30.000,00	Środki własne
			Nadleśnictwo Głusko	11.700,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00	250.000,00	Środki własne
			ZPK WZ	-	-	400.000,00	RPO WZ 2021-2027		
			DPN	552.400,00	900.000,00	100.000,00	100.000,00	200.000,00	Środki własne Fundusz Leśny
			Gmina Pełczyce	181.168,00	2.000.000,00	1.000.000,00	-	-	INTERREG VA
		Edukacja przyrodnicza, promocja walorów przyrodniczych powiatu	Gminy RDOŚ, DPN, Nadleśnictwa, ZPK WZ	Według zapotrzebowania.					
			DPN	100 000	900 000	100 000	100 000	200 000	Środki własne, NFOŚiGW,

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
									WFOŚiGW, FL
			ZPK WZ	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	Środki własne, środki zewnętrzne
			Nadleśnictwo Choszczno	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	50.000,00	Środki własne
			Nadleśnictwo Bierzwnik	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	5.000,00	Środki własne
		Inwestycje związane z ochroną p.poż. w lasach oraz zwiększających retencję na obszarach leśnych	Nadleśnictwa, właściciele lasów prywatnych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, środki zewnętrzne
		Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	Nadleśnictwa, osoby fizyczne	Według zapotrzebowania.					
			Nadleśnictwo Choszczno	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	100.000,00	
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, prowadzenie rejstru poważanych awarii	WIOŚ	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet państwa
		Sporządzanie/ aktualizacja Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego	Gminy	W ramach zadań własnych.					Bez nakładów finansowych
		Formacje Obrony Cywilnej – w ramach SWA (system wczesnego alarmowania) i SWO (system wczesnego ostrzegania)	Gminy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	W ramach zadań własnych
		Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców.	Gminy, służby inspekcji i straży, WIOŚ, Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	Według zapotrzebowania.					

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ (+ JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (zł)					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
				2021	2022	2023	2024	2025-2030	
			Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	40.000 zł	-	-	-	-	Środki własne komendy głównej i powiatowej straży pożarnej

7. WDRAŻANIE I ZARZĄDZANIE ORAZ FINANSOWANIE PROGRAMU

Aby efektywnie wdrożyć Program ochrony środowiska niezbędna jest współpraca pomiędzy wszystkimi podmiotami oraz jednostkami, które są odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych działań. Realizacja planowanych i bieżących zadań, a co za tym idzie poprawa stanu środowiska mimo zaangażowania podmiotów, weryfikowana jest w ogromnej mierze przez możliwość pozyskania środków finansowych, a także przez różnego rodzaju zagrożenia opisane poniżej.

Poniżej zestawiono podmioty z terenu powiatu choszczeńskiego (interesariusze) biorące udział we wdrażaniu i realizacji niniejszego Programu. Zaznaczyć jednak należy, iż rola poszczególnych podmiotów w zależności od charakteru udziału, jaki wniosły one podczas opracowywania projektu Programu jest zróżnicowana. Spośród zaangażowanych w wykonanie niniejszego Programu wyróżnić można: podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem, podmioty realizujące zadania Programu (w tym instytucje finansujące), podmioty monitorujące, podmioty kontrolujące oraz bardzo ważny podmiot - społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań z realizacji Programu.

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU

Zarząd Powiatu Choszczeńskiego - jako organ wykonawczy powiatu sporządza powiatowy program ochrony środowiska, który podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa - Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu co 2 lata raporty z wykonania programu. W celu prawidłowej realizacji Programu niezbędne jest współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, z samorządami gminnymi oraz instytucjami administracji rządowej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska, przyczyniają się do sukcesywnego wypełniania zadań określonych w Programie.

Podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu wymieniono poniżej:

- Starostwo Powiatowe w Choszcznie, Zarząd Powiatu, Rada Powiatu.
- Gminy powiatu choszczeńskiego (Bierzwnik, Choszczno, Drawno, Krzęcin, Pełczyce i Recz).
- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
- Zakłady komunalne powiatu choszczeńskiego.
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.
- Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie.
- Powiatowy Zarząd Dróg w Choszcznie.
- Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Choszcznie.
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie.
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie.
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.
- Nadleśnictwa: Barlinek, Bierzwnik, Choszczno, Dobrzany, Drawno Głusko, Strzelce Krajeńskie.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego.
- Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach.
- Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gorzowie Wlkp.
- Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
- Spółdzielnie Mieszkaniowe.
- ChTBS Sp. z o.o. w Choszcznie.
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie.
- PKP PLK S.A.
- ENEA S.A. w Poznaniu.
- SEC Choszczno Sp. z o.o.
- Przedsiębiorcy.
- Rolnicy.
- Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu.
- Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy.
- mieszkańcy powiatu choszczeńskiego.

Zarządzanie i nadzór niniejszym Programem należy do obowiązku Zarządu Powiatu Choszczeńskiego. Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” na realizację Programu składają się elementy tj.: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści POŚ, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja.

Nadzór nad realizacją Programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Choszczeńskiego jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i wielu innych.

INSTRUMENTY I ŚRODKI REALIZACJI POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie realizacją programu winno się odbywać za pomocą instrumentów:

- prawno - administracyjnych: pozwolenia (np. pozwolenia wodnoprawne, na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, na wytwarzanie odpadów, na budowę), zezwolenia (np. zbieranie, przetwarzanie odpadów); oceny (np. jakości powietrza, wód, oddziaływania na środowisko), zgody (np. na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych i leśnych); raporty (np. raporty z wykonania programów ochrony środowiska), koncesje (np. koncesje na wydobywanie kopaliny);
- społecznych: edukacja ekologiczna, konsultacje społeczne, debaty publiczne, współpraca samorządów, wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

- finansowych: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty umarżalne, dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dotacje z europejskich funduszy udzielane za pośrednictwem właściwych programów operacyjnych, pomoc finansowa w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń lub umorzeń;
- strukturalnych: strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, (strategie rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, raporty, oceny oddziaływania na środowisko itp.).

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

Finansowanie zadań z niniejszego Programu odbywać się będzie zarówno na poziomie krajowym jak i ze środków Unii Europejskiej. Bardzo ważne w pozyskiwaniu zaplecza finansowego na planowane inwestycje jest dokładne zaznajomienie się z wszelkimi procedurami, które to owo pozyskanie umożliwią, jak również całym zakresem możliwości wykorzystania pozyskanych środków.

Źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, wykorzystane na potrzeby Programu mogą pochodzić ze środków krajowych i zagranicznych. Poniżej pokrótce opisano najważniejsze z nich.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Kierunek finansowania: Adaptacja do zmian klimatu i ochrona wód przed zanieczyszczeniami - obejmujący następujące programy: gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach, inwestycje w gospodarce ściekowej poza granicami kraju, ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych gospodarka wodno-ściekowa w zakładach przemysłowych, adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska, Moja Woda, ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych;

Kierunek finansowania: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi - obejmujący następujące programy: racjonalna gospodarka odpadami obejmujący następujące programy, ochrona powierzchni ziemi, gospodarka o obiegu zamkniętym, poznanie budowy geologicznej na rzecz kraju, zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin, ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie, usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej, usuwanie porzuconych odpadów, udostępnianie wód termalnych w Polsce, ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest;

Kierunek finansowania: Sprawiedliwa transformacja - obejmujący następujące programy: Lokalny Kompas Klimatyczny, wsparcie dla Innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce, Nowa Energia;

Kierunek finansowania: Zeroemisyjny system energetyczny - obejmujący następujące programy: zero i niskoemisyjny system energetyczny, Agroenergia, Mój Prąd, Energia Plus, wodoryzacja gospodarki;

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Kierunek finansowania: Dobra jakość powietrza - obejmujący następujące programy: Czyste powietrze, poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych - pilotaż, poprawa jakości powietrza w najbardziej zanieczyszczonych gminach – pilotaż, wzrost efektywności energetycznej lokali w budynkach wielorodzinnych, ciepłownictwo powiatowe, budownictwo energooszczędne, SOWA - oświetlenie zewnętrzne, renowacja z gwarancją oszczędności EPC (Energy Performance Contract, Plus Polska, Geotermia Plus);

Kierunek finansowania: Zeroemisyjny transport - obejmujący następujące programy: system zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme) - Kangur – Bezpieczna i ekologiczna droga do szkoły, mój elektryk, zielony transport publiczny (Faza I), wsparcie infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych i infrastruktury tankowania wodoru;

Kierunek finansowania: Różnorodność biologiczna, edukacja i monitoring środowiska - obejmujący następujące programy: wspieranie działalności monitoringu środowiska, edukacja ekologiczna, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Część 1) Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Część 2) Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Część 3) Ograniczenie szkodliwych emisji i zanieczyszczeń w parkach narodowych;

Kierunek finansowania: Horyzontalne - obejmujący następujące programy: wsparcie Ministra Klimatu i Środowiska w zakresie realizacji polityki klimatycznej i środowiskowej, współfinansowanie programu LIFE, SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych - REGION, Polskie Wsparcie na rzecz Klimatu (Polish Climate Support), wsparcie projektów realizowanych w ramach podziałania 1.1.1., działań 1.2, 1.5 i 1.6 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, współfinansowanie projektów realizowanych w ramach działań 2.2 i 2.5 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021, klimatyczne Uzdrowiska.

 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie (WFOŚiGW)

Priorytety dziedzinowe:

- I Ochrona czystości wód i gospodarka wodna
- II Gospodarka odpadami, ochrona powierzchni ziemi i wdrażanie czystych technologii
- III Ochrona powietrza, odnawialne źródła energii, ochrona przed hałasem
- IV Ochrona przyrody
- V Edukacja ekologiczna
- VI Zapobieganie poważnym awariom, przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
- VII Monitoring środowiska i inne działania

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

🚧 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020)

Głównym celem PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

🚧 Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

Wsparcie pochodzące z Programu koncentruje się na trzech podstawowych obszarach: gospodarka, infrastruktura i społeczeństwo.

Inwestycje podlegające finansowaniu ze środków Programu Regionalnego.

1. Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie.
2. Gospodarka niskoemisyjna.
3. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom.
4. Naturalne otoczenie człowieka.
5. Zrównoważony transport.
6. Rynek pracy.
7. Wyłączenie społeczne.
8. Edukacja.
9. Infrastruktura publiczna.

🚧 Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR)

Fundusz nie posiada osobowości prawnej. Został utworzony na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. FOGR składa się z licznych funduszy terenowych (TFOGR) oraz z funduszu centralnego (CFOGR). Dysponentem środków Centralnego FOGR jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, natomiast funduszy terenowych – samorząd województwa. Celem FOGR jest szeroko pojęta ochrona gruntów rolnych, rekultywacja i zagospodarowanie gruntów oraz ograniczanie ich wykorzystywania na cele nierolnicze. Środki funduszu terenowego tworzy się z należności i opłat rocznych od osób, które uzyskały zezwolenie na wyłączenie z produkcji gleb objętych szczególną ochroną (tj. gruntów pochodzenia mineralnego klas I-III, gleb pochodzenia organicznego, a także gleb

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

klasy IV pochodzenia mineralnego, jeżeli zostały uznane za ochronne uchwałą właściwej rady gminy). Uzyskane środki przeznacza się na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych.

 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ 2014-2020) jest krajowym programem wspierającym gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

 Program LIFE

Program LIFE funkcjonujący w UE nieprzerwanie od 1992 roku będzie kontynuowany w nowej perspektywie finansowej 2021 - 2027. To jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu.

 Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG),

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG), zwany potocznie Funduszem EOG, to razem z Norweskim Mechanizmem Finansowym (NMF) dwa instrumenty finansowe ustanowione przez Państwa Darczyńców (tj. Norwegię, Islandię i Liechtenstein) w zamian za dostęp do wspólnego rynku UE. Głównymi celami ww. funduszy są: przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem. Fundusze EOG i norweskie na lata 2014-2021 wdrażane są poprzez odrębne programy w następujących obszarach priorytetowych:

- Przedsiębiorczość i innowacje,
- Rozwój Lokalny,
- Nauka,
- Edukacja,
- Środowisko,
- Kultura,
- Zdrowie,
- Sprawiedliwość,
- Sprawy Wewnętrzne.

W ramach obszaru priorytetowego Środowisko realizowany jest Program Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, którego Operatorem Programu jest Ministerstwo Klimatu przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROGRAMU

Realizacja założeń Programu niejednokrotnie wiązało się będzie z trudnościami natury ekonomicznej, organizacyjnej, formalno-prawnej czy społecznej. Wśród powyższego wyróżnić można m.in.:

- długie i skomplikowane procedury ubiegania się o wsparcie finansowe;
- długotrwałe procedury przetargowe i procedury uzyskiwania decyzji administracyjnych, np. decyzji środowiskowych;
- częste zmiany w prawie;
- brak obowiązku udostępnienia danych potrzebnych do opracowania raportu z programu ochrony środowiska, przez co informacje o stopniu realizacji programu są niepełne, nie dające się porównać;
- niedostateczna świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczeń powietrza, wody, gleb oraz zakresie gospodarki odpadami.

8. MONITORING REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU

Monitoring realizacji zadań określonych w Programie powinien opierać się na wyznaczeniu mierzalnych wskaźników, które pomogą w określeniu czy dane zadanie zostało wykonane lub na jakim etapie jest realizacja zadania. Co dwa lata sporządzane będą raporty z realizacji niniejszego programu, które będą podstawową formą monitoringu realizacji zadań zaplanowanych w Programie.

Należy zaznaczyć, iż istotną przeszkodą w efektywnej realizacji Programu, a zarazem w zarządzaniu jakością środowiska bywa niespójność danych pochodzących z różnych źródeł. Jednak w celu stworzenia klarownego schematu zestawiono w poniższej tabeli nr 60 wskaźniki do oceny realizacji zadań, przydatne do wykonywania raportów z wykonania niniejszego Programu.

Tabela 60. Wskaźniki do oceny realizacji zadań

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2020 r. lub 2019 r.	Źródło danych do określenia wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA					
1.	Zmniejszenie obszarów wyznaczonych na terenie powiatu z przekroczeniami poziomu docelowego B(a)P zawartego w pyle zawieszonym PM10.	Szt.	2	GIOŚ w Szczecinie	0
2.	Aktualizacja i opracowanie programów ochrony powietrza	Szt.	1	Marszałek WZ	0
3.	Liczba stref poddana monitoringowi	Szt.	1	GIOŚ	1
4.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów	Mg/rok	8 664	GUS	7800 Mg/rok

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2020 r. lub 2019 r.	Źródło danych do określenia wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika
	szczególnie uciążliwych (GUS)				
5.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych (GUS)	Mg/rok	7 GUS 2019	GUS	6,3 Mg/rok
6.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km	7 km (stan na 2019 r.)	Gminy, zarządcy dróg	Ok. 20 km
7.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych (GUS)	t/rok	6 t/rok	GUS	5,4
ZAGROŻENIA HAŁASEM					
8.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w powiecie	osoby	1400	GIOŚ	1260
9.	Budowa obwodnic	ilość obwodnic	0	GDDiKA	1
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE					
10.	Przekroczenia dopuszczalnego poziomu PEM – liczba miejsc z przekroczeniami	ilość miejsc z przekroczeniami PEM	0	GIOŚ	0
11.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	osoby	0	GIOŚ	0
GOSPODAROWANIE WODAMI					
12.	Stan JCWP jeziornych (dobry, JCW niezagrażona)	ilość JCWP	5	GIOŚ, PGW WP	17
13.	Stan JCWP rzecznych (dobry, JCW niezagrażona)	ilość JCWP	4	GIOŚ, PGW WP	20
14.	Stan JCWPd (dobry)	ilość JCWPd	4	GIOŚ, , PGW WP	4
15.	Nasadzenia drzew i krzewów	Szt.	376	GUS	450
16.	Konserwacja, utrzymanie urządzeń wodnych	km	43	PGW WP	200
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA					
17.	Długość sieci wodociągowej	km	387,8	GUS	394
18.	% ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	92	GUS	94
19.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	315,7	GUS	321
20.	% ludności	%	77	GUS	79

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2020 r. lub 2019 r.	Źródło danych do określenia wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika
	korzystającej z sieci kanalizacyjnej				
21.	% ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (GUS)	%	85	GUS	87
ZASOBY GEOLOGICZNE					
22.	Liczba udokumentowanych złóż (PIG)	szt.	15	PIG	15 (lub więcej)
OCHRONA GLEB					
23.	Ilość zinwentaryzowanych gmin pod kątem występowania osuwisk	Szt.	0	Starosta	6
24.	Ilość zrekultywowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne	Szt.	4	Gminy	7
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW					
25.	Ilość gmin z osiągniętymi poziomami odzysku – odpady komunalne (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło).	Ilość gmin	3	Gminy	6
26.	Ilość gmin z osiągniętymi poziomami odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Ilość gmin	6	Gminy	6
27.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	(kg/mieszkańca.	289	GUS	301 (o 1% rocznie)
28.	Ilość wybudowanych PSZOK	Ilość gmin z PSZOK	3	Gminy	6
29.	Ilość istniejących dzikich wysypisk	szt.	19	GUS	13
30.	Ilość usuniętego/ unieszkodliwionego azbestu	Mg	8.427,48	Baza azbestowa	18.832,75
ZASOBY PRZYRODNICZE					
31.	Liczba planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	szt.	6	RDOŚ	10
32.	Liczba ustanowionych planów dla PK	szt.	0	ZPK WZ	1
33.	Liczba ustanowionych	szt.	0	DPN	1

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2020 r. lub 2019 r.	Źródło danych do określenia wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika
	planów dla PN				
34.	Liczba ustanowionych planów dla rezerwatów	szt.	4	RDOŚ	5
35.	Ilość zaktualizowanych waloryzacji	szt.	0	Gminy	6
36.	Powierzchnia terenów zieleni urządzanej w powiecie	ha	222,27	GUS	250
37.	Baza agroturystyczna oraz miejsca zorganizowane dla turystyki	szt.	75	Gminy, Nadleśnictwa	5 lub więcej
38.	Powierzchnia zinwentaryzowanych lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	ha	801,92 ha	Starosta	915 ha
39.	Powierzchnia lasów w nadzorze	ha	875,6937	Starosta	915 ha
40.	Lesistość	%	38,5%	GUS	38,5% lub więcej
41.	Liczba poważnych awarii	liczba awarii	0	WIOŚ w Szczecinie	0
42.	Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego	ilość	1	Powiat	1
43.	Ilość Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego	ilość	6	Gminy	6

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

9. SPIS TABEL

Tabela. 1. Porównanie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu na krajowej trasie nr 10 w latach 2010 i 2015.
Tabela. 2. Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu choszczeńskiego w roku 2010 i 2015.
Tabela. 3. Wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza przez zakłady przemysłowe na terenie powiatu choszczeńskiego w 2019 r.
Tabela. 4. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.
Tabela. 5. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.
Tabela. 6. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r.
Tabela. 7. Wynikowe klasy strefy zachodniopomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r.
Tabela. 8. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.
Tabela. 9. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.
Tabela. 10. Wyniki równoważnych poziomów dźwięku dla pory dnia L_{Aeqo} i nocy L_{AeqN} w 2019 r.
Tabela. 11. Zestawienie wyników pomiarów długookresowych monitoringu hałasu drogowego w 2019 r. na terenie powiatu choszczeńskiego.
Tabela. 12. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem
Tabela. 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.
Tabela. 14. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2018 - 2020.
Tabela. 15. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.
Tabela. 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.
Tabela. 17. JCW jeziornych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim.
Tabela. 18. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP jeziornych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w latach 2018 -2020.
Tabela. 19. JCW rzecznych przepływających przez powiat choszczeński.
Tabela. 20. Wyniki klasyfikacji i oceny JCWP rzecznych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2020 r.
Tabela. 21. Charakterystyka GZWP występujących w powiecie choszczeńskim.
Tabela. 22. JCW podziemnych zlokalizowanych w powiecie choszczeńskim.
Tabela. 23. Wyniki klasyfikacji i oceny JCW podziemnych powiatu choszczeńskiego na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2019 r.
Tabela. 24. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.
Tabela. 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.
Tabela. 26. Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2019 – 2020.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela. 27. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020.
Tabela. 28. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020.
Tabela. 29. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020
Tabela. 30. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020.
Tabela 31. Ludność korzystająca z oczyszczani ścieków w % ogólnej liczby ludności w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020
Tabela. 32. Ilość oczyszczalni przydomowych na terenie powiatu choszczeńskiego w latach 2015 – 2019.
Tabela. 33. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.
Tabela. 34. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.
Tabela. 35. Bilans zasobów kopalin występujących na terenie powiatu choszczeńskiego (2020 r.).
Tabela. 36. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.
Tabela. 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.
Tabela. 38. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego.
Tabela. 39. Struktura użytkowania gruntów w podziale na gminy powiatu choszczeńskiego.
Tabela. 40. Struktura użytkowania gruntów w podziale na gminy powiatu choszczeńskiego.
Tabela. 41. Bonitacja gleb w poszczególnych gminach powiatu [ha].
Tabela. 42. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gleby.
Tabela. 43. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby.
Tabela. 44. Wykaz podmiotów odbierających odpady i miejsc składowania odpadów w poszczególnych gminach powiatu choszczeńskiego (stan na 22.08.2021 r.).
Tabela. 45. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie choszczeńskim w podziale na gminy w latach 2019 i 2020 r.
Tabela. 46. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w powiecie w latach 2015 - 2020.
Tabela. 47. Ilość odpadów zbieranych selektywnie w powiecie choszczeńskim w latach 2018 – 2020.
Tabela. 48. Ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych z wyłączeniem odpadów komunalnych na terenie powiatu choszczeńskiego w 2017 r.
Tabela. 49. Ilość unieszkodliwionych oraz pozostałych do unieszkodliwiania na terenie powiatu choszczeńskiego wyrobów azbestowych według stanu na 2021 r.
Tabela. 50. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.
Tabela. 51 Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami, zapobieganie powstawaniu odpadów.
Tabela. 52. Formy ochrony przyrody w powiecie choszczeńskim (stan na dzień 31.12.2020 r.).
Tabela. 53. Zestawienie powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Tabela. 54. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.
Tabela. 55. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.
Tabela. 56. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji: Zapobieganie poważnym awariom.
Tabela. 57. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zapobieganie poważnym awariom.
Tabela. 58. Cele, kierunki interwencji oraz zadania.
Tabela. 59. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.
Tabela. 60. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.
Tabela. 61. Wskaźniki do oceny realizacji zadań.

10. SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie powiatu choszczeńskiego na tle województwa zachodniopomorskiego.
Ryc. 2. Korytarzowa koncepcja tras rowerowych Pomorza Zachodniego.
Ryc. 3. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2019 rok pod kątem zawartości SO ₂ , NO ₂ , NO _x , O ₃ , CO, C ₆ H ₆ , pyłu PM _{2,5} , pyłu zawieszonego PM ₁₀ oraz zawartego w tym pyłu Pb, As, Cd, Ni i B(a)P.
Ryc. 4. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłu zawieszonym PM ₁₀ , określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie zachodniopomorskim w 2019 i 2020 r. (na podstawie metod szacowania w oparciu o pomiary i wyniki modelowania).
Ryc. 5. Lokalizacja punktów pomiarowych hałasu drogowego.
Ryc. 6. Występowanie JCWP jeziornych w powiecie choszczeńskim.
Ryc. 7. Występowanie JCWP rzecznych w powiecie choszczeńskim.
Ryc. 8. GZWP na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 9. Występowanie złóż kopalin w powiecie choszczeńskim.
Ryc. 10. Występowanie obszarów prognostycznych i perspektywicznych złóż kopalin w powiecie choszczeńskim.
Ryc. 11. Mapa rozkładu temperatur na głębokości 2 km.
Ryc. 12. Poglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych.
Ryc. 13. Lokalizacja specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 14. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 15. Lokalizacja specjalnych obszarów ochrony (PLH) na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 16. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony (PLB) na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 17. Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 18. Lokalizacja rezerwatów na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 19. Lokalizacja użytków ekologicznych na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 20. Lokalizacja pomników przyrody na tle powiatu choszczeńskiego.
Ryc. 21. Lokalizacja lasów na tle powiatu choszczeńskiego.

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Choszczeńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2030 r.**

Ryc. 22. JCW Obszary zagrożenia powodziowego oraz zagrożenia podtopieniami w powiecie choszczeńskim.

11. SPIS WYKRESÓW

Wyk.1. Struktura zużycia wody na terenie powiatu choszczeńskiego w 2020 r.
Wyk.2. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020.
Wyk.3. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie choszczeńskim w latach 2015 – 2020.
Wyk.4. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby) w powiecie choszczeńskim w latach 2015 - 2020.
Wyk.5. Ilość ścieków komunalnych oczyszczonych - ogółem na terenie powiatu choszczeńskiego na przełomie lat 2015 – 2020.
Wyk.6. Struktura użytkowania gruntów na terenie powiatu choszczeńskiego.
Wyk.7. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w powiecie choszczeńskim w latach 2019 i 2020 r.
Wyk.8. Pomniki przyrody w powiecie choszczeńskim.